

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"ע שליט"א

פרשת
אמור
ג' אייר – י' אייר תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

לְאוֹ בְּיָדוֹ. שָׁמָא לֹא יִמְצָרֵהוּ לוֹ: דִּלְא צַר וְחָתִים. מְעוּת שֶׁל כָּל אִישׁ וְאִישׁ לְבַד: סִימוֹמְקָא.

חוֹתָם שֶׁרוֹשְׁמִין הַחֲתָנִים עַל הַחֲבִיּוֹת שֶׁל יַיִן שֶׁלּוֹקְחִין הַרְבֵּה בְּיַחַד וּמַנִּיחִין אוֹתָן בְּאוֹצָר הַבְּעָלִים וּמוֹלִיכִין אוֹתָן אַחַת אַחַת לִמְכּוֹר לְחָנוּת וְרוֹשְׁמִין אוֹתָם לָדַעַת שֶׁכָּל הָרְשׁוּמוֹת נִמְכְּרוּ: וְאַתְּרָא כו' לְמִיקָּנֵי. שֶׁרְגִילִין לִרְשׁוֹם עַל מָנָת שֶׁבְּדָבָר זֶה תְּהֵא קִנְיָתוֹ לוֹ בְּאִלּוּ

מְשֻׁךְ קָנָי: מְחוּסַר שְׁתֵּים. שְׁתֵּי מִלְאכוֹת: פּוֹסֵק עַמּוֹ. וְאע"פ שֶׁלֹּא יָצָא הַשַּׁעַר דְּהָא יֵשׁ לוֹ אֲבָל מְחוּסַר שָׁלֹשׁ כְּאִין לוֹ דָּמִי: בֵּידֵי אָדָם. אם מִלְּאכוֹת שֶׁהֶבְּרֵהַ מְחוּסַר בֵּידֵי אָדָם אֲפִי' מְאָה הֵן פּוֹסֵק: בֵּידֵי שָׁמַיִם אֲפִי' אַחַת אֵינוֹ פּוֹסֵק. דְּמֵי יְיַמֵּר דְּאִתְיָא וְיהֵא בְּיָדוֹ לְהִשָּׁלֵם הִלְכָּךְ כְּאִין לוֹ דְּהוּא: מְשַׁדֶּא בַּחֲמָה. שׁוֹטֵחַ הַשּׁוֹעֲרִין בַּחַמָּה: וּמִיזְּרָא. לְזוֹרֵק הַמּוֹץ לְאַחַר הַדְּרִיסָה בְּרוּחַ בְּרוּתִּ:

בְּגוֹן דְּשָׁדֵי בְּחַמָּה וְיָבֵשׁ. דְּאִבְּתִי גְּדִישׁ קָרֵי לֵיהּ: דְּאִיכָּא מִיזְּרָא. בֵּידֵי שָׁמַיִם הִיא שֶׁצָּרִיךְ רוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה: אֶפְשָׁר בְּנַפְּוּתָא. וּרְ"ן בְּלַעְגּוּ עַל הָעֲבִים. כּוֹלְהוּ לְאוֹתָבֵיהּ לְרַב דִּשְׁמוּאֵל נָקִיט לָהּ וְאָזִיל: מִכְּמָה. הַזְּמָנִים: לְמִירָא. לְדָרוֹן בְּגוּפוֹ: מִנְּוָּי. לְמִשְׁוֹךְ הַיַּיִן אֶל הַבּוֹר שֶׁלְּפָנֵי הַגֹּת: בְּרַתְנֵי ר' חִיָּא. לְקַמָּן: עַל הַכּוֹסָר שֶׁל יַיִּנִים. דִּתְנַן בְּמִתְנִי' (לעיל דף עב:) מַעֲנִן תְּנָא לֵיהּ אִידְּנָא בְּמַתְנִי' בִּלְשׁוֹן כּוֹסָר לוֹמַר שֶׁכְּבָר נִתְמַמֵּה: בֵּי דַּפָּא. בֵּית הַבַּד שֶׁל שָׁנָן: לְפוֹשׁ. אמולי"ד"ר בְּלַע"ז לְשׁוֹן מְלַפֵּפִין הַחָלָב (שבת דף קכט:) שְׁמַגְלְגְּלוּ לְפִי מִדָּתוֹ אִם גְּדוֹלוֹת אִם קְטַנּוֹת וְעוֹשֶׂה לָהֶן בֵּית קִיבּוּל: וּמִשְׁרֵף. לְעֶרְפּוֹ בְּכַבְשָׁן: בְּגוֹן דְּמַלֵּפֵי וְיָבֵשׁ. וְאַבְּתִי בְּיָבִים קָרֵי לְהוּ לְשׁוֹן בִּיצָה מִרְשָׁ"א שֶׁהִצְרִפָהּ מְגוּבָּלֶת עִם הַמַּיִם: וּמִידַּךְ. לְאַחַר שֶׁנִּשְׁרְפוּ הָאֲבָנִים הֲרֵי הֵן תְּחִיכוֹת שְׁרוּפוֹת וּמוֹצִיאִין אוֹתָן מִן הַכִּבְשָׁן וְנוֹתְנִין בָּהֶן מְעט מַיִם וְשׁוֹבְרִין אוֹתָן וּנְיוּדוֹת מֵאֵילֵיהֶן בְּקַמְח טְחוּן: טוֹשְׁרָאוֹי לְשַׁקְּעָן בְּכַבְשָׁן. מִשֶּׁהֵכִין וְהוֹזְמִין אֶת הָאֲבָנִים וְאֶת הָעֵצִים וְהִבֵּל בְּיָדוֹ וְאֵין חֶסֶר אֶלָּא מְלֶאכֶת הַשְּׁרִיפָה: בר"א. שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּהֵא מוּכָן בְּיָדוֹ: בְּעָפָר לָבָן. שֶׁאֵינוֹ מְצוּי וּכְשֶׁהִיא מִכְנִיסוֹ אוֹתוֹ אֵין מַכְנִיסִין אוֹתוֹ אֶלָּא מְגוּבָּל וְעָשׂוּי בֵּיצִים: אֲבָל בְּעָפָר שָׁחוֹר. שֶׁהוּא מָצוּי בְּמִקּוֹמוֹ אֵין צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בְּיָדוֹ שֶׁאִם אֵין לוֹ זֶה: מִכִּי עָיְילִי עָפָר. מִשֶּׁהִכְנִיסוּ הַמּוֹכֵר וְצִבֵּר עָפָר בְּבֵיתוֹ וְעָפָר שָׁחוֹר הָיָה: עֲשִׂיק עֲפָרָא. יָקָר וְאֵינוֹ מָצוּי: בְּמֶכֶּא דְּעַתִּית. דִּכְל אֶחָד וְהַחוֹרֵר יִקְבֹּל מִי שֶׁפָּרַע: לֹא מֶכֶּא דְּעַתִּית. דִּלְמָא לֹא מִשְׁכַּח עֲפָרָא וְלֵיכָא מִי שֶׁפָּרַע שֶׁהוּא עַצְמוֹ לֹא נִסְמַךְ עָלָיו אֶלָּא נָתַן עַל הַשִּׁפּוֹךְ. יממות

הָכָא לְאוֹ בְּיָדוֹ אֲמַר רָבָא הָנֵי בֵּי תְּלָתָא דַּיְהֲבִי זוּזֵי לְחַד לְמִזְבַּן לְהוּ מֵידֵי וְיָהֵב לְחַד מִינַּיְיהוּ וְיָהֵב לְבוּלְהוּ וְלֹא אָמְרָן אֶלָּא דְּלָא צַר וְחָתִים אִינִישׁ אִינִישׁ לְחוּדֵיהּ אִינִישׁ לְחוּדֵיהּ אֲבָל צַר וְחָתִים אִינִישׁ אִינִישׁ לְחוּדֵיהּ לְמַאן דְּיָהֵב יָהֵב וְלִמַאן דְּלָא יָהֵב לָא יָהֵב אֲמַר רַב פַּפִּי מַשְׁמֵיהּ דְּרָבָא הַאי סִימוֹמְקָא קַנְיָא לְמַאי הִלְכְתָא רַב חֲבִיבָא אֲמַר לְמִקְנְיָא מִמָּשׁ רַבָּנָן אֲמְרֵי לְקַבּוּלֵי עָלַיהּ מִי שֶׁפָּרַע וְהִלְכְתָא לְקַבּוּלֵי עָלַיהּ מִי שֶׁפָּרַע וּבְאַתְרָא דְּנָהִיגוּ לְמִקְנֵי מִמָּשׁ קָנוּ: הָיָה הוּא תְּחִלָּה לָמָּה לִי מְחוּסַר שְׁתַּיִם פּוֹסֵק שָׁלֹשׁ אֵינוֹ פּוֹסֵק וּשְׁמוּאֵל אָמַר בִּידֵי אָדָם אֲפִילּוּ מְאָה פּוֹסֵק בִּידֵי שָׁמַיִם אֲפִי' אַחַת אֵינוֹ פּוֹסֵק תְּנַן פּוֹסֵק עַמּוֹ עַל הַגְּדִישׁ וְהָא מְחוּסַר מְשָׁדֶּא בַּחַמָּה לְמֵימַר וְלִימְיַדַּשׁ וּמִידְּרָא כְּגוֹן דְּשָׁדֶא בַּחַמָּה וְיָבֵשׁ וְלִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר בִּידֵי שָׁמַיִם אֲפִי' אַחַת אֵינוֹ פּוֹסֵק וְהָא מְחוּסַר מִידְּרָא דְּבִידֵי שָׁמַיִם הִיא אֶפְשָׁר בְּנַפְּוּתָא: וְעָל הָעֲבִיט שֶׁל עֲנָבִים: וְהָא מְחוּסַר מִכְמָר וְעָיְילִי לְבֵי מַעֲצַרְתָּא לְמֵימַר וְלִימְיַדַּשׁ וּלְמִנְּגַד בְּדִרְתֵּי רַבִּי חִיָּא עַל הַכּוֹמֶר שֶׁל עֲנָבִים וְהָא מְחוּסַר מִכְמָר וְעָיְילִי לְבֵי מַעֲצַרְתָּא וְיָתִים הָכָא נַמִּי עַל הַכּוֹמֶר שֶׁל עֲנָבִים וְהָא מְחוּסְרֵי תְּלַת בְּאַתְרָא דְּהַהוּא דְּיָבֵין הוּא דְּנָגִיד: וְעָל הַמַּעֲטָן שֶׁל זֵיתִים: וְהָא מְחוּסַר מִכְמָר וְעָיְילִי לְבֵי דַּפֵּי לְמֵימַר וּלְמִנְּגַד תְּנֵי רַבִּי חִיָּא עַל כּוֹמֶר שֶׁל זֵיתִים וְהָא אֵיכָא תְּלַת בְּאַתְרָא דְּהַהוּא דְּיָבֵין הַהוּא מְנַגִּיד: וְעָל הַבְּיצִים שֶׁל יוֹצֵר: אַמַּאי וְהָא מְחוּסַר לְפוּפֵי וְיָבוּשֵׁי עָיְילִי לְאַתּוּנָא לְמִשְׁרַף וּלְמִיפַּק כְּגוֹן דְּמִלַּפֶּפָה וְיָבֵישׁ וְהָא אֵיכָא תְּלַת בְּאַתְרָא דְּהַהוּא דְּיָבֵין הוּא דְּמִפֵּיק: וְעָל הַסִּיד מְשַׁקְּעָנַן בְּכַבְשָׁן: וְהָא מְחוּסַר מִקְלָה וְאַפּוּקֵי וּמִידַּר בְּאַתְרָא דְּהַהוּא דְּיָבֵין הַהוּא דְּיָיֵשׁ וְלִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר בִּידֵי אָדָם אֲפִי' מֵאָה פּוֹסֵק לָמָּה לִי מְשַׁשְׁקָנַן בְּכַבְשָׁן: לָמָּה לִי מְשַׁשְׁקָנַן אִיכָּא לְמֵימַר מְשָׁרְאוֹי לְשַׁקְּעָן בְּכַבְשָׁן: וְעָל הַבְּיצִים שֶׁל יוֹצֵר: תָּנוּ רַבָּנָן אֵין פּוֹסְקִים עַל הַבְּיצִים שֶׁל יוֹצֵר עַד שֶׁיְּעַשְּׂנוּ דִּבְרֵי ר' מֵאִיר אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בד"א בְּעָפָר לָבָן אֲבָל בְּעָפָר שָׁחוֹר כְּגוֹן כְּפַר חֲנַנְיָא וְחַבְרוֹתֶיהָ כְּפַר שִׁיחִין וְחַבְרוֹתֶיהָ פּוֹסְקִין אע"פ שֶׁאֵין לָזֶה יֵשׁ לָזֶה אֲמַיְמַר יְהִיב מִכְּמַאי אִי כְּר' מֵאִיר הָאֲמַר עַד שֶׁיְּעַשְּׂנוּ אִי כְּרַבִּי יוֹסֵי הָאֲמַר אע"פ שֶׁאֵין לָזֶה יֵשׁ לָזֶה לְעוֹלָם כְּרַבִּי יוֹסֵי וּבַאֲתַרְיֵיהּ דַּאֲמַיְמַר עֲשִׂיק עֲפָרָא אִי דְּמִעַשְּׂיֵלִי עֲפָרָא אִי לָא לָא סָמְכָא דַּעְתַּיְיהוּ וְיָהִיב לְהוּ זוּזֵי וְאִי לָא לָא סָמְכָא דַּעְתַּיְיהוּ: וּפוֹסֵק עַמּוֹ עַל הַזֶּבֶל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה: חֲכָמִים הֵיוּ תַּנָּא קַמָּא אָמַר רָבָא יממות

לֹא מַיְירֵי בְּעֲפָרָא דְּהָא מְחוּסַר שָׁלֹשׁ הוּא

וְאֵינוֹ פּוֹסֵק אֶלָּא בְּבֵיצִים אֵיירֵי וּמַתְנִיתָן הַאי לִישְׁנָא דְּאע"פ שֶׁאֵין לָזֶה יֵשׁ לָזֶה כְּדַתְנַן גַּבֵּי פּוֹסְקִין עַל שַׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק מִשְּׁמַע שֵׁשׁ שַׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק לְבֵיצִים וְקַמ"ל דְּאע"פ שֶׁאֵין שַׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק לְקַדֵּרוֹת בֵּין לְבֵיצִים חֲשִׁיב לְאִילּוּ אֵין שַׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק מוּכְרֵי קְדֵרוֹת בְּשׁוּל שֶׁהַבֵּיצִים לְעִנְיַן קְדֵרוֹת בְּעִין לְקוּטוֹת לְמוּכְרֵי תְּבוּאָה אִי נַמִי אֵפִילּוּ אֵין שַׁעַר יָכוֹל לִהְיוֹת הֶחְשֵׁיב כְּיֵשׁ לוֹ לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ יוֹצְרִים דַּיְקוֹ מֵהֲדֵדֵי שֵׁשׁ הַרְבֵּה מֵהֶם:

יָכוֹל לוֹמַר לוֹ הֵן לִי כָּזֶה אוֹ הֵן לִי מְעוֹתַי. אֵין זֶה מְצֻמְעָד מִלְּוָה עַל גַּבֵּי פֵּירוֹת כֵּיוָן דְּתוֹרַת מַקָּח נוֹתֵן לוֹ מְעוֹת תְּחִילָּה וְאֵפִילּוּ מִי שֶׁפָּרַע לֵיכָא דְּעַתַּיְיהוּ דְּאִינִישׁ אַתַּרְעָא וְיֹלֵךְ כְּשֶׁנּוֹתֵן מְעוֹת עַל מְנָת לְקַבֵּל פֵּירוֹת לְאַחַר זְמַן:

דלמא

דִּלְמָא רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא כו׳. אֲבָל לְרַבָּנַן בֵּין פְּסַק זוּזִין בֵּין פְּסַק שְׁקָיל כְּדַהְשְׁתָּא וְנִיחָא לֵיהּ לְאוּקְמָהּ בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן טְפֵי דְּהַשְׁתָּא לֵא הָנֵי אֶלָּא שִׁתֵּי מַחְלוֹקוֹת בְּלֹא פְּסַק דִּלְרַ׳ שִׁמְעוֹן אֵין הִלְכָה יְכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ בְּלֹא אֲפֵי׳ אִם הוּא רוֹצֶה לְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע וּלְרַבָּנַן יְכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וְקָאֵי בְּמִי שֶׁפָּרַע וּלְרַבִּי יְהוּדָה אֲפִילּוּ מִי שֶׁפָּרַע לֵיכָּא וְעוֹד דְּסִבְרָא הוּא דִּלְרַבָּנַן דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֵּינָן וְלֹא דִּלְכוּלֵי עָלְמָא נִתְּנִים הַמַּקַּח בְּשִׁעַת מַתָּן מְעוֹת וְיָכוֹל לַחֲזוֹר הִלְכָּךְ אֲפֵי׳ לֹא הוֹדִיעַ אֶלָּא שֶׁהָיָה בְּמִי שֶׁפָּרַע אִם כֵּן בְּשֶׁהוֹדִיעַ הַשְּׁעָר אֲפִילּוּ בְּמִי שֶׁפָּרַע לֹא יְהֵא דְּדַעְתֵּיהּ דְּאִינִישׁ אַתַּרְעָא וְיֵלֵךְ אֲבָל לֹר׳ שִׁמְעוֹן דְּסָבַר דִּלְכוּלֵי עָלְמָא לֹא מְצֵי הָדַר בֵּיהּ לְהֵיכִי אִי פְּסַק בְּשַׁעַר הַגְּבוֹהַּ שְׁקִיל כְּדַהְשְׁתָּא אִי לָאו קָנֵי כִּדְמַעִיקָּרָא מְעוֹת נִינְהוּ וְמָעוֹת לֹא קָנֵי אֲמַר לֵיהּ הָהוּא גַּבְרָא מְעוֹת אֲמָרוּ לֵיהּ רַבָּנַן לָרֵב בִּיהּ פָּפָּא וְאִי לֹא פְּסַק שָׁקִיל כְּ

וקוצץ לו דמים. כך וכך דמים בשער של עכשיו אתן לך ואקמור תנא דאם הוזלו נוטל חטין והיינו דפרכינן והלא קצץ וכי הוזלו נמי יטול דמים שקצץ דהא כמו אונפיקה זוזי הוא:

מתני' אבל אומר הלויני עד שיבא בני. דכיון דיש לו שפיר דמי דהא סאה בסאה דרבנן הוא דלאו נשך דאורייתא וכי יש לו לא גזור: **גמ'** במה מדברים. דכל חדא ותדא אמרינן זו תהא תותפת שהרי אינה קבועה למלוה ובידו לאוכלה ולמוכרה ונמצאת אותה שלוה ובידו להקפיד עליה ובשלוה כאיסור שבשוק וזו פנויה ללוות עליה ובשלוה כל אחת ואחת לוה בהיתר דהא אילו לוה סאה אחת ואכלה ואבד גם הראשונה הואיל בשלוה בהיתר לוה ישלם חטין הכא נמי בשלוה בהיתר לוה כל סאה וסאה שהרי זו עומדת: לוין. בבורות סתם בלא קציצת דמים שלא החמירו לדקדק באיסור סאה בסאה כל כך: **בני חבורה.** הולכין בדרך או יושבין בבית אחת איש לסעודת עצמו: המקפידין זה על זה. שאין מוחלין על דבר מועט ומקפידין להלוות זה את זה בסדה במשקל ובמנין: **עיברין.** דתנן במסכת שבת (דף קמח.) ובלבד שלא יאמר לו הלויני והחזם מפרש טעמא שמא יחבוט: **ואידך.** ושפיר דמי דמחזה בעלמא הוא ולא רבית: **גמ'** אי הכי. אריך טוב ורומה לו בספר עזרא (ד') וערות מלכא לא אריך לנא למחזי ופירושו גנות המלך לא יפה לנו לראות: **לחטעמין.** שיקרנו בסאה מצטער ומיצר הנותנו וכינו בסאה עונשו גדול: **לסברך.** להרגיל שיקחמוד לבם השקר: **מתני'** נשב עמי. היום ואני אנשב עמך למחר: **נגוש.** שרקל"ר בלע"ז: עדור. חפור. אבל לא יאמר לו נשב עמי היום ואעידור עמך למחר פלוני. פעמים שזו קשה מזו ויש באן אגר נטר ליה בשכר שממתין לו על שכר פעולתו עד אותו זמן הוא מקבל עליו מלאכה שהיא קשה מזו:

כל

1 הַלְוֵינִי כור חטין ואני אתן לך לגורן אסור. דחיישינן שמא תתייסר אע"פ שאנו אין רגיל
2 להתייסר:
3 **וְלֵית** הלכתא כוותיה. ונראה דהשתא קיל כר' יצחק דאמרי לעיל פי' דבימה אין יכול להלות
4 הימנו בימה כורין דברייתא דרבי חייא דמסייע ליה ורי"ן פי' דבימה אין יכול להלות
5 אלא כמו שיש לו ובזה אחר זה דוקא שרי ומיהו
6 בהא מודה ריב"ן דאפילו יתן לו בידה ויאמר קני
7 בזה אחר זה שרי דבדבר לו מסתמא שופך בידה
8 ישרי בימה טיפין ומיהו נראה דאין צריך לדקדק
9 אלא לוקח הרבה בבת אחת לרבי יצחק דאוהב
10 טיפה יכול להיות בנגד כל טיפה וטיפה: **בני**
11 חבורה המקפידין זה על זה עוברין משום מדה כו'.
12 פי' מתוך שמקפידין באין לידי כך דתנן בפרק אין
13 צדין (ביצה כט. ושם) אומר אדם לחבירו מלא לי
14 כלי זה אבל לא במדה פירוש שלא יזכור לו שום
15 מדה ופקידתן גורמת להם להזכיר בדי שיזיבא
16 מבורר יפה מה שמתחייב לזה וכן משקל תנן (שם
17 כח). אין משאיזתין בבה מאזנים בל יעיקר והם
18 מתוך שמקפידין שוקלים במאזנים אי נמי אפי'
19 ביד אסור להם לשקול כמו במאזנים לפי
20 שמדקדקים הרבה אע"ג דשרי התם בטבה שאין
21 אומן מקפיד שאינו מקפיד וכן אסור להם לומר מלא
22 לי כלי זה אפילו בלא הזכרת מדה וכן משמע
23 מתוך פירש"י במסכת שבת בפרק שואל (דף קמט.
24 ושם) בני חבורה שמדקדקין זה על זה שאמר
25 אחד לחבירו מנה שלקחתיך גדולה תן לי במותה
26 והוא שוקלה בידו: **משום** מנין. פר"ח אם היו
27 אנשים רשקרים ורומה להם ואמר לקחתי עשרים
28 אנשים גם אני אקח עשרים או אמר בשעה
29 שוטלה המתן עד שאשקול הימנה ועד שאמדוד
30 אורך הדגים והקישואים ואמנה הביצים והאגוזים
31 והשקדים שאתה נוטל שאטול גם אני במשקלם
32 ובמדתם ומנינם משמע ש"ל אע"ג דשרי לומר
33 לחנוני הרגיל אצלו תן לי עשרים אגוזים והוי לפי
34 שאין משמע שם שתהא שום קפידא על המנין
35 אלא שמודיעו שכך הוא צריך אבל כשאמר
36 לקחתי כ' גם אני אטול כ' מראה שמדקדק המקפיד
37 על המנין והוי עובדא דחול כעין משא ומתן ואי
38 נמי שרי בבי האי גוונא בעמיד בגון שאמר ליה
39 המתן עד שאמנה לך האגוזים שאתה נוטל ואטול
40 גם אני במניינם וכן בעין זה במדה ובמשקל אסור
41 ועוד מפרש בה"ג איסור מנין בעגין אחר בהלכות

הַלְוֵינִי כּוֹר חִטִּין וְקוֹצֵץ לוֹ דָּמִים הַוזִּילוּ נוֹתֵן לוֹ חִטִּים הוֹקְרוּ נוֹתֵן דָּמָיו וְהָלְכָה קָצַץ אָמַר רַב שֵׁשֶׁת הָכֵי קָאָמַר אִם לֹא קָצַץ הַוזִּילוּ נוֹטֵל חִטָּיו הוֹקְרוּ נוֹתֵן דָּמָיו: **מתני'** לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ הַלְוֵינִי כּוֹר חִטִּין וַאֲנִי אֶתֵּן לְךָ לְגוֹרֶן אֲבָל אוֹמֵר לוֹ הַלְוֵינִי עַד שֶׁאֶבָא בְנִי אוֹ עַד שֶׁאֶמְצָא מַפָּתֵחַ וְהַלֵּל אוֹמֵר לֹא אָמַר רַב הוּנָא יֵשׁ לוֹ סָאָה לוֹה סָאָה סָאתַיִם לוֹה סָאתַיִם ר' יִצְחָק אוֹמֵר אַפִּי' יֵשׁ לוֹ סָאָה לוֹה עָלֶיהָ כַּמָּה כּוֹרִין תָּנֵי ר' חִיָּיא לְסִימָיָה לְרַבִּי יִצְחָק טִיפָּה יַיִן אֵין לוֹ טִיפַּת שֶׁמֶן אֵין לוֹ דָּא יֵשׁ לוֹ לוֹה עָלֶיהָ כַּמָּה טִיפִּין: וְהַלֵּל אוֹמֵר: אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַלֵּל וְלֵית הִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ: וְכֵן הָיָה הַלֵּל אוֹמֵר לֹא תַלְוֶה אִשָּׁה [וכו']: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל זוּ דִּבְרֵי הַלֵּל אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים לוֹים סְתָם וּפוֹרְעִים סְתָם וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל בְּנֵי חֲבוּרָה הַמְקַפִּידִין זֶה עַל זֶה עוֹבְרִין מִשּׁוּם מִדָּה וּמִשּׁוּם מִשְׁקָל וּמִשּׁוּם מִנְיָן וּמְשׁוּם לוֹין וּפוֹרְעִין בְּי"ט וּכְדִבְרֵי הַלֵּל אַף מִשּׁוּם רִבִּית וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מוֹתָרִים לְלוֹוֹת זֶה מִזֶּה בְּרִבִּית מַאי טַעֲמָא מֵידַע יָדְעֵי דְּרִבִּית אֲסוּרָה וַהֲנָתָנָה הוּא דַּיְיהֲבוּ אַהֲדָדֵי א"ל

שְׁמוּאֵל לַאֲבוּהּ בַּר אֵיתֵי הַלְוֵינִי מֵאָה פְּלֵיפְלִין בְּמֵאָה וְעֶשְׂרִים פְּלֵיפְלִין וְאָרִיךְ אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מוּתָּר לוֹ לְאָדָם לְהַלְווֹת פָּנָיו וְגַבֵּי בֵּיתוֹ בְּרִבִּית כְּדֵי לְהַטְעִימָן טַעַם רִבִּית וְלָאו מִילְתָא הִיא מִשּׁוּם דְּאָתֵי לְמִסְרַךְ: **מתני'** אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ נַשֵּׁב עִמִּי הַיּוֹם וַאֲעִידוֹר עִמְּךָ מָחָר וְלֹא יֹאמַר לוֹ נַשֵּׁב עִמִּי וַאֲעִידוֹר עִמְּךָ אֲעִידוֹר עִמִּי וַאֲנַשֵּׁב עִמְּךָ

כל

ר"ט הולך אדם אצל רועה הרגיל וכו' ברייתא בס"פ אין צדין (ביצה כט:) עד ואמר תן לי עשרים ביצים ועשרים אגוזים שבן דרך בעה"ב להיות מונה בתוך ביתו עשרה אפרסקין כ' רמונים ובלבד שלא יזכיר לו סכום מנין ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח סכום מנין דכי הדה נקיט מיניה שיתיז והשתא נקט מיניה ארבעים לא לימא ליה מלי להו מאה ונראה דהשתא כיון שקבא לדקדק בצמצום החשבון אסור שאין זה בדרך בעה"ב כי אין רגיל לדקדק בצמצום החשבונות כעין זה וחומרא גדולה היא ונראה דדוקא בשנותנין ק' אגוזים בפרוטה אז אסור דאי חשבון של ק' לא שייך לצמצום דמים אין נראה שייכה אסור וסכום מקח פי' בה"ג כי הדה נקיט מיניה חמשה דנקי והשתא נקיט מיניה בדנקי לא לימא ליה מלא לי בדיבור ונראה שלא פי' בן בשבע שייכא מותר אם לקח הימנו שוה דינר ביחד לומר לחבירו נשב עמי היום ואעידור עמך למחר ור"ח גרס במסכת שלוקחי עכשיו ור"ח במסכת בי"ב סכום מקח במילתיה דר"ת סכום מנין במילתיה דרשב"א אבל בתוספתא בתוב כמו בה"ג אבל בספר שלנו כתוב סכום מידה במילתיה דר"ת סכום מקח במילתיה דרשב"א ואין נראה דלפי גרסא זו לא מצינו איסור מנין לא במשנה ולא בברייתא וא"כ מנ"ל לשמואל איסור מנין דקאמר עוברין משום מנין דמשמע שאיסור ידוע לנו כמו מדה ומשקל:

ומשום לוין ופורעין בי"ט. אסור לומר לחבירו לשון הלואה ופריעה אלא יש לו לומר לשון שאלה וחזרה והם אינם רוצים לומר כן דלשון שאלה משמע דהדר בעיניה ומחשב בלבו השואל שאם יזכור לשון שאלה שיקוק להחזיר מיד ור"מ דר"ט לא קאי אלא אלווין ופורעין אבל עוברים משום מדה ומשקל ומנין נקט לענין גוד ואי אפשר לומר כן בדבקרב שואל (שבת דף קמט). מייתי לה התם לענין שבת: **דְּבַקְרֵי** הלל אף משום רבית. דוקא במקפידים (אסרי ב"ה) ואסר הלל: כדאמרינן בני חבורה המקפידים אבל שאין מקפידים שרי ע"ג דבמתני' באיירי בסתם בני אדם סתם בני אדם הם מקפידים ולא מחלי על מה שנתייקר ושוה יותר אלא משום שכר הלוואה ורבנן שרו אפי' במקפידין דמחלי על דבר מועט ונותנין שלא בתורת רבית ואפי' לא מחלי איכא למימר דטעמא דרבנן דשרו לפי שלא התמירו באיסור סאה בסאה כ"כ לאכזר אפי' כברות בדפי' בקונטרס לעיל ואין להקשות בין הסתם בני אדם מקפידין אהכשלים נקט שמואל בני חבורה המקפידים ולא נקט בסתם בני אדם ונקט בני חבורה שרגילין ללוות זה מזה ואין נוקפים לדקדק כל שעה ועושין ביה"ט במנהגם בחול וגם אין נוקפים שיקפידו דמים על הכברות בכל שעה בשלמים זה מזה לפי שרגילין תמיד ללוות זה מזה ואין יכולין ליזהר אע"פ שפי' לעיל דאפילו ביד אסור לשקול בשר בני חבורה המקפידים ובמסכת ביצה (דף כח. ושם) לטבח שאינו אומן להם לא היו בסתם בני אדם החשובין במקפידים דאין טבח מקפיד אצל הדיוט ליקח ממנו ואין לפרש דסתם בני אדם כאין מקפידין דמו ומתניתין דאסר הלל נוקי דוקא במקפידים דהא אמרינן בפרק שואל (שבת דף קמח). וכן אשה שואלת מחבירתה בכרות ובלבד שלא תאמר לה הלויני ופרכינן בגמרא בשבת הוא דאסור הא בחול שפיר דמי לימא מתניתין דלא כהלל ומאי קושיא הניא בסתם בני אדם דלא קפדי והלל לא אסר אלא דוקא במקפידין:

מַתְנָה בעלמא קא יהבי אהדדי. נראה דוקא דבר מועט שיודע בלבו שהיה נותן לו בלאו הכי ואפילו מתנה מועטת דוקא בת"ח:

עֲרֵב תְּעִדִים אֵין עוֹבְרִין אֶלָּא מִשּׁוּם בֵּל תַּשְׁמִיד. דִּזְמִנִּין דְּעַבְרֵי נְמֵי אִלְּפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל בְּגוּן שֶׁלֹּא הָיְתָה מִלְחָה בְּלֹא עֲרֵב וְעֵדִים אֲבָל לֹא תַּשְׁמִיד פְּסִיקָא לֵיהּ אֲבָל לְפָנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל דְּלָא מַשְׁכַּח לֵיהּ לְאִיסּוּרָא אֶלָּא עַל יְדֵי הַהוּא גַּבְרָא דְּמַלְוֵי לֵיהּ וְלָא מַשְׁכַּח לֵיהּ

אִם בַּעַל הַבַּיִת חוֹזֵר בּוֹ יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה. יִתֵּן לָהֶם לְפִי מַה שֶּׁעָשׂוּ וְאִם הוֹזִילָה מִלַּאכֶת פּוֹעֲלִים עַל כַּרְחוֹ יִתֵּן לָהֶם כְּמַה שֶׁפָּסַק חוּץ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהוֹצָאוֹת בְּהִשְׁלָמָתָהּ: כָּל הַמְּשַׁנֶּה יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה. כְּגוֹן נָתַן צֶמֶר לְצַבְּעוֹ לְצָבְעוֹ אָדוֹם וְצִבְעוֹ שָׁחוֹר אִם הַשְּׁבָח יוֹתֵר עַל הַהֶיזֵּק אֵין נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְּׁבָח: וְכָל הַחוֹזֵר בּוֹ.

בְּגְמָרָא מְפָרֵשׁ לְאֲתוּיֵי מַאי: **גמ' חוֹזֵר בְּתֵן לֹא** קָתָנֵי. דְּיָהֲבֵי הָאי הִטְעוּ הָם אֶת בַּעַל הַבַּיִת אוֹ בַּעַל הַבַּיִת אוֹתָן דְּא"כ הָוָה לֵיהּ לְמִיתְנֵי לְשׁוֹן חֲזָרָה: **דְּאָמְטוּ פּוֹעֲלִים אַהֲדָדֵי הֵיכִי דָּמֵי דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת זִיל אוֹגַר לִי פּוֹעֲלִים וְאָזַל אֵיהוּ וְאָמְטָעֲנוּהוּ הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת בְּאַרְבָּעָה וְאָזַיל אֵיהוּ אָמַר לְהוּ בְּתַלְתָּא תַּרְעוֹמְתָּא מַאי עֲבִידְתַּיהּ סְבוּר** וְקַבִּיל אִי דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת בְּתַלְתָּא וְאָזַיל אֵיהוּ אָמַר לְהוּ בְּאַרְבָּעָה ה"ר אִי דְּאָמַר לְהוּ שְׁכַרְכֶּם עָלַי נֵתִיב לְהוּ מִדֵּידֵיהּ דְּתָנְיָא הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת בְּשֶׁלּוֹ וְהֶרְאָהוּ בְּשֶׁל חֲבִירוֹ נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ מְשֻׁלָּם וְחוֹזֵר וְנוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת מַה שֶּׁהֶנְהוּ לֹא צְרִיכָא דְּאָמַר לְהוּ שְׁכַרְכֶּם עַל בַּעַל הַבַּיִת וְלֶחֱזֵי פּוֹעֲלִים הֵיכִי מִיתַּגְּרִי לֹא צְרִיכָא דְּאִיכָּא דְּמִגַּר בְּאַרְבָּעָה וְאִיכָּא דְּמִתַּגַּר בְּתַלְתָּא דְּאָמְרִי לֵיהּ אִי לָאו דְּאָמַרְתְּ לָן בְּאַרְבָּעָה טָרְחִינַן וּמִתַּגְּרִינַן בְּאַרְבָּעָה אִיבָּעֵית אֵימָא הָכָא בְּבַעַל הַבַּיִת עַסְקִינַן דְּאָמְרִי לֵיהּ אִי לָאו דְּאָמַרְתְּ לָן בְּאַרְבָּעָה הָוֶה זִילְא בָּן מֵילְתָא לְאַתְגּוּרֵי אִיבָּעֵית אֵימָא לְעוֹלָם בְּפוֹעֲלִים עַסְקִינַן דְּאָמְרֵי לֵיהּ בְּגִין דְּאָמַרְתְּ לָן בְּאַרְבָּעָה טָרְחִינַן וְעַבְדִינַן לָךְ עֲבִידְתָּא שַׁפִּיר דְּאָמַרְתְּ לָן וְלֶחֱזֵי עֲבִידְתַּיהוּ בְּרֵיסְקָא רֵיסְקָא נַמִּי מֵידַע יָדַע דְּמָלֵי מָיָא וְלָא יָדֵיעַ אֵיבָּעֵית אֵימָא לְעוֹלָם דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת בְּאַרְבָּעָה וְאָזַל אֵיהוּ אָמַר לְהוּ בְּתַלְתָּא וּדְקָאָמַרְתְּ סָבוּר וְקַבִּיל דְּאָמְרֵי לֵיהּ לֵית לָךְ אַל תְּמַנֵּע טוֹב מִבְּעָלָיו כְּשֶׁיָּכֹל אִי אָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת בְּתַלְתָּא וְאָזַל אֵיהוּ א"ל בְּאַרְבָּעָה וְאָמְרֵי לֵיהּ אַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ קָא סָמְכֵי דְּאָמְרֵי לֵיהּ מְהֵימְנַתְּ לָן דְּהָכֵי אָמַר בַּעַל הַבַּיִת מַאי אַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ אוֹ דִּילְמָא אַדִּיבּוּרָא דְּבַעַל הַבַּיִת קָא סָמְכֵי ת"ש הֵבֵא לִי גִּיטִּי וְאִשְׁתְּךָ אָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי וְהוּא אוֹמֵר הֵילַךְ בְּכָךְ שֶׁאָמְרָה אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב אֲפִי' הִנִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת שְׁמָעָהּ מִינָּהּ אַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ קָא סָמְכַתְּ דְּאִי פָּלְגָה דַּעְתָּךְ דְּאַדִּיבּוּרָא דִּידָהּ קָא סָמְכַתְּ מִכְּלָל דְּמִיהָא תִּיגָּרֵשׁ מִכְּלָל דְּמִיהָא לֹא תִּיגָּרֵשׁ

וְאָזַיל אֵיהוּ אָמַר לְהוּ בְּאַרְבָּעָה דְּעַתַּיְידֵהוּ אֵעִילּוֹיֵא. וְהָא דְּאָמְרוּ לֵיהּ כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּעֹה"ב הֵיינוּ מְהֵימְנַתְּ לָן דְּהָכֵי אָמַר בְּעֹה"ב אִי נַמִּי מְשׁוּם דְּאִי אָמַר בַּעַל הַבַּיִת טְפֵי מֵאַרְבָּעָה לָהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמַר בַּעַל הַבַּיִת דְּמִבָּעְיָא לֵיהּ בְּתַר הָכֵי אִי אָמְרִינַן מְהֵימְנַתְּ לָן דְּהָכֵי אָמַר בְּעֹה"ב כְּמַשְׁמָעוֹ אֵעִילּוֹיֵא. בְּאָמַר לְהוּ שִׁכַּרְכֶם עָלַי נוֹתֵן לוֹ אֶת שְׂכָרוֹ כּוּ.

גמ' חוֹזְרִין בְּאַרְבָּעָה. דְּיָהֲבֵי הָאי הִטְעוּ הֵם אֶת בַּעַל הַבַּיִת אוֹ בַּעַל הַבַּיִת אוֹתָן דְּא"כ הָוָה לֵיהּ לְמִיתְנֵי לְשׁוֹן חֲזָרָה: **דְּאָמְטוּ פּוֹעֲלִים אַהֲדָדֵי.** אֶחָד מִן הַפּוֹעֲלִים הִטְעָה אֶת חֲבֵירוֹ: **בְּאַרְבָּעָה** יוֹתֵר. לְיוֹמָא: **אָמַר** לְהוּ **אִיהוּ. בְּתַלְתָּא: סְבוּר** וְקַבִּיל. וּמֵאי תַּרְעוֹמְתָּא: **וְאָמַר** לְהוּ **בְּאַרְבָּעָה.** וְלֶעָרֵב לֹא נָתַן בְּעֹה"ב אֶלָּא ג': **הֵיכִי דָּמֵי.** דְּתַרְעוֹמְתָּא יְהֵיבָה לָהֶן וְלֹא יוֹתֵר: **וְלֶחֱזֵי פּוֹעֲלִים הֵיכִי מִתַּגְּרֵי.** אִי מִתַּגְּרֵי בְּאַרְבָּעָה עַל כָּרְחֵיהּ דְּבעה"ב נֵיתִיב בְּאַרְבָּעָה דְּהָא קָתָנֵי נוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת מַה שֶּׁהֶנְהוּ וְאִי אֵינוֹ מִתַּגְּרֵי בִּשְׁלֹשָׁה צָרִיךְ הֶנְהוּ אוֹתוֹ בְּכָךְ וְאִי מִתַּגְּרֵי בִּשְׁלֹשָׁה מַאי תַּרְעוֹמְתָּא אִיכָּא: הָוֶה תַּרְחִינַן. לְבַקֵּשׁ אָדָם דְּזוֹקֵף לְפוֹעֲלִים שֶׁיִּשְׂכּוֹר בְּאַרְבָּעָה: **אִי בָּעֵית אֵימָא בְּבַעַל הַבַּיִת עַסְקִינַן.** בְּפוֹעֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְעַצְמוֹ שְׂדוֹת שֶׁהֵן שָׁלוֹ וְאֵינוֹ נִשְׂכָּר לְמַלְאכַת אֲחֵרִים אִם לֹא בְּיוֹתֵר עַל דְּמֵי שְׂכִירוּת וְהֵיינוּ תַּרְעוֹמְתָּא דְּאִי לָאו דְּאָמְרַתְּ לִי בְּאַרְבָּעָה לֹא הֶיִיתִי מְזַלְזֵל בְּעִנְיָנֶיךָ: **לְעוֹלָם בְּפוֹעֲלִים.** הָרְגִילִים לְמַלְאכַת אֲחֵרִים: **בְּרֵיסְקָא.** שְׁקָפְרָא חֲרִישׁ סְבִיבוֹת שָׂדֶה וְאֵין מְלַאכְתָּן נִיכֶּרֶת כְּגוֹן דָּמְלוּ מַיָּא דְּדַמְסֵיְיהּ וְאָזַל: **אִי דְּאָמַרְתְּ טוֹב** הוֹזִילָה מְלֶאכֶת פּוֹעֲלִים עַל כָּרְחוֹ יִתֵּן לָהֶם כְּמַה שֶׁפָּסַק חוּץ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהוֹצָאוֹת בְּהִשְׁלָמָתָהּ: **כָּל הַמְשַׁנֶּה יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה.** כְּגוֹן נָתַן צֶמֶר לְצַבְּעוֹ לְצָבְעוֹ אָדוֹם וְצִבְעוֹ שָׁחוֹר אִם הַשְּׁבָח יוֹתֵר עַל הַהֶיזֵּק אֵין נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְּׁבָח: **וְכָל הַחוֹזֵר בּוֹ.** בְּגְמָרָא מְפָרֵשׁ לְאֲתוּיֵי מַאי: **גמ' חוֹזְרִין בְּתֵן לֹא** קָתָנֵי. דְּיָהֲבֵי הָאי הִטְעוּ הֵם אֶת בַּעַל הַבַּיִת אוֹ בַּעַל הַבַּיִת אוֹתָן דְּא"כ הָוָה לֵיהּ לְמִיתְנֵי לְשׁוֹן חֲזָרָה: **דְּאָמְטוּ פּוֹעֲלִים אַהֲדָדֵי.** אֶחָד מִן הַפּוֹעֲלִים הִטְעָה אֶת חֲבֵירוֹ: **בְּאַרְבָּעָה** יוֹתֵר. לְיוֹמָא: **אָמַר** לְהוּ **אִיהוּ. בְּתַלְתָּא: סְבוּר** וְקַבִּיל. וּמֵאי תַּרְעוֹמְתָּא: **וְאָמַר** לְהוּ **בְּאַרְבָּעָה.** וְלֶעָרֵב לֹא נָתַן בְּעֹה"ב אֶלָּא ג': **הֵיכִי דָּמֵי.** דְּתַרְעוֹמְתָּא יְהֵיבָה לָהֶן וְלֹא יוֹתֵר: **וְלֶחֱזֵי פּוֹעֲלִים הֵיכִי מִתַּגְּרֵי.** אִי מִתַּגְּרֵי בְּאַרְבָּעָה עַל כָּרְחֵיהּ דְּבעה"ב נֵיתִיב בְּאַרְבָּעָה דְּהָא קָתָנֵי נוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת מַה שֶּׁהֶנְהוּ וְאִי אֵינוֹ מִתַּגְּרֵי בִּשְׁלֹשָׁה צָרִיךְ הֶנְהוּ אוֹתוֹ בְּכָךְ וְאִי מִתַּגְּרֵי בִּשְׁלֹשָׁה מַאי תַּרְעוֹמְתָּא אִיכָּא: הָוֶה תַּרְחִינַן. לְבַקֵּשׁ אָדָם דְּזוֹקֵף לְפוֹעֲלִים שֶׁיִּשְׂכּוֹר בְּאַרְבָּעָה: **אִי בָּעֵית אֵימָא בְּבַעַל הַבַּיִת עַסְקִינַן.** בְּפוֹעֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְעַצְמוֹ שְׂדוֹת שֶׁהֵן שָׁלוֹ וְאֵינוֹ נִשְׂכָּר לְמַלְאכַת אֲחֵרִים אִם לֹא בְּיוֹתֵר עַל דְּמֵי שְׂכִירוּת וְהֵיינוּ תַּרְעוֹמְתָּא דְּאִי לָאו דְּאָמְרַתְּ לִי בְּאַרְבָּעָה לֹא הֶיִיתִי מְזַלְזֵל בְּעִנְיָנֶיךָ: **לְעוֹלָם בְּפוֹעֲלִים.** הָרְגִילִים לְמַלְאכַת אֲחֵרִים: **בְּרֵיסְקָא.** שְׁקָפְרָא חֲרִישׁ סְבִיבוֹת שָׂדֶה וְאֵין מְלַאכְתָּן נִיכֶּרֶת כְּגוֹן דָּמְלוּ מַיָּא דְּדַמְסֵיְיהּ וְאָזַל: **אִי דְּאָמַרְתְּ טוֹב** הוֹזִילָה מְלֶאכֶת פּוֹעֲלִים עַל כָּרְחוֹ יִתֵּן לָהֶם כְּמַה שֶׁפָּסַק חוּץ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהוֹצָאוֹת בְּהִשְׁלָמָתָהּ: **כָּל הַמְשַׁנֶּה יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה.** כְּגוֹן נָתַן צֶמֶר לְצַבְּעוֹ לְצָבְעוֹ אָדוֹם וְצִבְעוֹ שָׁחוֹר אִם הַשְּׁבָח יוֹתֵר עַל הַהֶיזֵּק אֵין נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְּׁבָח: **וְכָל הַחוֹזֵר בּוֹ.**

גמ' חוֹזְרִין בְּאַרְבָּעָה. דְּיָהֲבֵי הָאי הִטְעוּ הֵם אֶת בַּעַל הַבַּיִת אוֹ בַּעַל הַבַּיִת אוֹתָן דְּא"כ הָוָה לֵיהּ לְמִיתְנֵי לְשׁוֹן חֲזָרָה: **דְּאָמְטוּ פּוֹעֲלִים אַהֲדָדֵי הֵיכִי דָּמֵי דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת זִיל אוֹגַר לִי פּוֹעֲלִים וְאָזַל אֵיהוּ וְאָמְטָעֲנוּהוּ הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת בְּאַרְבָּעָה וְאָזַיל אֵיהוּ אָמַר לְהוּ בְּתַלְתָּא תַּרְעוֹמְתָּא מַאי עֲבִידְתַּיהּ סְבוּר** וְקַבִּיל אִי דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת בְּתַלְתָּא וְאָזַיל אֵיהוּ אָמַר לְהוּ בְּאַרְבָּעָה ה"ר אִי דְּאָמַר לְהוּ שְׁכַרְכֶּם עָלַי נֵתִיב לְהוּ מִדֵּידֵיהּ דְּתָנְיָא הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת בְּשֶׁלּוֹ וְהֶרְאָהוּ בְּשֶׁל חֲבִירוֹ נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ מְשֻׁלָּם וְחוֹזֵר וְנוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת מַה שֶּׁהֶנְהוּ לֹא צְרִיכָא דְּאָמַר לְהוּ שְׁכַרְכֶּם עַל בַּעַל הַבַּיִת וְלֶחֱזֵי פּוֹעֲלִים הֵיכִי מִיתַּגְּרִי לֹא צְרִיכָא דְּאִיכָּא דְּמִגַּר בְּאַרְבָּעָה וְאִיכָּא דְּמִתַּגַּר בְּתַלְתָּא דְּאָמְרִי לֵיהּ אִי לָאו דְּאָמַרְתְּ לָן בְּאַרְבָּעָה טָרְחִינַן וּמִתַּגְּרִינַן בְּאַרְבָּעָה אִיבָּעֵית אֵימָא הָכָא בְּבַעַל הַבַּיִת עַסְקִינַן דְּאָמְרִי לֵיהּ אִי לָאו דְּאָמַרְתְּ לָן בְּאַרְבָּעָה הָוֶה זִילְא בָּן מֵילְתָא לְאַתְגּוּרֵי אִיבָּעֵית אֵימָא לְעוֹלָם בְּפוֹעֲלִים עַסְקִינַן דְּאָמְרֵי לֵיהּ בְּגִין דְּאָמַרְתְּ לָן בְּאַרְבָּעָה טָרְחִינַן וְעַבְדִינַן לָךְ עֲבִידְתָּא שַׁפִּיר דְּאָמַרְתְּ לָן וְלֶחֱזֵי עֲבִידְתַּיהוּ בְּרֵיסְקָא רֵיסְקָא נַמִּי מֵידַע יָדַע דְּמָלֵי מָיָא וְלָא יָדֵיעַ אֵיבָּעֵית אֵימָא לְעוֹלָם דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת בְּאַרְבָּעָה וְאָזַל אֵיהוּ אָמַר לְהוּ בְּתַלְתָּא וּדְקָאָמַרְתְּ סָבוּר וְקַבִּיל דְּאָמְרֵי לֵיהּ לֵית לָךְ אַל תְּמַנֵּע טוֹב מִבְּעָלָיו כְּשֶׁיָּכֹל אִי אָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת בְּתַלְתָּא וְאָזַל אֵיהוּ א"ל בְּאַרְבָּעָה וְאָמְרֵי לֵיהּ אַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ קָא סָמְכֵי דְּאָמְרֵי לֵיהּ מְהֵימְנַתְּ לָן דְּהָכֵי אָמַר בַּעַל הַבַּיִת מַאי אַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ אוֹ דִּילְמָא אַדִּיבּוּרָא דְּבַעַל הַבַּיִת קָא סָמְכֵי ת"ש הֵבֵא לִי גִּיטִּי וְאִשְׁתְּךָ אָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי וְהוּא אוֹמֵר הֵילַךְ בְּכָךְ שֶׁאָמְרָה אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב אֲפִי' הִנִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת שְׁמָעָהּ מִינָּהּ אַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ קָא סָמְכַתְּ דְּאִי פָּלְגָה דַּעְתָּךְ דְּאַדִּיבּוּרָא דִּידָהּ קָא סָמְכַתְּ מִכְּלָל דְּמִיהָא תִּיגָּרֵשׁ מִכְּלָל דְּמִיהָא לֹא תִּיגָּרֵשׁ

וְאָזַיל אֵיהוּ אָמַר לְהוּ בְּאַרְבָּעָה דְּעַתַּיְידֵהוּ אֵעִילּוֹיֵא. וְהָא דְּאָמְרוּ לֵיהּ כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּעֹה"ב הֵיינוּ מְהֵימְנַתְּ לָן דְּהָכֵי אָמַר בְּעֹה"ב אִי נַמִּי מְשׁוּם דְּאִי אָמַר בַּעַל הַבַּיִת טְפֵי מֵאַרְבָּעָה לָהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמַר בַּעַל הַבַּיִת דְּמִבָּעְיָא לֵיהּ בְּתַר הָכֵי אִי אָמְרִינַן מְהֵימְנַתְּ לָן דְּהָכֵי אָמַר בְּעֹה"ב כְּמַשְׁמָעוֹ אֵעִילּוֹיֵא. בְּאָמַר לְהוּ שִׁכַּרְכֶם עָלַי נוֹתֵן לוֹ אֶת שְׂכָרוֹ כּוּ.

(לעיל) **הַשּׁוֹכֵר** אֶת הָאוּמָנִין וְחָזְרוּ בָּהֶם יָדָם עַל הַתַּחְתּוֹנָה. שֶׁאִם קִבְּלוּ עָלֶיהָ לִקְצוֹת בִּשְׁנֵי סְלָעִים וְקָצְרוּ וְחָצְיָהּ וְהוֹקְרוּ וְשָׁוָה מַה שֶּׁעָרְתָה לַעֲשׂוֹת סְלָע וְחָצִי וְחָזְרוּ פּוֹעֲלִים לֹא יִתֵּן לָהֶם רַק חֲצִי סְלָע לְפִי שִׁיְּעוּרָךְ לְתֵת סְלָע וְחֲצִי לְקִצּוּר חֲצִיָּהּ הַשְּׁנִי וְהֵיינוּ כֹּר' דּוֹסָא וְאִם בָּא בַּעה"ב לַחוֹזֵר בּוֹ יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה פֵּירֵשׁ בְּקוּנְטְרֵס אִם הוֹזִילוּ פּוֹעֲלִים וְאֵין שָׁוֶה הַחֲצִי אֶלָּא שֶׁקֹּל וְחֶצְיוֹ בּוֹ בְּעה"ב יִתֵּן לָהֶם סְלָע וְחֲצִי לִפְי שֶׁבְּחֲצִי הַסְּלָע יִמְצְאוּ שֶׁיִּגְמְרוּ קְצִירוֹ וְלֹא רָצָה לְקַפֵּחַ דִּידְהוּ עַל הַתַּחְתּוֹנָה בְּשֶׁהוֹקִרוּ פּוֹעֲלִים יִתֵּן לָהֶם כְּמָה וְהוּא לֹא הָיָה נוֹתֵן לָהֶם כ"א סְלָע וא"ת אָמַר לְקַמָּן (דף עז.) אָמַר מַר אוֹ יִגְמְרוּ מִלַּאכְתָּם וְיִטֹּל ב' סְלָעִים כְּשֶׁיִּטֹּל כָּאן צְרִיכָה דְּוַל עַבְדִיתָא וְאֵימַר בְּעה"ב תֵּן לִי פּוֹעֲלִים וְהַשְׁתָּא לְמָה חוֹזֵר בְּעה"ב בְּזֶה בְּשָׁבִיל שֶׁהוּזַל הַמְּלָאכָה מַה מְּרִיחָה בַּחֲזָרָה הֲלֹא צָרִיךְ לִיתֵּן לָהֶם סְלָע וְחֲצִי עַל מָה שֶׁעָשׂוּ וּפוֹעֲלִים נַמִּי לָמָּה פְּיֵיסוּ בֵּינַיִם שֶׁאִין מְפַסִּידִים כְּלוּם וי"ל דְּבעה"ב חוֹזֵר מֵחֲמַת שֶׁנָּאֶה שֶׁהָיְתָה קְטָטָה בֵּינֵיהֶם וּפוֹעֲלִים פְּיֵיסוּ שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ לְחַפֵּשׂ וּלְמָצוֹא מָקוֹם לְהִשְׁתַּבֵּר: **דְּאִי** ס"ד אַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ סָמְכִי כִּי מְטֵי גִּיטָּא לְיָדָהּ מֵיכָא תִּתְגָּרֵשׁ. דְּאִי אָמְרִינַן דְּגִבֵּי פּוֹעֲלִים דְּעַתַּיְידֵהוּ אֵעִילּוֹיֵא דְּבעה"ב ה"נ ה"ל לְמֵימַר דְּדַעְתַּיְידֵהוּ דְּבַעל אֵעִילּוֹיֵא דִּידָהּ דְּאָמְרַתְּ הָבֵא לִי גִּיטָּא אע"ג דְּהַאי דְּקָאָמַר שְׁלִיחַ הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי הֲוֵי אֵעִילּוֹיֵא טְפֵי לְבַעל שֶׁמִּתְגָּרֶשֶׁת יותר בְּמִהֲרָה אִם הָיְתָה הָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת כֵּן מִכָּל מָקוֹם הַשְׁתָּא שֶׁאָמְרָה הָאִשָּׁה הָבֵא הֲוֵי טְפֵי זְכוּת הַבַּעל אִי סָמְכַתְּ אַנּוּאֵי דְּקָאָמַר שְׁתִתְגָּרֵשׁ מִיכָּא כְּשֶׁיִּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ וְכֵיוָן דְּלֹא מִיגָּרְשָׁא אֶלְמָא לְאו דַּעְתַּיְידֵהוּ דְּבַעל אֵעִילּוֹיֵא דִּידָהּ ה"נ גַּבֵּי פּוֹעֲלִים לֵית לָן לְמֵימַר דְּדַעְתַּיְידֵהוּ אֵעִילּוֹיֵא דְּבעה"ב אֲבָל אֵין לְפָרֵשׁ דְּעִילּוֹיֵא דְּבַעל הֲוֵי מֵה שֶׁאִינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת בְּמִהֲרָה דְּהָא עֲדִיף לֵיהּ מִמִּתְגָּרֶשֶׁת לְאַלְתַּר כִּי עַכְשָׁיו יִהְיֶה בְּיָדוֹ עֲדַיִן אִם לְקַיְּים אִם לְגָרֵשׁ וְהַשְׁתָּא פָּשִׁיט לֵיהּ בְּפִשִׁיטוּת דְּבִקְמַיְּנֵי לֹא יִתְיַישֵׁב דְּקָאָמַר בִּשְׁלָמָא אִי אִיתְּמַר אִיפְּכָא כִּי מְשַׁמְּעִינַן גֵּט לִידוֹ מִגּוֹרֶשֶׁת דְּאַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ סָמְכִי אֲבָל הָכָא דְּאִיתְּמַר הָכִי עַל אֵיירֵי דְּאָמַר לְהוּ שִׁכַּרְכֶם עַל בַּעל הַבַּיִת מַאי נְפַקָּא מִינָּהּ אִי דְּעַתַּיְידֵהוּ אֵעִילּוֹיֵא דְּבעה"ב לֹא יְשַׁלֵּם לָהֶם אֶלָּא מַה שֶּׁהִתְקַבֵּל. ר"י וְכֵן רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל: (לעיל) **הַשּׁוֹכֵר** אֶת הָאוּמָנִין וְחָזְרוּ בָּהֶם יָדָם עַל הַתַּחְתּוֹנָה. שֶׁאִם קִבְּלוּ עָלֶיהָ לִקְצוֹת בִּשְׁנֵי סְלָעִים וְקָצְרוּ וְחָצְיָהּ וְהוֹקְרוּ וְשָׁוָה מַה שֶּׁעָרְתָה לַעֲשׂוֹת סְלָע וְחֲצִי וְחָזְרוּ פּוֹעֲלִים לֹא יִתֵּן לָהֶם רַק חֲצִי סְלָע לְפִי שִׁיְּעוּרָךְ לְתֵת סְלָע וְחֲצִי לְקִצּוּר חֲצִיָּהּ הַשְּׁנִי וְהֵיינוּ כֹּר' דּוֹסָא וְאִם בָּא בַּעה"ב לַחוֹזֵר בּוֹ יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה פֵּירֵשׁ בְּקוּנְטְרֵס אִם הוֹזִילוּ פּוֹעֲלִים וְאֵין שָׁוֶה הַחֲצִי אֶלָּא שֶׁקֹּל וְחֶצְיוֹ בּוֹ בְּעה"ב יִתֵּן לָהֶם סְלָע וְחֲצִי לִפְי שֶׁבְּחֲצִי הַסְּלָע יִמְצְאוּ שֶׁיִּגְמְרוּ קְצִירוֹ וְלֹא רָצָה לְקַפֵּחַ דִּידְהוּ עַל הַתַּחְתּוֹנָה בְּשֶׁהוֹקִרוּ פּוֹעֲלִים יִתֵּן לָהֶם כְּמָה וְהוּא לֹא הָיָה נוֹתֵן לָהֶם כ"א סְלָע וא"ת אָמַר לְקַמָּן (דף עז.) אָמַר מַר אוֹ יִגְמְרוּ מִלַּאכְתָּם וְיִטֹּל ב' סְלָעִים כְּשֶׁיִּטֹּל כָּאן צְרִיכָה דְּוַל עַבְדִיתָא וְאֵימַר בְּעה"ב תֵּן לִי פּוֹעֲלִים וְהַשְׁתָּא לְמָה חוֹזֵר בְּעה"ב בְּזֶה בְּשָׁבִיל שֶׁהוּזַל הַמְּלָאכָה מַה מְּרִיחָה בַּחֲזָרָה הֲלֹא צָרִיךְ לִיתֵּן לָהֶם סְלָע וְחֲצִי עַל מָה שֶׁעָשׂוּ וּפוֹעֲלִים נַמִּי לָמָּה פְּיֵיסוּ בֵּינַיִם שֶׁאִין מְפַסִּידִים כְּלוּם וי"ל דְּבעה"ב חוֹזֵר מֵחֲמַת שֶׁנָּאֶה שֶׁהָיְתָה קְטָטָה בֵּינֵיהֶם וּפוֹעֲלִים פְּיֵיסוּ שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ לְחַפֵּשׂ וּלְמָצוֹא מָקוֹם לְהִשְׁתַּבֵּר: **דְּאִי** ס"ד אַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ סָמְכִי כִּי מְטֵי גִּיטָּא לְיָדָהּ מֵיכָא תִּתְגָּרֵשׁ. דְּאִי אָמְרִינַן דְּגִבֵּי פּוֹעֲלִים דְּעַתַּיְידֵהוּ אֵעִילּוֹיֵא דְּבעה"ב ה"נ ה"ל לְמֵימַר דְּדַעְתַּיְידֵהוּ דְּבַעל אֵעִילּוֹיֵא דִּידָהּ דְּאָמְרַתְּ הָבֵא לִי גִּיטָּא אע"ג דְּהַאי דְּקָאָמַר שְׁלִיחַ הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי הֲוֵי אֵעִילּוֹיֵא טְפֵי לְבַעל שֶׁמִּתְגָּרֶשֶׁת יותר בְּמִהֲרָה אִם הָיְתָה הָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת כֵּן מִכָּל מָקוֹם הַשְׁתָּא שֶׁאָמְרָה הָאִשָּׁה הָבֵא הֲוֵי טְפֵי זְכוּת הַבַּעל אִי סָמְכַתְּ אַנּוּאֵי דְּקָאָמַר שְׁתִתְגָּרֵשׁ מִיכָּא כְּשֶׁיִּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ וְכֵיוָן דְּלֹא מִיגָּרְשָׁא אֶלְמָא לְאו דַּעְתַּיְידֵהוּ דְּבַעל אֵעִילּוֹיֵא דִּידָהּ ה"נ גַּבֵּי פּוֹעֲלִים לֵית לָן לְמֵימַר דְּדַעְתַּיְידֵהוּ אֵעִילּוֹיֵא דְּבעה"ב אֲבָל אֵין לְפָרֵשׁ דְּעִילּוֹיֵא דְּבַעל הֲוֵי מֵה שֶׁאִינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת בְּמִהֲרָה דְּהָא עֲדִיף לֵיהּ מִמִּתְגָּרֶשֶׁת לְאַלְתַּר כִּי עַכְשָׁיו יִהְיֶה בְּיָדוֹ עֲדַיִן אִם לְקַיְּים אִם לְגָרֵשׁ וְהַשְׁתָּא פָּשִׁיט לֵיהּ בְּפִשִׁיטוּת דְּבִקְמַיְּנֵי לֹא יִתְיַישֵׁב דְּקָאָמַר בִּשְׁלָמָא אִי אִיתְּמַר אִיפְּכָא כִּי מְשַׁמְּעִינַן גֵּט לִידוֹ מִגּוֹרֶשֶׁת דְּאַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ סָמְכִי אֲבָל הָכָא דְּאִיתְּמַר הָכִי עַל אֵיירֵי דְּאָמַר לְהוּ שִׁכַּרְכֶם עַל בַּעל הַבַּיִת מַאי נְפַקָּא מִינָּהּ אִי דְּעַתַּיְידֵהוּ אֵעִילּוֹיֵא דְּבעה"ב לֹא יְשַׁלֵּם לָהֶם אֶלָּא מַה שֶּׁהִתְקַבֵּל. ר"י וְכֵן רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל:

אין לָהֶם זֶה עַל זֶה אֶלָּא תְּרוּעוֹת. קָשֶׁה לְרַ"י דְּהָא ק"ל כְּר"מ דְּדָיְקִי דִּינָא דְּגַרְמֵי בְּהַגּוֹזֵל קַמָּא (ב"ק דף ק.) א"כ אַמַּאי לֹא יִתֵּן לָהֶם כְּפוֹעֵל בָּטֵל כֵּיוָן שֶׁעַל יְדֵי נִתְבַּטֵּל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְי"ל דְּמַיְירֵי שֶׁבְּשַׁחוֹזֵר בּוֹ עוֹד יְמְצָאוּ לְהִשְׂתַּכֵּר וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ עָלָיו תְּרוּעוֹת שֶׁעָתָה לֹא יִמְצְאוּ אֶלָּא ע"י טוֹרַח וְכִי מְפַלִּיג בְּסָמוּךְ בֵּין לָה לְהָכִי דְּהָתָם הַחֲפֵרִים לְהָכְלוּבוֹ וּמְצְאוּ שָׁדֶה לְחָה הָוֵה מְצִי לְפַלוגֵי אַף בְּלֹא הָכְלוּבוֹ כְּלָל בֵּין יְכוֹלִין עוֹד לְהִשְׂתַּכֵּר בֵּין חוֹזֵר בּוֹ אַחַר שֶׁלֹּא מְצְאוּ עוֹד לְהִשְׂתַּכֵּר אֶלָּא מִדְּאִיתָא דְּמִיחְלָא נָקֵט דִּבְהָכְלוּבוֹ לֹא שִׂכִּיחִי שֶׁיִּמְצְאוּ עוֹד לְהִשְׂתַּכֵּר וְאִם לֹא הָכְלוּבוֹ מִיהְתָּא בְּשָׁבָּא לְחַזּוֹר חוֹזֵר מִיָּד בְּעוֹד שֶׁיִּמְצְאוּ לְהִשְׂתַּכֵּר:

דאגר

הָכֵי הָשְׁתָּא בְּשֶׁלָּמָא אִי אִיתְּמַר אִיפְּכָא הִתְקַבֵּל לִי נִיטֵי וְאִשְׁתְּךָ אָמְרָה הָבֵא לִי נִיטֵי וְאָמַר רַב נַחְמָן זכו'. כלומר וְלָעֲלָה שְׁמַעְתָּ לְרַב נַחְמָן דְּאָמַר מְגוֹרֶשֶׁת הָיְתָה לְךָ לִלְמוֹד לִפְנֵי דְּבָרֶיךָ שֶׁיֹּאמַר בְּהַגָּעַת הַגֵּט לְיָדוֹ אוֹ לְיָדָהּ דְּלְיֵתֵי גֵּירוּשִׁין אוֹ אֲזַדּוּבְּרָא דִּידִיהּ סָמִיךְ אוֹ אֲזַדּוּבְּרָא דִּידָהּ סָמִיךְ כֵּיצַד אָמַר רַב נַחְמָן אִם מְשַׁיְּגִינַן גֵּט לְיָדוֹ דְּשְׁלִיחַ מְגוֹרֶשֶׁת יֵשׁ לִלְמוֹד דְּאַזַּדּוּבְּרָא דִּידָהּ סָמִיךְ וְלֹא לוֹ הָאֲמַן וְנִתְרַצָּה לְמָסְרוֹ לוֹ בְּתוֹרַת שְׁלִיחַ לְקַבֵּל כְּדִבְרֵי הָאִשָּׁה וְהַבַּעַל עַצְמוֹ גֵּירֵשׁ וְאִי אָמַר רַב נַחְמָן עָלָה מְשַׁיְּגִינַן גֵּט לְיָדָהּ מְגוֹרֶשֶׁת וְלֹא בְּקַבָּלַת הַשְּׁלִיחַ יֵשׁ לִלְמוֹד דְּאַזַּדּוּבְּרָא דִּידִיהּ סָמִיךְ וּמְהֵימְנַתְּ לִי דְּהָכִי אָמְרָה קַאֲמַר לֵיהּ וְעָשׂוּ שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה וְהָשְׁלִיחַ נִתְרַצָּה לְהֵיעָקֵר מִתּוֹרַת שְׁלִיחוּת שֶׁל אִשָּׁה לְקַבָּלָה וְעָשָׂה שְׁלִיחַ לְבַעַל לְגָרֵשׁ וְהָרֵי עֲשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ וְהִגִּיעָה לִידָהּ: **אֶלָּא הָתָם.** דְּשָׁמְעַתְּ לֵיהּ דְּאָמַר אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת אֵין לָךְ לִלְמוֹד מִדָּבָר נִתְּנָמֵי דְּאַזַּדּוּבְּרָא דִּידָהּ סָמִיךְ וְאֵין כָּאן שְׁלִיחוּת דִּדְאָמְרַתְּ דְּא"נ אֵמְרִינַן דְּאַזַּדּוּבְּרָא דִּידָהּ סָמִיךְ דְּאָף הַבַּעַל עָשָׂאוּ שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה כִּדְבָרֵי הָאִשָּׁה אֵין כָּאן שְׁלִיחוּת שֶׁהֲרֵי הַשְּׁלִיחַ לֹא נִתְרַצָּה וְהָא עִקַּר לֵיהּ לְשְׁלִיחוּתֵיהּ לְגַמְרֵי דְּאָמַר לֵיהּ שְׁלִיחַ לְקַבָּלָה אֵיפְשִׁי לְהֶעָשׂוֹת שְׁלִיחַ אִטְרַח לְהַגִּיעַ לְיָדָהּ אֲבָל שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה לִטְרוֹחַ וּלְהַגִּיעַ לְיָדָהּ אִי אֵפְשִׁי לְהֶעָשׂוֹת הִלְכָּךְ אֲפִי' נִמְלַךְ וְהִגִּיעוּ אֲצָלָהּ אֵין זֶה שְׁלִיחַ שֶׁנִּיתַּן לְגֵירוּשִׁין שֶׁכְּשֶׁקִּבְּלוּ לֹא קִבְּלוּ עַל מְנָת כֵּן וְאִי קַשְׁיָא הָא אָמְרִינַן גַּבְיהּ אֵיפְכָא הֵיכָא דְּהוּא אָמְרָה הִתְקַבֵּל וְהוּא אָמַר לְבַעַל אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הָבֵא וְהוּא אָמַר הֵילַךְ כְּמָה שְׁאָמְרָה דְּאִי הָוֵה עָלָה מְשַׁיְּגִינַן גֵּט לְיָדוֹ מְגוֹרֶשֶׁת הָוֵה שְׁמַעְיָנַן דְּאַזַּדּוּבְּרָא דִּידָהּ סָמִיךְ וּמְסָרוּ לוֹ עַל מְנָת כֵּן וְלֹא הָא אָמְרִינַן גַּבְיהּ אֵיפְכָא הֵיכָא דְּהוּא אָמַר לְבַעַל אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הָבֵא וְהוּא אָמַר לָהֶן הֵילַךְ כְּמָה שְׁאָמְרָה דְּאִי הָוֵה אָמַר עָלָה מְשַׁיְּגִינַן גֵּט לְיָדוֹ מְגוֹרֶשֶׁת הָוֵה שְׁמַעְיָנַן דְּאַזַּדּוּבְּרָא דִּידָהּ סָמִיךְ וּמְסָרוּ לוֹ עַל מְנָת כֵּן וְלֹא הָא מְסָרוּ לוֹ אֶלָּא תַּרְעוֹמֶת. דְּאָמַר קַבָּלָה וְלֹא קִשְׁיָא לֵן הָא שְׁלִיחַ עָקַר לְשְׁלִיחוּתֵיהּ וְלֹא נִתְרַצָּה הוּא בִּשְׁלִיחוּת קַבָּלָה אֵיפָא לְמֵימַר דְּאִי הָוֵה אָמַר רַב נַחְמָן הָכֵי הָוֵה קָמַ"ל דְּהָאִי לָאו עֲקִירָה הוּא דְּהָא מִתְרַצֶּה לִהְיוֹת שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה כָּל שֶׁכֵּן דְּמִתְרַצֶּה בִּשְׁלִיחוּת קַבָּלָה שֶׁהַקַּבָּלָה בִּכְלַל הוֹלְכָה לְעִנְיַן הַסּוֹרְת: **וְאִי אֵיפָא כו'.** אִשְׁתְּמִיט דְּרִישׁ פְּרִיקָא קַאי: **הַשְׁמַע קְרֵי לֵיהּ.** וְזֶה אֶת זֶה דְּקָתָנֵי בְּמַתְנִי' בְּפוֹעֲלִים וּבַעל הַבַּיִת נִמֵּי קָאָמַר וְלֹא בְּרֵאשִׁיתוֹ פּוֹעֲלִים אַדְּדָדֵי: **דְּתַנְיָא.** דְּגַבֵּי פוֹעֲלִים וּבַעל הַבַּיִת נִמֵּי קְרֵי לְהוּ הַשְׁמַע: **אֵין לָהֶן זֶה עַל זֶה אֶלָּא תַּרְעוֹמֶת.** דְּאָמַר

הָכֵי הָשְׁתָּא בְּשֶׁלָּמָא אִי אִיתְּמַר אִיפְּכָא הִתְקַבֵּל לִי נִיטֵי וְהוּא אוֹמֵר הֵילַךְ נִיטֵי וְאִשְׁתְּךָ אָמְרָה הָבֵא לִי נִיטֵי כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה וְאָמַר ר"נ אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב מְשַׁיְּגִינַן גֵּט לְיָדוֹ מְגוֹרֶשֶׁת אַלְמָא דְּאַזַּדּוּבְּרָא דִּידִיהּ קָא סָמִיךְ אִי נַמִי מְשַׁיְּגִינַן גֵּט לְיָדָהּ מְגוֹרֶשֶׁת אַלְמָא דְּאַזַּדּוּבְּרָא דִּידִיהּ קָא סָמִיךְ אֶלָּא הָתָם מִשּׁוּם דְּעָקַר לְשְׁלִיחוּתֵיהּ דְּאָמַר לֵיהּ שְׁלִיחַ לְקַבָּלָה אֵיפְשִׁי לְהֶעָשׂוֹת שְׁלִיחַ אִטְרַח לְהַגִּיעַ לְיָדָהּ אִי אֵפְשִׁי לְהֶעָשׂוֹת שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה כִּדְבָרֵי הָאִשָּׁה אֵין כָּאן שְׁלִיחוּת שֶׁהֲרֵי הַשְּׁלִיחַ לֹא נִתְרַצָּה וְהָא עִקַּר לֵיהּ לְשְׁלִיחוּתֵיהּ לְגַמְרֵי דְּאָמַר לֵיהּ שְׁלִיחַ לְקַבָּלָה אֵיפְשִׁי לְהֶעָשׂוֹת שְׁלִיחַ אִטְרַח לְהַגִּיעַ לְיָדָהּ אֲבָל שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה לִטְרוֹחַ וּלְהַגִּיעַ לְיָדָהּ אִי אֵפְשִׁי לְהֶעָשׂוֹת הִלְכָּךְ אֲפִי' נִמְלַךְ וְהִגִּיעוּ אֲצָלָהּ אֵין זֶה שְׁלִיחַ שֶׁנִּיתַּן לְגֵירוּשִׁין שֶׁכְּשֶׁקִּבְּלוּ לֹא קִבְּלוּ עַל מְנָת כֵּן וְאִי קַשְׁיָא הָא אָמְרִינַן גַּבְיהּ אֵיפְכָא הֵיכָא דְּהוּא אָמְרָה הִתְקַבֵּל וְהוּא אָמַר לְבַעַל אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הָבֵא וְהוּא אָמַר הֵילַךְ כְּמָה שְׁאָמְרָה דְּאִי הָוֵה אָמַר עָלָה מְשַׁיְּגִינַן גֵּט לְיָדוֹ מְגוֹרֶשֶׁת הָוֵה שְׁמַעְיָנַן דְּאַזַּדּוּבְּרָא דִּידָהּ סָמִיךְ וּמְסָרוּ לוֹ עַל מְנָת כֵּן וְלֹא הָא מְסָרוּ לוֹ אֶלָּא תַּרְעוֹמֶת. דְּאָמַר קַבָּלָה וְלֹא קִשְׁיָא לֵן הָא שְׁלִיחַ עָקַר לְשְׁלִיחוּתֵיהּ וְלֹא נִתְרַצָּה הוּא בִּשְׁלִיחוּת קַבָּלָה אֵיפָא לְמֵימַר דְּאִי הָוֵה אָמַר רַב נַחְמָן הָכֵי הָוֵה קָמַ"ל דְּהָאִי לָאו עֲקִירָה הוּא דְּהָא מִתְרַצֶּה לִהְיוֹת שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה כָּל שֶׁכֵּן דְּמִתְרַצֶּה בִּשְׁלִיחוּת קַבָּלָה שֶׁהַקַּבָּלָה בִּכְלַל הוֹלְכָה לְעִנְיַן הַסּוֹרְת: **וְאִי אֵיפָא כו'.** אִשְׁתְּמִיט דְּרִישׁ פְּרִיקָא קַאי: **הַשְׁמַע קְרֵי לֵיהּ.** וְזֶה אֶת זֶה דְּקָתָנֵי בְּמַתְנִי' בְּפוֹעֲלִים וּבַעל הַבַּיִת נִמֵּי קָאָמַר וְלֹא בְּרֵאשִׁיתוֹ פּוֹעֲלִים אַדְּדָדֵי: **דְּתַנְיָא.** דְּגַבֵּי פוֹעֲלִים וּבַעל הַבַּיִת נִמֵּי קְרֵי לְהוּ הַשְׁמַע: **אֵין לָהֶן זֶה עַל זֶה אֶלָּא תַּרְעוֹמֶת.** דְּאָמַר

פסידא

לָהֶן תִּשְׁמִיטוּ עַצְמְכֶם לְאַחֲרִים וְאִינְהוּ נַמִי אָמְרוּ לֵיהּ כִּי הַדְּרִי בְּהוּ צָא וְשַׁכּוֹר אֲחֵרִים וּמִיהוּ תַּרְעוֹמֶת אֵיכָא שֶׁיִּהוּ צְרִיכִים לְחַזֵּר זֶה אַחַר פּוֹעֲלִים וְזֶה אַחַר שׁוֹכְרִים וְתַבִיעַת מָמוֹן לֵיכָא דְּהָא דְּבָרִים בְּעַלְמָא נִינְהוּ: **בר"א.** דְּאִין לָהֶם עָלָיו מָמוֹן אִם חוֹזֵר הוּא: **בִּשְׁלָא הָלְכוּ.** לְמָקוֹם הַמְּלָאכָה וּבִבְקֵר אָמַר לָהֶן חוֹזְרִני בִּי: **אֲבָל אִם הָלְכוּ.** אֲצָל הַמְּלָאכָה כְּגוֹן אִם חֲמָרִים הֵן שֶׁשְּׁכָרָן לְהָבִיא לוֹ תְּבוּאָה מִמָּקוֹם אַחֵר וְהָלְכוּ וְלֹא מָצְאוּ אוֹ אִם פּוֹעֲלִים הֵם שֶׁשְּׂכָרָם לַעֲדוֹר שָׂדֵהוּ וְהָלְכוּ וּמָצְאוּ שָׂדֶה אַחֶרֶת שֶׁהִיא לַחָה בְּמַיִם וְאֵינָהּ רְאוּיָה לַעֲדִירָה: **נוֹתֵן לָהֶם שְׂכָרָן.** שֶׁל כָּל הַיּוֹם מִשּׁוּם כְּפִי הָרְאוּי לָהֶם וּכְדַמְפָרֵשׁ וְאוֹזֵיל: **אֲבָל אֵינוֹ יוֹמוֹ הַבָּא מְעָנֶה לְהַבָּא רֵיקָם.** וְאוּמְדִים אֶת הַחֲמָרִים כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִפְטוֹר מִשְׂכָרָן אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ לְבַד רֵיקָם מִלְּבַד קְטָנָה: **עוֹשֶׂה מְלָאכָה לְיוֹשֵׁב וּבָטֵל.** וְאוּמְדִין אֶת הַפּוֹעֲלִים כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִישׁוֹל בָּטֵל מִלַּעֲדוֹר כָּל הַיּוֹם וְלִישׁוֹל כָּךְ וְכָךְ: **בר"א שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ בְּמַלְאכָה.** אֲרִיכָא קַאי וְעַד הַשְׁתָּא פָּרִישׁ מִידֵי דְּשׂוֹכְרִים וְהִשְׁתָּא פָּרִישׁ מִילֵּי דְּקַבְּלָנוּת: **בר"א.** דְּהֵיכָא דְּחָזְרוּ בְּהֶן אוֹ הוּא חָזַר. אִין לָהֶם אֶלָּא תַּרְעוֹמֶת בְּזְמַן שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ בְּמַלְאכָה: **אֲבָל הִתְחִילוּ בְּמַלְאכָה.** יֵשׁ דִּין אַחַר בֵּינֵיהֶם מֵהוּ הַדִּין שֶׁמִּין לָהֶם מַה שֶּׁעָשׂוּ לְפִי הַחֶנְאי וּקְבָלָה כְּפִי חֶשְׁבּוֹן שֶׁעָשׂוּ: **אֵרְנוּ חֲצָיָה.** וּמִגְּוַיְיהוּ לִשְׂכָרָן סָלַע לְפִי הַנָּאָם: **הָיְתָה יָפָה ו' דִּינָרִים.** שֶׁאִם הָיְתָה בָּא לְשׁוֹכְרוֹ שָׁכִיר לְחָצְיַיִם אֵינוֹ מוֹצֵא בְּפָחוֹת מִשִּׁשָּׁה דִּינָרִים וְנִמְצָא בְּעַל הַבַּיִת בְּמַה שֶׁעָתִיד לְהֶעָשׂוֹת אַף"ה אֵין הוֹלְכִין אַחַר הֶעָתִיד לְהֶעָשׂוֹת אֶלָּא שָׁמִין לָהֶן אֶת מַה שֶּׁעָשׂוּ לְפִי חֶשְׁבּוֹן תְּנָאוֹ וְנוֹתֵן לָהֶם סָלַע דְּלִית לֵיהּ לְהַאי תְּנָא דְּתָנֵן בְּמַתְנִיתִין כָּל הַחוֹזֵר בּוֹ יָרַד עַל הַתְּחוּנָה: **וְאִם סָלַע.** וְאִם אֵין יָפָה אֶלָּא סָלַע דְּנִמְצָאנוּ פּוֹעֲלִים לַעֲשׂוֹת חֲצִיָּה הַשְּׁנִי בְּסָלַע: **נוֹתֵן לָהֶן.** בְּמַה שֶׁעָשׂוּ סָלַע וּלְקַמָּן (דף עז:) פָּרִיךְ פְּשִׁיטָא: **שָׁמִין לָהֶן הֵיאַךְ יַעֲשׂוּ.** רַבִּי דוֹסָא סְבִירָא לֵיהּ כְּתָנָא דִּידָךְ דְּאָמַר הַחוֹזֵר בּוֹ יָרַד עַל הַתְּחוּנָה וְיַעֲבֹד שָׂכָר מַה שֶּׁעָשׂוּ כְּדֵי לְשַׁכּוֹר פּוֹעֲלִים וּלְגַמּוֹר בְּכָךְ תְּנֵאי הָרִאשׁוֹן: **הָיְתָה יָפָה.** הֵיאַךְ יַעֲשׂוּ ו' דִּינָרִים: **נוֹתֵן לָהֶן שָׁכָר.** בְּדֵי שֶׁתְּהֵא נִגְמֶרֶת בִּשְׁנֵי סְלָעִים: **וְאִם סָלַע נוֹתֵן לָהֶם סָלַע.** לְקַמָּן פָּרִיךְ פְּשִׁיטָא: **בר"א.** דְּאִין הַחוֹזֵר נִפְסָד אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן לֹר' דּוֹסָא וּלְרַבָּנָן מִקַּבְּלִין בְּמַה שֶׁעָשׂוּ: **בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ אָבוּד.** וְאַע"ג דְּאִין פּוֹעֲלִים מְצוּיִין עַכְשָׁיו כְּדְמוֹכָר לִיהּ בְּסִפְיָא שֶׁאֵינוֹ מוֹצֵא הוֹאִיל וְדָבָר שֶׁאֵינוֹ אָבוּד הוּא: **אֲבָל בְּדָבָר שֶׁהוּא אָבוּד.** אִם יִמְתִּין וְאֵינוֹ מוֹצֵא לְשׂוֹכְרוֹ בִּכְדֵי שֶׁכַּר פּוֹעֲלִים אַפִּי' לְפִי הַיּוֹקֶר שְׁנִתְיַקְּרוּ: **שׂוֹכֵר.** פּוֹעֲלִים אֲחֵרִים עֲלֵיהֶן בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי שְׂכָרָן: **אוֹ מְמַעֵט.** לְאַלְתַּר: **בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים.** דְּשׂוֹכֵר עֲלֵיהֶן בְּשֶׁאֵינוֹ מוֹצֵא לְשׂוֹכְרוֹ: **תְּנֵי הָנָא.** בְּהַהִיא דְּלְעֵיל הִלְכוֹ חֲמָרִים וְלֹא מָצְאוּ כו': **חֲבֵיבִי אֲמַר.** דּוֹדֵי ר' חִיָּיא: **אִי אָנָא לֵיוֵי.** אִי אֲנִי הַשּׂוֹכֵר לֹא הָוָה חֲבֵינָא כו': **וְקָא עָלָה קָתָנֵי.** נִמֵּי דְּכפוֹעֵל בָּטֵל הוּא דְּשָׁקְלֵה: **לֹא סַיְּימוּהָ קַמָּיהּ.** לֹא סִיְּימוּ סוֹף הַבְּרַיְיתָא לְפָנָיו: **לֹא הָוָה יָתֵבִינָא בָּלֵל.** דְּמִזְּלַיְיהוּ גָּרֵם וְאֵינוּהוּ נִמֵּי הָוָה לְהוּ לְאִסְתַּכּוֹיֵי אַדְּעָתַיְיהוּ שֶׁלֹּא יִמְצְאוּ שָׂדֶה לְחָה: **הָא דְּסַיְּירָא לְאַרְעָיהּ מְאוֹרְתָּא.** וְהוֹלִיךְ הַפּוֹעֲלִים שָׁם וְרָאוּהָ וְלֹא הֵבִינוּ שֶׁהִיא לְחָה וְלֹא יָדְעוּ שֶׁיִּרְדוּ גְּשָׁמִים בַּלַּיְלָה לית לְהוּ בְּכָלַל דְּהָא חֲזוּ אֵינוּהוּ גּוּפַיְיהוּ וְעָל מְנָת כֵּן נִשְׂתַּכְּרוּ לוֹ וְהָרֵי לֹא יְכוֹלִין וְלֹא הָיְתָה לָהֶן לַיְלָה בְּבֹקֶר: **לֹא סַיְּירוּהָ מְאוֹרְתָּא.** עָלָיו הָיְתָה לִתֵּת לֵב לְדָבָר וּלְהוֹדִיעָם אִם תִּמְצְאוּ שָׂדֶה לְחָה לֹא אָתוּ לָכֶם כְּלוּם וְיִהְיֶה לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל:

פסידא

פְּסִידָא דְּפוֹעֲלִים. גִּשְׁמִים שֶׁיָּרְדוּ הַפְסֵד פּוֹעֲלִים הוּא דְּלָא יְהִיב לְהוּ מִידִי דְּאָמַר לְהוּ מְזֻלֵּיכוּ גָּרֵם: **לֹא סַיְּרָא מַאוּרְתָּא פְּסִידָא דְּבַעַל הַבַּיִת.** דְּאָמְרִי לֵיהּ מִי יָמֵיד דִּלְדִינְעֲתָא לְהַשְׁקוֹת שָׂדוֹתוֹ: **וְאָתָא מִטְּרָא.** וְהִשְׁקָה אוֹתָהּ וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְדִוּלּוּק: **אָתָא נַחֲרָא.** גָּדֵל הַנָּהָר וְעָלָה וּנְכנַס בְּחֹרֵי הַעֲשׁוּיִין בְּשָׂדֶה וּמְקַן הִיא שׁוֹתָה

דְּאָמַר אַגּוּרֵי לְדִוּלּוּקָא וְאָתָא מִטְּרָא פְּסִידָא דְּפוֹעֲלִים. מִשּׁמַע הָכָא דְּהַלָּכָה כִּרְבִּי הִלֵּיכָא מֵאן דְּפָלֵיג וְתֵימָה דְּאָמַר בְּמִי שֶׁאָחַז (גיטין דף עד: ושם ד"ה רבה) הָהוּא דְּאָמַר לֵיהּ לַאֲרַיסֵיהּ כ"ע דְּלוֹ תְּלֵיָא וְשִׁקְלֵי רִיבְעָא וְאַתְּ דִּילֵי אַרְבָּעָה וְשִׁקּוֹל תְּלֵיָא לְסוֹף אֲתֵי מִטְּרָא אָמַר רַב יוֹסֵף הָא לָא דָּלְפָה רַבָּה אָמַר הָא לָא אַצְטְרִיךְ וּמִפְּקָא לְהוּ אוֹשָׁרָה

פְּסִידָא דְּפוֹעֲלִים לֹא סַיְּרָא לְאַרְעִיהּ מַאוּרְתָּא פְּסִידָא דְּבַעַל הַבַּיִת וְיָהִיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל וְאָמַר רָבָא הָאי מַאן דְּאוֹגִיר אֲגוּרֵי לְדִוּלָּא וְאָתָא מִטְרָא פְּסִידָא דְּפוֹעֲלִים אָתָא נַחֲרָא פְּסִידָא דְּבַעַל הַבַּיִת וְיָהִיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל וְאָמַר רָבָא הָאי מַאן דְּאוֹגִיר אֲגוּרֵי לְדִוּלָּא וְאָתָא מִטְרָא פְּסִידָא דְּפוֹעֲלִים עָבִיד דְּפָסִיק אִי בְּנֵי מָתָא פְּסִידָא דְּפוֹעֲלִים לָאו בְּנֵי מָתָא פְּסִידָא דְּבַעַל הַבַּיִת וְאָמַר רָבָא הָאי מַאן דְּאָגַר אֲגוּרֵי לַעֲבִידְתָּא וּשְׁלִים עֲבִידְתָּא בְּפַלְגָא דְּיוֹמָא אִי אִית לֵיהּ עֲבִידְתָּא דְּנָיְחָא מִינָּהְנֵיהּ לְהוּ א"נ דְּכֵיוָן דְּמַפְקַר לְהוּ דְּקָשֶׁה מְנָהּ לֹא מַפְקַר לְהוּ וְנוֹתֵן לָהֶם מִשֶּׁלּוֹ אַמַּאי וְלֵיתֵיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל כִּי קָאָמַר רָבָא בַּאֲכָלוּשֵׁי דְּמַחְוָא דְּאִי לֹא עֲבְדֵי חֲלֵשֵׁי אָמַר מַר שָׁמִין לָהֶם אֶת מַה שֶּׁעָשׂוּ כֵּיצַד הָיָה יָפֶה שִׁשָּׁה דִינָרִים נוֹתֵן לָהֶם סֶלַע קָא סָבְרֵי רַבָּנָן יַד פּוֹעֵל עַל הָעֶלְיוֹנָה: אוֹ יִגְמֹר מְלַאכְתָּן וְיִטְלוּ שְׁנֵי סְלָעִים: פְּשִׁיטָא לֹא צְרִיכָא דְּאֵייֵר יַד פּוֹעֵל עַל הַבַּיִת וּפֵיסְנְהוּ מַהוּ דְּתֵימָא מְצוֹ אֲמְרֵי לֵיהּ כִּי מְפַיְּסִינַן אַדַּעְתָּא דְּטַפַּת לָן אַאֲגָרָא קמ"ל דְּאָמַר לְהוּ אַדַּעְתָּא דְּטַרְחַנָא לְכוּ בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה: **סֶלַע נוֹתֵן לָהֶם סֶלַע:** פְּשִׁיטָא לֹא צְרִיכָא דְּאֵייֵר עֲבִידְתָּא מְעַיְּקָא וַאֲגַרִינְהוּ בְּמִפֵּי וְזוּזֵי אֵייֵר עֲבִידְתָּא וְקָם בְּטִפֵּי וְזוּזֵי מַהוּ דְּתֵימָא אֲמְרֵי לֵיהּ טְפֵי וְזוּזֵי אֲמְרַת לָן טְפֵי וְזוּזֵי הַב לָן קמ"ל דְּאָמַר לְהוּ כִּי אֲמְרֵי לְכוּ טְפֵי וְזוּזֵי דִּלְא הֲוָה קִים לְכוּ הַשְׁתָּא קִים לְכוּ: רַבִּי הוֹשַׁע אוֹמֵר שְׁמִין לָהֶן אֶת מַה שֶּׁעָשׂוּ כֵּיצַד הָיָה יָפֶה שִׁשָּׁה דִינָרִים נוֹתֵן לָהֶם שֶׁקֶל: קָסָבַר יַד פּוֹעֵל עַל הַתַּחְתּוֹנָה: אוֹ יִגְמֹר מְלַאכְתָּן וְיִטְלוּ שְׁנֵי סְלָעִים: פְּשִׁיטָא לֹא צְרִיכָא דְּאֵייֵר עֲבִידְתָּא דְּנָיְחָא וְאָמַר בַּעַל הַבַּיִת וְאוֹזֵל פּוֹעֲלִים וּפֵיסוּהוּ מַהוּ דְּתֵימָא מְצוֹ אֲמְרֵי לֵיהּ כִּי אֲמְרִינַן לָךְ אַדַּעְתָּא דְּבַעַל הַבַּיִת וְיָהִיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל וְאָמַר רָבָא הָאי מַאן דְּאָגַר אֲגוּרֵי לַעֲבִידְתָּא וּשְׁלִים עֲבִידְתָּא דְּנָיְחָא מִינָּהְנֵיהּ לְהוּ א"נ דְּכֵיוָן דְּמַפְקַר לְהוּ דְּקָשֶׁה מְנָהּ לֹא מַפְקַר לְהוּ וְנוֹתֵן לָהֶם מִשֶּׁלּוֹ אַמַּאי וְלֵיתֵיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל כִּי קָאָמַר רָבָא בַּאֲכָלוּשֵׁי דְּמַחְוָא דְּאִי לֹא עֲבְדֵי חֲלֵשֵׁי אָמַר מַר שָׁמִין לָהֶם אֶת מַה שֶּׁעָשׂוּ כֵּיצַד הָיָה יָפֶה שִׁשָּׁה דִינָרִים נוֹתֵן לָהֶם סֶלַע קָא סָבְרֵי רַבָּנָן יַד פּוֹעֵל עַל הָעֶלְיוֹנָה: אוֹ יִגְמֹר מְלַאכְתָּן וְיִטְלוּ שְׁנֵי סְלָעִים: פְּשִׁיטָא לֹא צְרִיכָא דְּאֵייֵר עֲבִידְתָּא דְּנָיְחָא וְאָמַר בַּעַל הַבַּיִת וְאוֹזֵל פּוֹעֲלִים וּפֵיסוּהוּ מַהוּ דְּתֵימָא מְצוֹ אֲמְרֵי לֵיהּ כִּי אֲמְרִינַן לָךְ אַדַּעְתָּא דְּבַעַל הַבַּיִת וְיָהִיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל וְאָמַר רָבָא הָאי מַאן דְּאָגַר אֲגוּרֵי לַעֲבִידְתָּא וּשְׁלִים עֲבִידְתָּא בְּפַלְגָא דְּיוֹמָא אִי אִית לֵיהּ עֲבִידְתָּא דְּנָיְחָא מִינָּהְנֵיהּ לְהוּ א"נ דְּכֵיוָן דְּמַפְקַר לְהוּ דְּקָשֶׁה מְנָהּ לֹא מַפְקַר לְהוּ וְנוֹתֵן לָהֶם מִשֶּׁלּוֹ אַמַּאי וְלֵיתֵיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל כִּי קָאָמַר רָבָא בַּאֲכָלוּשֵׁי דְּמַחְוָא דְּאִי לֹא עֲבְדֵי חֲלֵשֵׁי אָמַר מַר שָׁמִין לָהֶם אֶת מַה שֶּׁעָשׂוּ כֵּיצַד הָיָה יָפֶה שִׁשָּׁה דִינָרִים נוֹתֵן לָהֶם סֶלַע קָא סָבְרֵי רַבָּנָן יַד פּוֹעֵל עַל הָעֶלְיוֹנָה: אוֹ יִגְמֹר מְלַאכְתָּן וְיִטְלוּ שְׁנֵי סְלָעִים: **פְּשִׁיטָא** לֹא צְרִיכָא דְּאֵייֵר עֲבִידְתָּא דְּנָיְחָא וְאָמַר בַּעַל הַבַּיִת וְאוֹזֵל פּוֹעֲלִים וּפֵיסוּהוּ מַהוּ דְּתֵימָא מְצוֹ אֲמְרֵי לֵיהּ כִּי אֲמְרִינַן לָךְ אַדַּעְתָּא דְּבַעַל הַבַּיִת וְיָהִיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל וְאָמַר רָבָא הָאי מַאן דְּאָגַר אֲגוּרֵי לַעֲבִידְתָּא וּשְׁלִים עֲבִידְתָּא בְּפַלְגָא דְּיוֹמָא אִי אִית לֵיהּ עֲבִידְתָּא דְּנָיְחָא מִינָּהְנֵיהּ לְהוּ א"נ דְּכֵיוָן דְּמַפְקַר לְהוּ דְּקָשֶׁה מְנָהּ לֹא מַפְקַר לְהוּ וְנוֹתֵן לָהֶם מִשֶּׁלּוֹ אַמַּאי וְלֵיתֵיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל כִּי קָאָמַר רָבָא בַּאֲכָלוּשֵׁי דְּמַחְוָא דְּאִי לֹא עֲבְדֵי חֲלֵשֵׁי אָמַר מַר שָׁמִין לָהֶם אֶת מַה שֶּׁעָשׂוּ כֵּיצַד הָיָה יָפֶה שִׁשָּׁה דִינָרִים נוֹתֵן לָהֶם סֶלַע קָא סָבְרֵי רַבָּנָן יַד פּוֹעֵל עַל הָעֶלְיוֹנָה: אוֹ יִגְמֹר מְלַאכְתָּן וְיִטְלוּ שְׁנֵי סְלָעִים: **פְּשִׁיטָא** לֹא צְרִיכָא דְּאֵייֵר עֲבִידְתָּא דְּנָיְחָא וְאָמַר בַּעַל הַבַּיִת וְאוֹזֵל פּוֹעֲלִים וּפֵיסוּהוּ מַהוּ דְּתֵימָא מְצוֹ אֲמְרֵי לֵיהּ כִּי אֲמְרִינַן לָךְ אַדַּעְתָּא דְּבַעַל הַבַּיִת וְיָהִיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל וְאָמַר רָבָא הָאי מַאן דְּאָגַר אֲגוּרֵי לַעֲבִידְתָּא וּשְׁלִים עֲבִידְתָּא בְּפַלְגָא דְּיוֹמָא אִי אִית לֵיהּ עֲבִידְתָּא דְּנָיְחָא מִינָּהְנֵיהּ לְהוּ א"נ דְּכֵיוָן דְּמַפְקַר לְהוּ דְּקָשֶׁה מְנָהּ לֹא מַפְקַר לְהוּ וְנוֹתֵן לָהֶם מִשֶּׁלּוֹ אַמַּאי וְלֵיתֵיב לְהוּ כְּפוֹעֵל בָּטֵל כִּי קָאָמַר רָבָא בַּאֲכָלוּשֵׁי דְּמַחְוָא דְּאִי לֹא עֲבְדֵי חֲלֵשֵׁי אָמַר מַר שָׁמִין לָהֶם אֶת מַה שֶּׁעָשׂוּ כֵּיצַד הָיָה יָפֶה שִׁשָּׁה דִינָרִים נוֹתֵן לָהֶם סֶלַע קָא סָבְרֵי רַבָּנָן יַד פּוֹעֵל עַל הָעֶלְיוֹנָה: אוֹ יִגְמֹר מְלַאכְתָּן וְיִטְלוּ שְׁנֵי סְלָעִים: פְּשִׁיטָא

רב פליג עליה בחדא. ואית' בפ' הגוזל קמא (ב"ק קב. ושם) דאמר דהלכה כמתני' דכל המשנה ידו על התחתונה משום דתני לה בהדי הלכתא פסיקתא דכל החוזר בו והלא אין הלכה כדבר דכל החוזר בו מתמה הלכה ברב דפליג עליה וי"ל דהתם סבר כאביצעית אימא דהכא דשפיר סבר רב כמתני' דכל החוזר א"נ כיון דתנא לה תנא גבי הלכתא פסיקתא אם כן סבר התנא דהכי הלכתא דכל המשנה ידו על התחתונה ונהי דבהדיה דכל החוזר אין הלכה מ"מ היא דכל המשנה הויא הלכה דלא אשכחן אמוראי דפליג עליה:

לא יהא אלא בע"ח. אבל מזיבורית לא קשה ליה דכי נמי הוי בבע"ח אוקמוה אדאוריית' דהוי בזיבורית דהכא לא שייך נעילת דלת וכי משני מזיבורית שבה לא היה צריך דמזיבורית לא הוה קשה ליה מידי דכדפרישית אלא מוקי לה הכי דליתני דזיבורית שבה כמו עידית שבה אי נמי כי היכי דלא תקשי הלא ל"ח לא מסלקי בארעא כי איתי ליה זוזי ללוה וכי משני מזיבורית שבה א"ש הכא דלא משלם זוזי לפי שנתקיים המקח בנגד המעות שנתן:

מעידית שבה ומזיבורית שבה. והא דלא שקיל מבינונית שבה משום דקנסו את החוזר בו אבל מעיקרא פריך שאין לקנסו ב"כ ולהגבותו עידית דעלמא:

והוה ליה מזיק. לאו דוקא מזיק שהרי אינו משלם אלא כפי הנזק שהזיקו שהרי אינו משלם אלא כפי המעות שקבל אלא קצת דמיומהו למזיק ליטול חובו מן העידית:

עייל ונפיק אזוזי לא קני. נראה דאיירי אפי' משך המקח אם לא פירש בשעת מכירה משיכה זו תהא קונה חפץ זה וזוזי ליהוי הלואה גבאי כמו בשקר דאמר לעיל אני פלוני מברתי בר' דאין סברא לומר דלענין מי שפרע מיירי:

תרתי למה לי. שמעתיך במוכר שדהו מפני רעתה. ונראה דהשתא אפילו נפיק ועייל בבולו זוזי קני ולאו דוקא חד וזוזא כדאמרי' בסמוך ולא טרח ויבין במאתים וקא עייל ונפיק אזוזי במוכר שדהו מפני רעתה דמי או לא:

כגון

נותן לו שכרו. הואיל ואנוס הוא אין לקנסו ולעשות עול על התחתונה ונותן לו חצי דמי שכרו: **ש"מ.** מדנקט אונס ברתרויהו הא לא אניסי לא ואפי' שכירות נמי: **אמר ר"נ בר יצחק.** לעולם שאני ליה ומודה הוא בשכיר דידו על העליונה והא דנקט אונס בשכיר אפי' רבנן נמי אמרי לה דאי לא אניס לא כיון דתנא לה תנא גבי

נותן לו שכרו אם קבלן הוא נותן לו קבלוניו מני
איילימא רבנן מאי איריא שמת שמת לו מת או
שאחזתו חמה דאנים כי לא אנים נמי הא אמרו רבנן
יד פועל על העליונה אלא לאו ר' יוסה היא ש"מ
לא שאני ליה לרבי יוסה בין שכירות לקבלנות א"ר
נחמן בר יצחק בדבר האבוד ודברי הכל תנן קל
המשנה ידו על התחתונה וכל החוזר בו ידו על
התחתונה בשלמא קל המשנה ידו על התחתונה
דסתם לן תנא ר' יהודה אלא קל החוזר בו ידו על
התחתונה לאתויי מאי לאו לאתויי פועל ואפילו
בחדא ופליג עליה בחדא איבעית אימא קל החוזר
בו ידו על התחתונה לכדרתניא קל החוזר בו ביצד
חיי שמכר שדה לחבירו באלף זוז ונתן לו מעות
מיהן מאתים זוז בזמן שהמוכר חוזר בו יד לוקח על
העליונה רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי קרקע
בנגד מעותי מהיכן מגביהו מן העידית ובזמן שלוקח
חוזר בו יד מוכר על העליונה רצה אומר לו הילך
מעותיך רצה אומר הילך קרקע בנגד מעותיך מהיכן
מגביהו מן הזיבורית רשב"ג אומר מלמדין אותן
שלא יחזרו ביצד כותב לו אני פלוני בן פלוני מכרתי
שדה פלונית לפלוני באלף זוז ונתן לי מהם מאתים
זוז וחיריני נושה בו ח' מאות זוז קנה ומחזיר לו את
השאר אבי' לאחר כמה שנים: אמר מר מהיכן
מגביהו מן העידית קא ס"ד מעידית דנכסיו ולא יהא
אלא ב"ח ותנן ב"ח דיינו בבינונית ועוד הא ארעא
דיהיב זוזי א"ר נחמן בר יצחק מעידית דנכסיו שכה

ומזיבורית שכה רב אחא בריה דרב איקא אמר אפי' תימא מעידית דנכסיו סתם מאן דזבין
ארעא באלפא זוזי אוזולי מזבין נכסי וחזו ליה כניזק ותנן הניזקין שמין להן בעידית:
רשב"ג אומר מלמדין אותן שלא יחזרו ביצד כותב לו אני פלוני בן פלוני מכרתי
ליה הכי הא לא כתב הכי לא קני וחתניא הנותן לחבירו ואמר לו אם אני חוזר בי
ערבוני מחול לך והלה אומר אם אני חוזר בי אכפול לך ערבונך נתקיימו התנאין דברי
רבי יוסי רבי יוסי בר' יהודה אומר קנייא רבי יהודה אומר דיו שיקנה בנגד ערבונו
אמר רבן שמעון בן גמליאל בר"א בזמן שאמר לו ערבוני יקון אבל מכר לו שדה באלף
וזו ונתן לו מהם חמש מאות זוז קנה ומחזיר לו את השאר אפי' לאחר כמה שנים לא קשיא הא דקא עייל ונפיק אזוזי הא דלא
קא עייל ונפיק אזוזי דאמר רבא האי מאן דזבין מידי לחבריה וקא עייל ונפיק אזוזי לא קני לא קא עייל ונפיק אזוזי קני ואמר
רבא האי מאן דאוקיפה מאה זוזי לחבריה ופרעיה זוזא זוזא פרעון הוי אלא דאית ליה תרעומת גביה דאמר ליה אספדתינהו
מינאי ההוא גברא יזבין ליה חמרא לחבריה ופש ליה חד זוזא וקא עייל ונפיק אזוזא יתיב רב אשי וקא מעיין בה כי האי גוונא
מאי קני או לא קני אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא זוזא כזוזי דמי ולא קני אמר ליה
רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי והא אמרינן משמיה דרבא קני אמר ליה תרתיגם שמעתיך במוכר שדהו
מפני

משום חד זוזא מי אמרינן דמצי למיזדר מפני

מִפְּנֵי רַעֲתָהּ. דְּאָמַן דְּחַדֵּי דְּבִלָּאו אוּנְסָא דְּזוּזֵי נְמֵי הָוֵה מְזַבְּנִין לָהּ וְהָאי דְּעַיֵּיל וְנָפֵיק אַזּוּזֵי מִמֵּהֲדוּרָא הוּא לְגַבּוּתֵי שְׁלֹא יְחַזְּרוּ לוֹקְחִין **בָּעֲא** לְמֵימַר. הָיָה צָרִיךְ לְמֵימַר לְמִכְרֵי **בְּמֵאָה**. הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר וְרָצָה לְמִכְרוֹ שֶׁדֶּה קְטַנָּה בְּמֵאָה זוּז וְלֹא מָצָא לָהּ לוֹקְחִין וּמָכַר גְּדוֹלָה בְּמֵאתַיִם. **וְקָא** עַיֵּיל **וְנָפֵיק אַזּוּזֵי**. וְזֶה עֵירְבָהּ: **לֹא קָנָי**. דְּאָמַן סָחֲדֵי דְּעַל כּוֹרְחוֹ מֵכַר הַמּוֹתָר וְיָכוֹל לוֹמַר לָכֵךְ הַיְתִי מְחַזֵּר אַחַר הַמְעוֹת לִקְנוֹת שָׂדֶה קְטַנָּה תַּחְתֶּיהָ. **וְלֹא אַשְׁכַּח**. לֹא מָצָא לָהּ לוֹקְחִין מִיָּד: **וְאִילּוֹ** הָיָה מוֹדֶה. טוֹבֵא לְחַזּוֹר אַחַר הַלּוֹקְחִין: **הָנֵי מִשְׁכַּח**. לוֹקְחִי שָׂדֶה קְטַנָּה: **וְלֹא בָּרַח**. הוּקְשָׁה לוֹ הַטּוֹרַח וּמְכַר הַגְּדוֹלָה בִּמְאתַיִם: **וְעַיֵּיל וְנָפֵיק אִיזּוּזֵי מֵאי בְּמֵאתַיִם** דְּאַחֲדוּרֵי אַחַר לוֹקְחִין עָלְיוֹ לִמְכּוֹר אוֹתָהּ בִּלְא דּוֹחַק מְעוֹת שֶׁמָּע מִינָּה לֹא חֲבִיבָה הָיְתָה עָלָיו: **עַד כְּדֵי שִׁבָּרָן**. אִם עָשׂוּ אֶצְלוֹ קְצָת הַמְּלָאכָה וְלֹא קִיבְּלוּ כֻּלּוֹם שׂוֹכֵר עֲלֵיהֶן כָּל מַה שֶּׁהוּא: **מִפְּנֵי רַעֲתָהּ דְּמֵי**. כְּיָן דְּמִשּׁוּם לְאַחֲרִים וְנִגְמְרָה: **שֶׁבֶּאת חֲבִילָה לְיָרֵי**. אִם יֵשׁ בְּיָדוֹ מִשֶּׁלָּהֶן הַרְבֵּה כִּדְרָךְ הָאוּמָנִים הַמְקַבְּלִים עֲלֵיהֶן מְלָאכָה מְבִיאִים כְּלִי אוּמָנוּתָן לְבֵית בַּעַל הַבַּיִת: **מַתְנִי' בְּבִקְעָה וְהוֹלִיכָהּ בָּהָר**. בְּרֹאשׁ הָהָר וְאֵ"פ שֶׁהַדֶּרֶךְ חֵלֶק וְיָשָׁר חַיָּיב בְּגִמְ' מִקֶּרֶשׁ מֵאי שְׁנָא רִישָׁא הָכָא דְּלֹא מִפְּלִיג בֵּין הַחֲלוֹקָה לְהוֹלָכָה וְסֵיפָא מִפְּלִיג בֵּין הַחֲלוֹקָה לְהוֹלִיכָהּ בָּהָר לְהוֹלִיכָהּ בִּבְקָעָה: **וְאִם** הַחֲלוֹקָה **פָּטוּר**. שֶׁבְּהָר הִיא רוֹאִיה לְהַחֲלִיק יוֹתֵר שֶׁרֹאשׁ הָהָר חַד וּמְשׁוּפָּע לְצִדְדִין: **וְאִם** הוֹלִיכָהּ **חַיָּיב**. שֶׁהַבִּקְעָה מְעֻלָּה הֵבֵל לְפִי שֶׁהֲהָרִים סְבִיבָהּ וְאֵין אוִיר שׁוֹלֵט בָּהּ: **אִם** מַחֲמַת הַמַּעֲלָה הוֹחֶמָּה. בְּעֲלוֹתָהּ מֵרֹב הָהָר לְרֹאשׁ: **חַיָּיב**. שֶׁהַמַּעֲלָה גָּרְמָה לָהּ וְהוּא שֶׁיְּנִיחֶנָּה לְהוֹלִיכָהּ בָּהָר: **וְחִבְּרִיקָה**. בְּגִמָּרָא מְפֹרָשׁ: **אוֹ שֶׁנַּעֲשֹׂת אַגַּרְיָא**. שֶׁנִּטְלוּהָ לְעֲבוֹדַת הַמֶּלֶךְ: **אוֹמֵר** לוֹ. מִשּׁכִיר לְשׂוֹכֵר: **חַיֵּי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ**. טַלְנָה כְּמוֹ שֶׁהִיא סְמוּכָה וְתָלַךְ שָׁאַף מַזְלֵךְ גָּרַם כְּמוֹ מַזְלִי וְיִטְרַח וְאַשֵּׂא אוֹתָהּ בְּדַרְכֵי וְגַבֵּי אַגַּרְיָא נְמֵי הַמְתֵּן עַד שֶׁתִּשְׂתַּכֵּר שְׂאֵף מַזְלֵךְ גָּרַם וְנִפְסַד שִׁנּוּי: **מָתָה אוֹ נִשְׁבְּרָה**. שֶׁמִּפְסִיד כָּל שִׂכָּרוֹ: **חַיָּיב**. הַמַּשְׂכִּיר לְמִכְסֹר הָעוֹר וְהַנְּבֵילָה לְכַלְבִּים וּלְחוֹסֵף מְעוֹת וּלְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר אוֹ שִׁיכּוֹר לוֹ אוֹ יְחַזּוֹר לוֹ שִׁכָּרוֹ: **גמ' דָּקָא פָּסְלִי**. שִׁיעֲבֵד לוֹ אוֹ יְחַזּוֹר לוֹ שִׁכָּרוֹ:

בֵּין הוֹלִיכָהּ לְהוֹחֶמָּה: **שֶׁמָּתָה מַחֲמַת אַוִּיר**. לֹא הוֹחֶמָּה וּמָתָה מֵעֲצָמָהּ הוֹאִיל וְשִׁנָּתָהּ בָּהּ יְכוֹל לוֹמַר לוֹ לֹא מֵתָה זוֹ אֶלָּא מֵחֲמַת אַוִּיר לֹא הָיְתָה לִימּוֹדָהּ לְיִגְדֶּל בְּאַוִּיר הַר וְקָשֶׁה לָהּ אוֹ לֹא הָיְתָה לִימּוֹדָהּ בְּאַוִּיר בִּקְעָה וְקָשֶׁה לָהּ: **אוֹכְנְצָנָא**. עֲיֵיפוּת וְיִגְיעָה מִמַּשָּׂאָה הוֹלִיכָהּ בָּהָר יָכוֹל לוֹמַר לוֹ עֲיֵיפוּת הַמַּעֲלָה שֶׁעָלְתָה לְרֹאשׁ הָהָר הוֹעִיל לָהּ מַתְחִילָּה עַל כֵּן עֲיֵיפָה לָהּ לְאַחַר זְמַן כְּשֶׁהֶלְכָה בְּדֶרֶךְ הַחֲלָקָה וְיִגְיעָה תַּחַת מַשָּׂאָה וּמָתָה וְאִם שִׁנָּה לְהוֹלִיכָהּ בִּבְקָעָה אַע"פ שֶׁלֹּא רָאוּנוּ אוֹתָהּ מִזְּעָת לָהּ הַיּוֹם חַם מֵאוֹד לוֹמַר הוֹחֶמָּה יָ"ל אִם הָלְכָה בָּהָר הָיָה הָאַוִּיר שׁוֹלֵט שָׁם וְנוֹתֵן בָּהּ חֹם וְלֹא תִּיגַע תַּחַת מַשָּׂאָה בְּבִקְעָה לֹא שְׁלִיט בָּהּ אַוִּיר וְהֵיא הָיְתָה מְסֻרֶכֶת כֹּחַ וְיִגְעָה לָהּ:

נקרא

מִפְּנֵי רַעֲתָהּ: **פְּשִׁיטָא בָּעֵי לְמֵימַר בְּמֵאָה וְלֹא אַשְׁכַּח וְזָבֵין בְּמָאתַיִם וְקָא עַיֵּיל וְנָפֵיק אַזּוּזֵי לֹא קָנֵי אֶלָּא אִי בָּעֵי לְמֵימַר בְּמֵאָה וְלֹא אַשְׁכַּח וְאִי טָרַח הָוֵה מַשְׂכַּח וְלֹא בָּרַח וְזָבֵין בְּמָאתַיִם וְקָא עַיֵּיל וְנָפֵיק אַזּוּזֵי מַאי כְּמוֹכֵר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי רַעֲתָהּ דְּמֵי אוֹ לֹא תֵּיקוּ: שָׂכַר אֶת הַחָמוֹר וְאֶת הַקַּדָּר וְכוּ' שׂוֹכֵר עֲלֵיהֶן אוֹ מְמַעֵט: עַד כַּמָּה שׂוֹכֵר עֲלֵיהֶן אָמַר רַב נַחְמָן עַד כְּדֵי שִׁבָּרָן אֵיתֵיבֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן עַד אַרְבָּעִים וַחֲמִשִּׁים זוּז אָמַר לֵיהּ כִּי תַּנְיָא הַהִיא שֶׁבָּאתָה חֲבִילָה לְיָדוֹ: **מַתְנִי' הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְהוֹלִיכוֹ בַּבִּקְעָה בַּבִּקְעָה וְהוֹלִיכוֹ בָּהָר אֲפִילּוּ זוֹ עֶשֶׂר מִילִין וְזוּ עֶשֶׂר מִילִין וּמֵתָה חַיָּיב הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְהוֹלִיכָהּ בָּהָר וְהוֹלִיכָהּ בַּבִּקְעָה אִם הַחֲלָקָה פָּטוּר וְאִם הוֹחֶמָּה חַיָּיב הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וְהִבְרִיקָה אוֹ שֶׁנַּעֲשֹׂת אַגַּרְיָא אוֹמַר לוֹ חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ מָתָה אוֹ נִשְׁבְּרָה חַיָּיב לְהַעֲמִיד [לו] חֲמוֹר: גמ' מ"ש רִישָׁא דְּלֹא קָא מַפְלִיג וּמַאי שָׁנָא סֵיפָא דְּקָא מַפְלִיג אֲמַרֵי דְּבֵי ר' נַעַר רִישָׁא שֶׁמָּתָה מֵחֲמַת אַוִּיר הָאִידָּא דְּהֵרַח קָטְלָהּ וְאָמְרִינַן אַוִּירָא דְּבִקְעָה קָטְלָהּ ר' יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אָמַר כְּגוֹן שֶׁמָּתָה מֵחֲמַת אוֹבְצָנָא רַבָּה אָמַר כְּגוֹן שֶׁהִכִּישָׁהּ נָחָשׁ רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר ר' יוֹחָנָן הָא מַנִּי ר"מ הִיא דְּאָמַר כָּל הַמַּעֲבִיר עַל דַּעַת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת

נקרא

אִם הוֹחֶמָּה מֵחֲמַת הַמַּעֲלָה חַיָּיב. וְא"ת הֵיכִי יְדְעִינַן בְּרִישָׁא דְּקָתָנֵי הוֹחֶמָּה בָּהָר פָּטוּר דִּשְׁלָא מֵחֲמַת הַמַּעֲלָה הוֹחֶמָּה וְ"ל דְּרַאֲיָנוּ שֶׁלֹּא הוֹחֶמָּה בַּעֲלִייָתָהּ שֶׁעָלְתָה בְּלֹא טוֹרַח וְהַלְכָּה אַחַר כֵּן הִרְבָּה וְלֹא הָיְתָה מְזִיעָה וְנִתְבָּר הֵכִי הוֹחֶמָּה וְא"כ שֶׁלֹּא מֵחֲמַת מַעֲלָה הָיְתָה וּפָטוּר: **גְּמָ'** שְׁמָתָה מֵחֲמַת אַוִּיר. פֵּי' שֶׁיִּרְדּוּ שְׁאוֹתוֹ יוֹם הָיָה אַוִּיר מְשׁוּנֶּה בְּהָרִים יוֹתֵר מִבִּבְקָעָה אוֹ אֵיפְכָּא מִשְׁלָּהּ אוֹ מִמְּקוֹר וְהַיִינוּ תַּחְתֶּיהָ וְקָטְלָה בְּשִׁיעוּר וְלֹא בְּבִקְעָה וְהוֹלִיכָהּ בָּהָר וְהוֹלִיכָהּ בְּבִקְעָה וְלֹא נָקט לְהוֹלִיכָהּ בְּהַר זֶה וְהוֹלִיכָהּ בְּהַר אַחֵר מִשּׁוּם דְּאִין רִגְלוֹת לְהִשְׁתַּנּוֹת אַוִּיר אֶלָּא מְהָרִים לְבִקְעוֹת אֲבָל מֵהַר לְהַר וּמִבִּקְעָה לְבִקְעָה אִין דֶּרֶךְ אַוִּיר לְהִשְׁתַּנּוֹת: **רַבִּי** יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אָמַר שְׁמָתָה מֵחֲמַת אוֹבְצָנָא. שֶׁנִּתְיַגְּעָה מֵחֲמַת מְלָאכָה וְאַף עַל גַּב דְּמִיתָה מֵחֲמַת מְלָאכָה מ"מ בֵּיוָן שֶׁשִּׁיעוּרָהּ הָיָה שֶׁאִם הָיָה לוֹ לְהוֹלִיכָהּ בָּהָר אֲפִשָּׁר שֶׁאִם הָיָה מוֹלִיכָהּ שָׁם לֹא הָיְתָה מִתְיַגַּעַת מֵחֲמַת אַוִּיר וְהָרוּחַ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת שָׁם אוֹ אִם הָיָה לוֹ לְהוֹלִיכָהּ בִּבְקָעָה לֹא הָיְתָה מִתְיַגַּעַת שָׁם לְפִי שְׁאֵין טוֹרַח שָׁם כְּמוֹ בָּהָר וּלְהָבֵי חַיָּיב אֲפִילּוּ לְמ"ד תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר אַךְ עַל רַבָּה דְּאָמַר בְּגוֹן שֶׁהִכִּישָׁתְהוּ נָחָשׁ לְרִיבָ"ם אַמַּאי נָקט לְדִידֵיהּ דְּהָר וּבִקְעָה דְּה"מ לְמֵימְנָקט בְּקָעָה וּבְקָעָה אִם יָדוּעַ שֶׁנִּמְצָא נְחָשִׁים הַיּוֹם בְּבִקְעָה שֶׁשִּׁיעוּרָהּ לְהוֹלִיכָהּ שָׁם דְּלֹא שַׁיְיךְ הַאי הַלְכוֹל לְהִשְׁתַּנּוֹת אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּבִקְעָה טְפֵי מִבְּבִקְעָה לְבִקְעָה וְאַרַ"י דְּרַבָּה לְטַעֲמֵיהּ דְּאִית לֵיהּ תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב כְּדְמְשַׁמְע בס"ק שהוכר את הפועלים (לקמן ד' צ:) ושם) מִדְּקָתָנֵי לֵיהּ אַבָּיֵי אַמַּאי פָּטוּר תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס הוּא וְהִשְׁתָּא אַ"ש דִּלְרִיבָ"ם נָקט הַר וּבִקְעָה מִשּׁוּם דְּהִשְׁתָּא הֲוֵי תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת לְעִנְיַן הוֹחֶמָּה וְהוֹחְלְקָה אֲבָל אִם שִׁינָּה מִבִּקְעָה לְבִקְעָה הָיָה פָּטוּר דְּלֵיכָא תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וּבְרִישׁ הַכּוֹנֵס (ב"ק ד' נו. ושם) דְּפָרִיךְ אַרַבָּה דְּאָמַר וְהוּא שֶׁחִתְּרָה הַנִּיחָא לְמַאן דְּאָמַר תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר אֶלָּא לְמ"ד חַיָּיב מַאי אִיכָּא לְמֵימַר הֲוֵי מְצִי לְמִיפְרַךְ דְּרַבָּה אַדְּרַבָּה דְּאִית לֵיהּ הָכָא חַיָּיב אִי נָרֵס בְּתַרְוַיְיהוּ רַבָּה וְהִשְׁתָּא כָּל אֵלּוּ אָמוֹרְאִים שֶׁבָּאִין לְתָרֵץ סוֹתְרִים בְּרַבָּה דְּאָמַר מַלְאָךְ הַמָּוֶת מ"ל הָכָא כו' דְּלְאַבָּיֵי דְּאָמַר הַבָּלָא דְּאָגְמָא קְטָלָה א"ש מְתַנְיתִין בְּלֹא הֲנֵי שְׁנוּיֵי דְּחַיָּיב אֲפִילּוּ מֵתָה בְּדַרְכָּהּ דְּאָמַר הָהוּא אוִירָא שֶׁקְּטָלָה אַע"פ שֶׁאֵין יְדוּעַ שֶׁיֵּשׁ אוֹתוֹ אוִיר רַע בְּכָל יוֹתֵר מֵאֲוִיר אַחֵר דְּלֹא וְדוֹקָא נָקט הַבָּלָא דְּאָגְמָא ה"ה כָּל שִׁינּוּי אוִיר כְּדְמוֹכִח שְׁמַעְתִּין דְּהָכָא וְהָא דְּנָקט בְּסִיפָא הוֹחְלְקָה בָּהָר וְהוֹחֲמָה בִּבְקָעָה חַיָּיב ה"ה מֵתָה בְּדַרְכָּהּ בֵּין דְּהָרִי תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת אֲפִילּוּ מֵתָה דְּבִלָּאו הָכִי חַיָּיב דְּבִקְעָה לְפִטּוּר בִּבְקָעָה כ"ש כְּשֶׁמֵּתָה ע"י הַחְלָקָה דְּהָר וְדַאי לָאו אִשְׁמְעִינַן דְּבִקְעָה דְּמַחַיֵּיב ר"ל דְּאִי לָאו אִשְׁמְעִינַן בְּסִיפָא לֹא הָוֵה יָדְעִינַן דְּבִדְרָכָהּ חַיָּיב מִשּׁוּם דְּהֵרַי תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וְהוֹחְלְקָה בָּהָר וְחִימּוּם בִּבְקָעָה כ"ש כְּשֶׁמֵּתָה ע"י הַחְלָקָה דְּהָר וְחִימּוּם דִּבְקָעָה דְּמַחַיֵּיב ר"ל דְּאִי לָאו אִשְׁמְעִינַן בְּסִיפָא הוֹחֲמָה בָּהָר וְהוֹחְלְקָה בִּבְקָעָה אַמַּאי חָשִׁיב לָהּ בְּרִישָׁא תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת לְחַיְּבוֹ אֲפִילּוּ בְּמֵתָה בְּדַרְכָּהּ וְא"ת וְלִבְרָבָא וְכָל הָאָמוֹרָאִים דְּהָכָא דְּתַפְּרֵי בְּמֵתָה בְּדַרְכָּהּ אַמַּאי חָשִׁיב בְּסִיפָא הוֹחֲמָה בָּהָר וְהוֹחְלְקָה בִּבְקָעָה

כְּגוֹן שֶׁבָּאת חֲבִילָה לְיָדוֹ. וְא"ת א"כ פְּשִׁיטָא ר"ל דְּה"א אִסְמַכְתָּא הִיא וְלֹא קָנֵי א"נ דְּפוֹעֵל לָא נוֹתֵן לוֹ אֶלָּא לְשַׁכּוֹר בְּשָׁוְיָהּ וְלֹא מִן הַכֹּל: **אֲפִילּוּ** זוּז ר' מֵילְיוֹן כו'. וְה"ה אֲפִילּוּ זוּז אֶחָד שֶׁלֹּא בְּה חָשׁ לְהַאֲרִיךְ: **הוֹחֲמָה** בָּהָר פָּטוּר. וְא"ת לְמ"ד לְעֵיל (דף מב.) תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת בְּאוֹנֶס חַיָּיב אַמַּאי פָּטוּר הָא תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת הָיָה לְעִנְיַן הוֹחְלְקָה וְ"ל דְּלֹא מְחַיֵּיב אֶלָּא בְּאוֹנֶס שֶׁיֵּשׁ לְתְלוֹת שֶׁאִם לֹא הָיָה מְשַׁנֶּה אֲפִשָׁר שֶׁלֹּא הָיָה בָּהּ הָאוֹנֶס כִּי הַהִיא דְּצָרִיפָא דְּאוּרְבָּנֵי דְּאוֹנֶס בָּא מֵחֲמַת הַפְּשִׁיעָה שֶׁאִם הָיָה מְצַנְּעָם תַּחַת הַקֶּרֶקַע בְּדַשְׁמוּאֵל לֹא הָיוּ נִגְנָבִים אֲבָל הָכָא כִּי הוֹחֲמָה בָּהָר כ"ש דְּאִם לֹא שִׁינָּה הוֹלֵךְ בִּבְקָעָה דְּהָוֵה הוֹחֲמָה וְהָכִי אָמַר רָבָא בְּהַמַּפְקִיד (לעיל דף לו:) גַּבֵּי פָּשֵׁט בָּהּ וְיָצְאתָה לְאַגַּב אֲפִילּוּ לְמ"ד חַיָּיב הָכָא פָּטוּר דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת מָה לִי הָכָא מָה לִי הָתָם וְא"ת שִׁילְהֵי הַמּוֹעֲלִים (לקמן דף צג: ושם ד"ה אי) גַּבֵּי הַנִּיחָא עֲדִיו הָכָא לְעִיר הָכָא אֲרִי וְדָרֵס פָּטוּר וּמוֹקֵי לָהּ רַבָּה דְּעַל בְּעִידָּנָא דְּלֹא אֲרִי אֵינִישׁ וְסָפְרִי אֲבָּיֵי דְּתְחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה לְעִנְיַן נְגִיבִי וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס הוּא לְעִנְיַן אֲרִי וְתָהָם אֲפִילּוּ לֹא פָּשַׁע הוּא וְלֹא בָּא לְעִיר הָיָה נֶאֱרַע הָאוֹנֶס וּמַאי פָּרִיךְ וְ"ל דְּשַׁמָּא אִם הָיָה שָׁם הָיָה מְלִיכָן לְמַרְעֶה אַחֵר קוֹדֶם בִּיאַת אֲרִי כִּי כֵן דֶּרֶךְ הָרוֹעִים לִרְעוֹת בְּתוֹךְ חֲצִי הַיּוֹם בְּשָׁעָה זוּ וְחֲצִי הַיּוֹם בְּשָׁעָה אַחֵר אוֹ שָׁמָּא אִם הָיָה שָׁם הָאֲרִי הָיָה יָרֵא לָבֹא עַל שְׁנֵיהֶם אוֹ הָיָה מְקַיְּמִים בֵּיוֹם גַּם אֶת הָאֲרִי וְאֶת הַדּוֹב הַבָּא בַּעֲבָדָיו וּבְלֹאו הָכִי צָרִיךְ לְפָרֵשׁ הַפָּשֵׁט שֶׁהֲתָם כָּךְ דְּקָאָמַר אֵין אוֹמְרִים אִילּוּ הָיָה שָׁם הָיָה מַצִּיל אֶלָּא אוֹמְרִים אִם הָיָה יָכוֹל לְהַצִּיל חַיָּיב וְאִם לָאו פָּטוּר וְאִי אִפְשָׁר לְפָרֵשׁ בְּע"א וְרַב אֲלַפֵס פֵּירֵשׁ הָתָם דְּאַבָּיֵי לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר בְּפֶרֶק הַמַּפְקִיד (לעיל דף לו: ושם) לֹא מִיבָּעֵיָא כו' אֶלָּא אֲפִילּוּ לְמ"ד פָּטוּר הָכָא חַיָּיב דְּהֵבְלָא דְּאִגְמָא קְטָלָה מִשְּׁמַע דִּלְמ"ד חַיָּיב בְּכָל עִנְיָן וְיֵשׁ לְדַחוֹת רְאָיוֹתָיו דִּלְמ"ד חַיָּיב נָמֵי סָמֵךְ אִדְּאָמַר טַעֲמָא דְּקָאָמַר בְּסוֹף דְּהֵבְלָא דְּאִגְמָא קְטָלָה דְּאִם לֹא כֵּן תִּקְשֶׁה לֵיהּ מִמַּתְנִיתִין דְּהָכָא דְּקָאָמַר הוֹחֲמָה בָּהָר פָּטוּר וּמִידֵּי לְמֵה שֶׁנִּפְרָשׁ לְבִסּוֹף דְּהָכָא לָא תְּשִׁיב תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה א"ש:

אִם הוֹחֲמָה מֵחֲמַת הַמַּעֲלָה חַיָּיב. וְא"ת הֵיכִי יְדְעִינַן בְּרִישָׁא דְּקָתָנֵי הוֹחֲמָה בָּהָר פָּטוּר דִּשְׁלֹא מֵחֲמַת הַמַּעֲלָה הוֹחֲמָה וְ"ל דְּרַאֲיָנוּ שֶׁלֹּא הוֹחֲמָה בַּעֲלִייָתָהּ שֶׁעָלְתָה בְּלֹא טוֹרַח וְהַלְכָּה אַחַר כֵּן הִרְבָּה וְלֹא הָיְתָה מְזִיעָה וְנִתְבָּר הֵכִי הוֹחֲמָה וְא"כ שֶׁלֹּא מֵחֲמַת מַעֲלָה הָיְתָה וּפָטוּר:

גְּמָ' שְׁמָתָה מֵחֲמַת אַוִּיר. פֵּי' שֶׁיִּרְדּוּ שְׁאוֹתוֹ יוֹם הָיָה אַוִּיר מְשׁוּנֶּה בְּהָרִים יוֹתֵר מִבִּבְקָעָה אוֹ אֵיפְכָּא מִשְׁלָּהּ אוֹ מִמְּקוֹר וְהַיִינוּ תַּחְתֶּיהָ וְקָטְלָה בְּשִׁיעוּר וְלֹא בְּבִקְעָה וְהוֹלִיכָהּ בָּהָר וְהוֹלִיכָהּ בְּבִקְעָה וְלֹא נָקט לְהוֹלִיכָהּ בְּהַר זֶה וְהוֹלִיכָהּ בְּהַר אַחֵר מִשּׁוּם דְּאִין רִגְלוֹת לְהִשְׁתַּנּוֹת אַוִּיר אֶלָּא מְהָרִים לִבְקָעוֹת אֲבָל מֵהַר לְהַר וּמִבִּקְעָה לִבְקָעָה אִין דֶּרֶךְ אַוִּיר לְהִשְׁתַּנּוֹת: **רַבִּי** יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אָמַר שְׁמָתָה מֵחֲמַת אוֹבְצָנָא. שֶׁנִּתְיַגְּעָה מֵחֲמַת מְלָאכָה וְאַף עַל גַּב דְּמִיתָה מֵחֲמַת מְלָאכָה מ"מ בֵּיוָן שֶׁשִּׁיעוּרָהּ הָיָה שֶׁאִם הָיָה לוֹ לְהוֹלִיכָהּ בָּהָר אֲפִשָׁר שֶׁאִם הָיָה מוֹלִיכָהּ שָׁם לֹא הָיְתָה מִתְיַגַּעַת מֵחֲמַת אַוִּיר וְהָרוּחַ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת שָׁם אוֹ אִם הָיָה לוֹ לְהוֹלִיכָהּ בִּבְקָעָה לֹא הָיְתָה מִתְיַגַּעַת שָׁם לְפִי שְׁאֵין טוֹרַח שָׁם כְּמוֹ בָּהָר וּלְהָבֵי חַיָּיב אֲפִילּוּ לְמ"ד תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר אַךְ עַל רַבָּה דְּאָמַר בְּגוֹן שֶׁהִכִּישָׁתְהוּ נָחָשׁ לְרִיבָ"ם אַמַּאי נָקט לְדִידֵיהּ דְּהָר וּבִקְעָה דְּה"מ לְמֵימְנָקט בְּקָעָה וּבְקָעָה אִם יָדוּעַ שֶׁנִּמְצָא נְחָשִׁים הַיּוֹם בְּבִקְעָה שֶׁשִּׁיעוּרָהּ לְהוֹלִיכָהּ שָׁם דְּלֹא שַׁיְיךְ הַאי הַלְכוֹל לְהִשְׁתַּנּוֹת אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּבִקְעָה טְפֵי מִבְּבִקְעָה לְבִקְעָה וְאַרַ"י דְּרַבָּה לְטַעֲמֵיהּ דְּאִית לֵיהּ תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב כְּדְמְשַׁמְע בס"ק שהוכר את הפועלים (לקמן ד' צ:) ושם) מִדְּקָתָנֵי לֵיהּ אַבָּיֵי אַמַּאי פָּטוּר תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס הוּא וְהִשְׁתָּא אַ"ש דִּלְרִיבָ"ם נָקט הַר וּבִקְעָה מִשּׁוּם דְּהִשְׁתָּא הֲוֵי תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת לְעִנְיַן הוֹחֲמָה וְהוֹחְלְקָה אֲבָל אִם שִׁינָּה מִבִּקְעָה לְבִקְעָה הָיָה פָּטוּר דְּלֵיכָא תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וּבְרִישׁ הַכּוֹנֵס (ב"ק ד' נו. ושם) דְּפָרִיךְ אַרַבָּה דְּאָמַר וְהוּא שֶׁחִתְּרָה הַנִּיחָא לְמַאן דְּאָמַר תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר אֶלָּא לְמ"ד חַיָּיב מַאי אִיכָּא לְמֵימַר הֲוֵי מְצִי לְמִיפְרַךְ דְּרַבָּה אַדְּרַבָּה דְּאִית לֵיהּ הָכָא חַיָּיב אִי נָרֵס בְּתַרְוַיְיהוּ רַבָּה וְהִשְׁתָּא כָּל אֵלּוּ אָמוֹרְאִים שֶׁבָּאִין לְתָרֵץ סוֹתְרִים בְּרַבָּה דְּאָמַר מַלְאַךְ הַמָּוֶת מ"ל הָכָא כו' דְּלְאַבָּיֵי דְּאָמַר הַבָּלָא דְּאִגְמָא קְטָלָה א"ש מְתַנְיתִין בְּלֹא הֲנֵי שְׁנוּיֵי דְּחַיָּיב אֲפִילּוּ מֵתָה בְּדַרְכָּהּ דְּאָמַר הָהוּא אוִירָא שֶׁקְּטָלָה אַע"פ שֶׁאֵין יְדוּעַ שֶׁיֵּשׁ אוֹתוֹ אוִיר רַע בְּכָל יוֹתֵר מֵאֲוִיר אַחֵר דְּלֹא וְדוֹקָא נָקט הַבָּלָא דְּאִגְמָא ה"ה כָּל שִׁינּוּי אוִיר כְּדְמוֹכִח שְׁמַעְתִּין דְּהָכָא וְהָא דְּנָקט בְּסִיפָא הוֹחְלְקָה בָּהָר וְהוֹחֲמָה בִּבְקָעָה חַיָּיב ה"ה מֵתָה בְּדַרְכָּהּ בֵּין דְּהָרִי תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת אֲפִילּוּ מֵתָה דְּבִלָּאו הָכִי חַיָּיב דְּבִקְעָה לְפִטּוּר בִּבְקָעָה כ"ש כְּשֶׁמֵּתָה ע"י הַחְלָקָה דְּהָר וְחִימּוּם דִּבְקָעָה דְּמַחַיֵּיב ר"ל דְּאִי לָאו אִשְׁמְעִינַן בְּסִיפָא הוֹחֲמָה בָּהָר וְהוֹחְלְקָה בִּבְקָעָה אַמַּאי חָשִׁיב לָהּ בְּרִישָׁא תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁלִיחוּת לְחַיְּבוֹ אֲפִילּוּ בְּמֵתָה בְּדַרְכָּהּ וְא"ת וְלִבְרָבָא וְכָל הָאָמוֹרָאִים דְּהָכָא דְּתַפְּרֵי בְּמֵתָה בְּדַרְכָּהּ אַמַּאי חָשִׁיב בְּסִיפָא הוֹחֲמָה בָּהָר וְהוֹחְלְקָה בִּבְקָעָה

דְּפְטוּר ה"ל לְאַשְׁמועִינַן טְפֵי מִתָּה בְּדִרְבָּה דְּפְטוּר דְּלָא נָיְחָא אוֹרְיָא דְּהַהוּא אַתְרָא שְׁקֵלָה
כ"ש הַהִמְּה בְּהָר וְהוּחְלְקָה בְּבַקְעָה דְּוַדַּאי אִילּוּ לֹא שִׁינָּה הָיְתָה מִתָּה בְּעִנְיַן זֶה וְיֵשׁ לוֹמַר
דְּמְשׁוּם דְּבְחִיבּוּרָא דְּהָר תָּנֵי הִוחְלְקָה תָּנֵי לָהּ נָמֵי בְּפְטוּרָא דִּבְקִעָה וְעוֹד נִרְאֶה דְּפְטוּרָא
דְּהִימּוּם בָּהָר וְהוּחְלְקָה בְּבַקְעָה הָוֵי רְבוּתָא טְפֵי מִמִּתָּה בְּדִרְבָּה דְּאָדָם יָכוֹל לְיַזְהֵר בְּהֵנִי טְפֵי
יוֹתֵר מִמִּתָּה בְּדִרְבָּה וְהָכָא לָן לְמִימַר שֶׁפָּשַׁע בְּמִתָּה
שֶׁשִּׁינּוּי שֶׁאִם הָיְתָה מוֹלִיכָה בָּהָר הָיְתָה מְדַקְדֶּקֶת יָפָה
וְשׁוֹמְרָה יָפָה שֶׁלֹּא תִּתְחַלֵּק בָּהָר וְשֶׁלֹּא תִּתְהַמֵּם
בִּבְקָעָה אֲבָל מַה שֶּׁשִּׁינּוּי גּוֹרֵם שֶׁלֹּא דִּקְדְּקָה וּמִיהוּ
דּוּחְקּ הוּא שֶׁיִּתְחַלֵּק אֲבָיי עַל כָּל הָאֲמוֹרָאִים לְכָךְ
נִרְאֶה דְּלֹא חָשִׁיב הָכָא פְּשִׁיעָה בְּמַה שֶּׁשִּׁינּוּי
דְּיָכוֹל לְיַזְהֵר וּלְדַקְדֵּק יָפָה שֶׁלֹּא תִּתְחַלֵּק בָּהָר
וְשֶׁלֹּא תִּתְהַמֵּם בִּבְקָעָה וּמוֹדֶה אֲבָיי הָכָא דְּפָטוּר
בְּמִתָּה בְּדִרְבָּה כֵּיוָן דְּלֹא הָוֵי תַּחִילְתּוֹ בְּפְשִׁיעָה
וְרַבָּה דְּמְשַׁנֶּי כְּגוֹן שֶׁהִכְישָׁה נָחָשׁ צ"ל שֶׁפְּעָמִים
מְצוּיִים נְחָשִׁים בָּהָרִים מִבְּבַקְעָה אוֹ אִיפְּכָא לְהֶכִי
נָקֵט הַר וּבְקָעָה וְאַתֵּי שְׁפִיר לְרַבָּה אֲפִילּוּ תַּחִילָּתוֹ
בְּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר:

מְגִבַּת פּוֹרִים לְפוּרִים. וא"ת דְּאָמְרִינַן בְּעֵרֶכִין
(ד' ו:) מַעֲשֵׂת שֶׁל צְדָקָה מוּתָּר לְשַׁנּוֹתָן
בְּכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה וְאֲפִילּוּ בְּאוּ לִידֵי גַּבָּאֵי וַאֲפִילּוּ
אָמַר מְנוּרָה זוֹ לְבד"ה מוּתָּר לְשַׁנּוֹתָהּ לְמִזְבֵּחַ
אַחֶרֶת ר"ל דְּדוֹקָא בְּפוּרִים אָמְרִינַן הָכָא דְּאֵין
לְשַׁנּוֹת וּמְגִבַּת הָעִיר לְאוֹתָהּ הָעִיר נָמֵי דְּפוּרִים
דּוּחְקּ: **רַבִּי** אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מְגִבַּת פּוּרִים לְפוּרִים.
ת"ק לֹא אִיירִי אֶלָּא בְּגַבֵּאי דְּלֹא יְשַׁנֶּה וְר' אֱלִיעֶזֶר
אִיירִי בְּעֵנִי שֶׁנִּתְנוּ לוֹ מָעוֹת לְצֹרֶךְ סְעוּדַת פּוּרִים
שֶׁאֵינוּ רְשַׁאי הָעֵנִי לְשַׁנּוֹת:

בְּמִילְתָא דְּמִלְּבָא. אִית דְּגָרֵס בְּמוּלְתָּא פִּירוּשׁ
הַיְינוּ פְּרָדֵס כְּמוֹ (שבת ד' נב.)
מוּלְאוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּי בְּטִלֵּי זְהֵב אוֹ בְּטִלֵּי כֶּסֶף
כְּלוֹמַר פְּרָדוֹת אֲדוֹמוֹת אוֹ לְבָנוֹת וְאֵין נִרְאֶה לְרַ"י
דְּבִלְשׁוֹן אֲרַמִּי לֹא קָרֵי לֵהּ אֶלָּא בּוֹדְנָיְיתָא:

בְּאַנְגַּרְיָא חוֹזֶרֶת. דִּיכּוּל לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ
בְּשַׁתְחוֹזֶר אע"פ שֶׁתִּתְאַחֵר
בִּמְלַאכְתּוֹ שֶׁבְּשִׁבְיל אִיחוּר אֵין חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ
חֲמוֹר אַחֵר כְּמוֹ הַבְּרִיקָה אוֹ נִשְׁתַּטְּחָה שֶׁמִּתְאַחֶרֶת
נָמֵי בְּמְלַאכְתָּהּ וְלֹא חַיִּישִׁינַן:

אִם בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ
לְפָנֶיךָ. פִּירֹשׁ בְּקוּנְטְרֶס שְׁמוֹלִיכָה בְּדֶרֶךְ
שָׁגם הוּא רוֹצֶה לֵילֵךְ אוֹמֵר לוֹ מְשַׂכִּיר הֲרֵי שֶׁלְּךָ
לְפָנֶיךָ וְשׂוֹכֵר בַּהֲמָה אַחֶרֶת עַד שָׁם וְתִימְּה דִּלְמָה
יִשְׂכּוֹר בְּהֵמָה אַחֶרֶת וְאִם הַשּׂוֹכֵר אֵין צָרִיךְ הַחֲמוֹר
בַּהֲלִיכָה אֶלָּא בַּחֲזָרָה הָוֵי א"ש אֲבָל אִם בֵּן בְּגוּפֵהּ
ה"ל לְפִלְגֵּי בֵּין צָרִיךְ חֲמוֹר לְאַלְתַּר לְאֵין צָרִיךְ
אֶלָּא בַּחֲזָרָה וּנְראֶה כְּפִי ר"ח דְּמִפְרֵשׁ בִּבְתִּים אֶלָּא
הֲלִיכָה שֶׁהָאֲנַגְרְיָא אֵין מְחַפְּשִׂין בִּבְתִּים אֶלָּא
כְּשֶׁפּוֹגְעִים בְּדֶרֶךְ הֵיְינוּ דֶּרֶךְ הֲלִיכָתָהּ אוֹמֵר לוֹ
מַשְׂכִּיר הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ דְּמָצֵי א"ל מִנָּלָךְ גֶּרֶם
שֶׁאילּוּ הָיְתָה בַּבַּיִת לֹא הָיְתָה נִיטֶלֶת וַאֲפִילּוּ אֵינָהּ
חוֹזֶרֶת דְּלֹא דְּמֵי לְמָתָה דְּהָכָא מוֹכֵח דְּמוֹלֶכֶת דֶּרֶךְ
גּוֹרֶם וְאִם שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטֶלֶת דְּהֵיְינוּ
שֶׁמְּחַפְּשִׂין גַּם בַּבָּתִּים שֶׁאֵין לוֹ מִנָּלוֹ לֹא שׁוֹכֵר גּוֹרֵם
חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר אַחֵר לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ
לְאִלְתַּר דַּאֲפִילּוּ חוֹזֶרֶת הָאֲנַגְרְיָא אֶת הַחֲמוֹר לְכאן
בְּעוֹד שֶׁתּוֹעִיל חֲזָרָתָהּ לְשׂוֹכֵר אֵין לוֹ לְשׂוֹכֵר
לְהִתְעַכֵּב מִמְּלַאכְתּוֹ וְלֹא דְּמֵי לֵיהּ לְהַבְרִיקָה אוֹ
נִשְׁתַּטְּחָה: **מִכְּלָל** דְּתָנֵא קַמָּא לֹא שָׁנֵי לֵיהּ. וְת"ק
עָדִיף דְּהָוֵי רַבִּים לְגַבֵּי יְחִידִי:
אילו

נִקְרָא גַּוָּלָן. וְקָמָה לֵיהּ בְּרִשׁוּתֵיהּ וְסֵיפָא דְּקָנֵיהּ מִדַּעְתּוֹ:
הַגּוֹתֵן צֶמֶר לַצַּבָּע לְצַבְּעוֹ לוֹ אָדֹם וְצָבְעוֹ שָׁחוֹר שָׁחוֹר וְצָבְעוֹ אָדֹם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צַמָּרוּ ר' יְהוּדָה אוֹמֵר אִם הִשְׁבַּח יָתֵר עַל הַיְּצִיאָה נוֹתֵן לוֹ אֶת הַיְּצִיאָה וְאִם הַיְּצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשֶּׁבַח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח מִמַּאי דְּלָמָא שַׁאנִי הָתָם דְּקָנֵיָא בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה אֶלָּא הָא רַבִּי מֵאִיר דְּמִגְבַּת פּוּרִים לְפוּרִים מִגְבַּת הָעִיר לְאוֹתָהּ הָעִיר וְאֵין מְדַקְדְּקִין בְּדָבָר אֲבָל לוֹקְחִין אֶת הָעַגָלִים וְשׁוֹחֲטִין וְאוֹכְלִים אוֹתָן וְהַמּוֹתָר יָפוֹל לְכִיס שֶׁל צְדָקָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִגְבַּת פּוּרִים לְפוּרִים וְאֵין הֶעָנִי רַשַּׁאי לֵיקַח מֵהֶן רְצוּעָה לְסַנְדָּלוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הֶחְנָה בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב שֶׁאָמַר מְשׁוּם ר"מ וְרשב"ג מֵיקַל דְּלָמָא הָתָם נָמֵי דְּאַדַּעְתָּא דְּפוּרִים הוּא דְּיָהֵיב לֵיהּ אַדַּעְתָּא דְּמִידֵי אַחֲרִינָא לָא יָהֵיב לֵיהּ אֶלָּא הָא ר' מֵאִיר דְּתָנֵיא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מְשׁוּם ר"מ הַנּוֹתֵן דִּינָר לֶעָנִי לֵיקַח לוֹ חָלוּק לֹא יִקַּח בּוֹ טַלִּית טַלִּית לֹא יִקַּח בּוֹ חָלוּק מִפְּנֵי שֶׁמְּעַבְּיר עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת וְדִלְמָא שַׁאנִי הָתָם דְּאָתוּ לְמִיחְשְׁדֵיהּ דְּאֲמָרֵי אֵינְשֵׁי אֲמַר פְּלָנְיָא לְבִנְיָנָא לֵיהּ לְבוּשָׁא לְפְלוֹנִי עֲנְיָא וְלֹא יָהֵב לֵיהּ אִי נָמֵי לְבִנְיָנָא לֵיהּ גְּלִימָא וְלֹא יָהֵב לֵיהּ אִם כֵּן לֵיתֵי מִפֵּיהּ הֶחְשֵׁד מֵאי מִפֵּיהּ שֶׁמְּעַבְּיר עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת שְׁמַע מִינָּה מְשׁוּם דְּשַׁנֵּי הוּא וְכָל הַמְּעַבְּיר עַל דַּעַת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת נִקְרָא גַּוָּלָן: הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וְהִבְרִיקָה וְהִבְרִיקָה: מַאי וְהִבְרִיקָה הָכָא תִּרְגִּימוּ נְהוֹרֵיהּ רַבָּא אָמַר אֲבָנֶקֶת הַהוּא דְּאָמַר לְהוּ אֲבָנֶקֶת בְּמִילְתָא דְּמַלְּבָא אָמְרוּ לֵיהּ בְּמַאי בְּטִלֵּי כֶּסֶף אוֹ בְּטִלֵּי דְּהַב אֵיפָא דְּאָמְרֵי בְּטִלֵּי כֶּסֶף אָמַר וְקַטְלוּהּ אֵיפָא דְּאָמְרֵי בְּטִלֵּי דְּהַב אָמַר וְשָׁבְקוּהּ: אוֹ שֶׁנַּעֲשֵׂית אַנְגַּרְיָא אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּאַנְגַּרְיָא חוֹזֶרֶת אֲבָל אַנְגַּרְיָא שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לוֹ חֲמוֹר וְשׁוֹמֵאל אָמַר בֵּין אַנְגַּרְיָא חוֹזֶרֶת בֵּין אַנְגַּרְיָא שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת אִם בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָה נִיטְלָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְאִם לָאו בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר מֵיתִיבִי הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וְהִבְרִיקָה אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּטְּחָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ מֵתָה אוֹ שֶׁנַּעֲשֵׂית אַנְגַּרְיָא חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר בְּשָׁלְמָא לְרַב לֹא קָשְׁיָא כַּאן בְּאַנְגַּרְיָא חוֹזֶרֶת כַּאן בְּאַנְגַּרְיָא שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת אֶלָּא לְשׁוֹמֵאל קָשְׁיָא וכ"ת לִשְׁמוֹאל נָמֵי לֹא קָשְׁיָא כַּאן שֶׁבְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה כַּאן שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה הָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר אִם בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְאִם לָאו חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר מִכְּלָל דְּתָנָא קַמָּא לֹא שָׁאנֵי לֵיהּ אָמַר לָךְ שְׁמוּאֵל לָאו מִי אִיכָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר דְּקָאֵי כְּוָותֵי אֲנָא דְּאָמְרֵי בְּרֵבִי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אִיכָּא דְּאָמְרֵי אִיכָּא פּוּלְּהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא וְחִסְפּוּרֵי מֵיחְסְרָא וְהָכִי קָתָנֵי הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וְהִבְרִיקָה אוֹ נִשְׁתַּטְּחָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ מֵתָה אוֹ שֶׁנַּעֲשֵׂית אַנְגַּרְיָא חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר בְּמֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה אֲבָל בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ
דברי

נִקְרָא גַּוָּלָן הֵי מֵאִי אִילֵימָא ר"מ דְּצַבָּע דְּתָנֵן הַנּוֹתֵן צֶמֶר לַצַּבָּע לְצַבְּעוֹ לוֹ אָדֹם וְצָבְעוֹ שָׁחוֹר שָׁחוֹר וְצָבְעוֹ אָדֹם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צַמְרוֹ ר' יְהוּדָה אוֹמֵר אִם הִשְׁבַּח יָתֵר עַל הַיְּצִיאָה נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח וְאִם הַיְּצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשֶּׁבַח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח מִמַּאי דְּלָמָא שַׁאנִי הָתָם דְּקָנֵיָא בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה אֶלָּא הָא רַבִּי מֵאִיר דְּמִגְבַּת פּוּרִים לְפוּרִים מִגְבַּת הָעִיר לְאוֹתָהּ הָעִיר וְאֵין מְדַקְדְּקִין בְּדָבָר אֲבָל לוֹקְחִין אֶת הָעַגָלִים וְשׁוֹחֲטִין וְאוֹכְלִים אוֹתָן וְהַמּוֹתָר יָפוֹל לְכִיס שֶׁל צְדָקָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִגְבַּת פּוּרִים לְפוּרִים וְאֵין הֶעָנִי רַשַּׁאי לֵיקַח מֵהֶן רְצוּעָה לְסַנְדָּלוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הֶחְנָה בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב שֶׁאָמַר מְשׁוּם ר"מ וְרשב"ג מֵיקַל דְּלָמָא הָתָם נָמֵי דְּאַדַּעְתָּא דְּפוּרִים הוּא דְּיָהֵיב לֵיהּ אַדַּעְתָּא דְּמִידֵי אַחֲרִינָא לָא יָהֵיב לֵיהּ אֶלָּא הָא ר' מֵאִיר דְּתָנֵיא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מְשׁוּם ר"מ הַנּוֹתֵן דִּינָר לֶעָנִי לֵיקַח לוֹ חָלוּק לֹא יִקַּח בּוֹ טַלִּית טַלִּית לֹא יִקַּח בּוֹ חָלוּק מִפְּנֵי שֶׁמְּעַבְּיר עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת וְדִלְמָא שַׁאנִי הָתָם דְּאָתוּ לְמִיחְשְׁדֵיהּ דְּאֲמָרֵי אֵינְשֵׁי אֲמַר פְּלָנְיָא לְבִנְיָנָא לֵיהּ לְבוּשָׁא לְפְלוֹנִי עֲנְיָא וְלֹא יָהֵב לֵיהּ אִי נָמֵי לְבִנְיָנָא לֵיהּ גְּלִימָא וְלֹא יָהֵב לֵיהּ אִם כֵּן לֵיתֵי מִפֵּיהּ הֶחְשֵׁד מֵאי מִפֵּיהּ שֶׁמְּעַבְּיר עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת שְׁמַע מִינָּה מְשׁוּם דְּשַׁנֵּי הוּא וְכָל הַמְּעַבְּיר עַל דַּעַת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת נִקְרָא גַּוָּלָן: הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וְהִבְרִיקָה: מַאי וְהִבְרִיקָה הָכָא תִּרְגִּימוּ נְהוֹרֵיהּ רַבָּא אָמַר אֲבָנֶקֶת הַהוּא דְּאָמַר לְהוּ אֲבָנֶקֶת בְּמִילְתָא דְּמַלְּבָא אָמְרוּ לֵיהּ בְּמַאי בְּטִלֵּי כֶּסֶף אוֹ בְּטִלֵּי דְּהַב אֵיפָא דְּאָמְרֵי בְּטִלֵּי כֶּסֶף אָמַר וְקַטְלוּהּ אֵיפָא דְּאָמְרֵי בְּטִלֵּי דְּהַב אָמַר וְשָׁבְקוּהּ: אוֹ שֶׁנַּעֲשֵׂית אַנְגַּרְיָא אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּאַנְגַּרְיָא חוֹזֶרֶת אֲבָל אַנְגַּרְיָא שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לוֹ חֲמוֹר וְשׁוֹמֵאל אָמַר בֵּין אַנְגַּרְיָא חוֹזֶרֶת בֵּין אַנְגַּרְיָא שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת אִם בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָה נִיטְלָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְאִם לָאו בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר מֵיתִיבִי הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וְהִבְרִיקָה אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּטְּחָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ מֵתָה אוֹ שֶׁנַּעֲשֵׂית אַנְגַּרְיָא חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר בְּשָׁלְמָא לְרַב לֹא קָשְׁיָא כַּאן בְּאַנְגַּרְיָא חוֹזֶרֶת כַּאן בְּאַנְגַּרְיָא שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת אֶלָּא לְשׁוֹמֵאל קָשְׁיָא וכ"ת לִשְׁמוֹאל נָמֵי לֹא קָשְׁיָא כַּאן שֶׁבְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה כַּאן שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה הָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר אִם בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְאִם לָאו חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר מִכְּלָל דְּתָנָא קַמָּא לֹא שָׁאנֵי לֵיהּ אָמַר לָךְ שְׁמוּאֵל לָאו מִי אִיכָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר דְּקָאֵי כְּוָותֵי אֲנָא דְּאָמְרֵי בְּרֵבִי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אִיכָּא דְּאָמְרֵי אִיכָּא פּוּלְּהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא וְחִסְפּוּרֵי מֵיחְסְרָא וְהָכִי קָתָנֵי הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וְהִבְרִיקָה אוֹ נִשְׁתַּטְּחָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ מֵתָה אוֹ שֶׁנַּעֲשֵׂית אַנְגַּרְיָא חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר בְּמֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה אֲבָל בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ נִיטְלָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ
דברי

לְרִבּוֹ שֶׁאנוּ. שֶׁמָּא תִּפּוֹל תַּחְתָּיו בְּגֹשֶׁל אוֹ תַּשְׁלִיבֵנוּ בְּאַחַת הַפְּתָחִים; וְאֵין לוֹ עָלָיו. אֵין לְשׁוֹכֵר עַל הַמַּשְׂכִּיר: אֶלָּא רִשְׁעוּתוֹת. שֶׁתִּשְׁכֹּרֵנִי לוֹ חֲמוֹר בְּרוּשָׁה: הִשְׁכִּירוֹ לְצִינִי. מוֹצֵא חֲמוֹר אֶחָד כָּאן לְשׁוֹכֵר: אִם יֵשׁ בְּדָמִים. שֶׁל נְבֵילָה: לִיקַּח. בּוֹ חֲמוֹר כָּל שֶׁהוּא: וְיִשָּׁלִים דַּרְכּוֹ דִּקָּא שְׁעִיבֵּד לוֹ חֲמוֹר זֶה וְתָנַן בְּמַתְנִיתִין מַתָּה חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר אַחֵר וּמַשְׁמַע בְּשֶׁאֵין בְּדָמָיוֹ לִיקַּח: וּפִרְכִינַן וְאִם יֵשׁ בְּדָמָיוֹ לִשְׂכּוֹר. יִשְׂכּוֹר שׁוֹכֵר זֶה אֵצֶל הַבְּבִילָה בְּאֵשֶׁר הוּא שָׁם וְיִשְׂכּוֹר חֲמוֹר לְעַצְמוֹ דְּקָא שְׁעִיבֵּד לוֹ חֲמוֹר זֶה וְתָנַן בְּמַתְנִי' מַתָּה חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר אַחֵר: לֹא מְכַלְּיָן קַרְנָא. וְכִי תָּנֵן בְּמַתְנִי' חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר וְאַחַר] הַיְכָא דְּמָתָה בְּעִידָּה בְּבֵית הַבַּעֲלִים דְּמוּסְיף וּלוֹקֵחַ חֲמוֹר וְלֹא בְּלֹקֵחַ קַרְנָא אֲבָל לְמוּכְרַהּ וּלְהוֹצִיא הַדָּמִים לִשְׂכּוֹר אַחֶרֶת לֹא: יֵשׁ לְאֵילּוֹ. מִי שֶׁמִּשְׁכֵּן אֵילּוֹ לַחֲבֵירוֹ כִּי הֵנֵי מִשְׂכְּנָתָא דְּסוּרָא דִּכְתֵבִי בְּמִשְׁלַם שְׁנֵיָא אֵילּוֹ תִּיפּוֹס אַרְעָא דְּא בְּלָא כֶּסֶף לְעִיל (ד' סז:): שֶׁנֶּהֱם אֲסוּרִין בּוֹ. לְבַקֵּשׁ עֵצִים וּלְשָׁרוֹף דְּאִי שָׁרִיף לֵיהּ לְהוּ בְּלֹקֵחַ קַרְנָא דְּמַלְוֶה וְאִי שָׁרִיף לֵיהּ מַלְוֶה בְּלֹקֵחַ קַרְנָא דִּלּוֹתוֹ: הֲדָרָא אַרְעָא. דְּשָׁדֵה זוּ שֶׁהָיָה לוֹקְחָהּ בְּדֹמֵי הָעֵצִים וְשָׁמָּא יוֹבֵל בְּתוֹךְ שְׁנֵי הַמְּשׁוּכָּנָא וְקָא בְּלֹקֵחַ קַרְנָא דִּלּוֹתוֹ: שְׁאִינָהּ חוֹזֶרֶת בַּיּוֹבֵל. אֶלָּא יִמְתִּינוּ עַד שֵׁשִׁים וְתֵחָזֵר לוֹ: וְהָאֲרַע לֹא תַּכְּבֵר לְצִצִּיתוּת. כָּאן פֵּירוּשׁ לְךָ שֶׁעֲמוֹ שֶׁל מַצּוֹת יוֹבֵל אֶלָּמָא אֵין הַיּוֹבֵל מוֹצִיא אֶלָּא קַרְקַע שֶׁאִם לֹא הָיְתָה מַצּוֹת יוֹבֵל הָיְתָה נִצְמַתַּת: ה"נ אֶלָּא הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּזֹמֶן שֶׁאֵין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג. דְּלֹא בְּלֹקֵחַ קַרְנָא דִּלּוֹתוֹ: נִיצְּחָהּ לְצִיצִי. אִי לֹא הָוֵי בְּלֹקֵחַ קַרְנָא חַיֵּיס לֵיהּ לְיקַח בּוֹ קַרְקַע יִבְקַע לְמִבְלְיָא קַרְנָא חַיֵּיס לֵיהּ לְיקַח בּוֹ קַרְקַע יִבְקַע הַמְּלוֹזָה אֶת הָעֵצִים וְיִשְׂרְפֵם: דְּזִמְנִין דְּשָׁלְמוּ לֵיהּ יְמֵי מִשְׂכְּנָתָא. שָׁנִים שֶׁהָיָה הָאִילּוֹן מְמוּשְׁכָּן לוֹ יִבְלוּ לִפְנֵי הַיּוֹבֵל אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ שָׁנִים וְאוֹתָן שָׁנִים יֹאבֵד לוֹ אֶת הַפֵּרוֹת קוֹדֶם שֶׁיָּשׁוּב לִבְעָלִים וּלְעוֹלָם מְכַלְּיָן קַרְנָא: אִם נָתַן. אֶת הַשֹּׁבֶר וְאֲפִילּוּ בּוּלוֹ: לֹא יָשׁוּב. בְּדְמַפְקֵרֶת לְקַמָּן דְּהִתּוּבֵע יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה אִם נָתַן לֹא יָשׁוּב. בְּתַמְצִיתָה וְהָלְאָה טַעֲנַת הַתּוֹבֵע בְּרִיא וְחָזְקָה מְשַׁעְבֶּדֶת הִנַּחְתָּ וְאָמַרְתָּ לֵיהּ הַב לִי סְפִינְתָּא גּוּפָא דְּהָא אֲמַרְתָּ לִי סְפִינְתָּא זוּ וְאָנָא מֵיתֵינָא כְּאן חֲמָרָא וְאוֹלִיךְ לְמָקוֹם שֶׁהַתִּינְתָּא דְּהָא אָנָא יַיִן סְתָם אָמְרִי וְכֵיוָן דְּבָעֵל הַיַּיִן יְכוֹל לְהַטִּיל תַּקָּנָה.

חַיֵּיב הַשַּׁפָּן לְהַעֲמִיד לוֹ סְפִינָה:

גמ'

דִּבְרֵי ר"ש בֶּן אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה ר"ש בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר אִם בְּדֶרֶךְ הִילּוֹכָהּ נִיטְּלָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְאִם לֹא חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר וּמִי מָצִית מוֹקֵמְתָּ לָהּ כְּר"ש בֶּן אֶלְעָזָר וְהָא קָתָנֵי רִישָׁא הַשּׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וְהִבְרִיקָה אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּטְּתָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְאִילּוּ ר"ש בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר הַשּׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְרִבּוֹ עָלֶיהָ וְהִבְרִיקָה אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּטְּתָה חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוֹנָא לְרִבּוֹ עָלֶיהָ שֶׁאנִי אָמַר רַב פָּפָּא וּכְלֵי זְכוּכִית בְּלִרְבּוֹ עָלֶיהָ דָּמֵי אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוֹנָא אָמַר רַב הַשּׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְרִבּוֹ עָלֶיהָ וּמֵתָה לוֹ בְּחַצֵּי הַדֶּרֶךְ נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁל חֲצִי הַדֶּרֶךְ וְאֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תַּרְעוֹמוֹת מַאי עֲבֵידְתַּיהּ אִי דָּמֵי אִי דְּשָׁכִיחַ לַאֲגוּרֵי תַּרְעוֹמוֹת מַאי עֲבֵידְתַּיהּ אִי דְּלָא שָׁכִיחַ לַאֲגוּרֵי אַגְרָא בְּעֵי לְמֵיתַב לֵיהּ לְעוֹלָם דְּלָא שָׁכִיחַ לַאֲגוּרֵי וּמְשׁוּם דְּאָמַר לֵיהּ אִילּוּ בְּעֵית לְמֵיתַי עַד הָכָא לָאו אַגְרָא בְּעֵית לְמֵיתַב הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּא"ל חֲמוֹר סָתָם הָא חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר אִי דְּא"ל חֲמוֹר זֶה אִם יֵשׁ בְּדָמָיו לִיקַּח יָקַח לֹא צְרִיכָא בְּשֶׁאֵין בְּדָמָיו לִיקַּח אִם יֵשׁ בְּדָמָיו לִשְׂכּוֹר יִשְׂכּוֹר רַב לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר רַב לֹא מְכַלְּיָן קַרְנָא דְּאִתְּמַר הַשּׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וּמֵתָה לוֹ בְּחַצִּי הַדֶּרֶךְ אָמַר רַב אִם יֵשׁ בְּדָמָיו לִיקַּח יָקַח לִשְׂכּוֹר אַל יִשְׂכּוֹר וּשְׁמוּאֵל אָמַר אַף לִשְׂכּוֹר יִשְׂכּוֹר בְּמַאי קַמִיפְּלְגִי רַב סָבַר לֹא מְכַלְּיָן קַרְנָא וּשְׁמוּאֵל סָבַר מְכַלְּיָן קַרְנָא מֵיתִיבֵי יָבֵשׁ הָאִילָן אוֹ נִקְצַץ שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין בּוֹ בְּיָצִד עֲשָׂאָן יְקָלְחָן בּוֹ קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּירוֹת וְהָא הָכָא פְּיָין דְּכִי מֵטֵי יוֹבֵל קָא הָדְרָא אַרְעָא לְמָרֵהּ וְקָא בְּלֵיא קַרְנָא הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּזֹמֶן שֶׁאֵין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג הַיְינוּ דְּאָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר מְכַלְּיָן קַרְנָא מִשּׁוּם הָכִי אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תַּרְעוֹמוֹת אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר לֹא מְכַלְּיָן קַרְנָא מַאי אִית לֵיהּ לְמֵימַר אָמַר לֵיהּ אִי בָּעֵית לְמֵיתַי עַד הָכָא לָאו אַגְרָא בָּעֵית לְמֵיתַב הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּא"ל חֲמוֹר סָתָם הָא חַיֵּב לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר אִי דְּא"ל חֲמוֹר זֶה אִם יֵשׁ בְּדָמָיו לִיקַּח יָקַח לֹא צְרִיכָא בְּשֶׁאֵין בְּדָמָיו לִיקַּח אִם יֵשׁ בְּדָמָיו לִשְׂכּוֹר יִשְׂכּוֹר רַב לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר רַב לֹא מְכַלְּיָן קַרְנָא דְּאִתְּמַר הַשּׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר וּמֵתָה לוֹ בְּחַצִּי הַדֶּרֶךְ אָמַר רַב אִם יֵשׁ בְּדָמָיו לִיקַּח יָקַח לִשְׂכּוֹר אַל יִשְׂכּוֹר וּשְׁמוּאֵל אָמַר אַף לִשְׂכּוֹר יִשְׂכּוֹר בְּמַאי קַמִיפְּלְגִי רַב סָבַר לֹא מְכַלְּיָן קַרְנָא וּשְׁמוּאֵל סָבַר מְכַלְּיָן קַרְנָא מֵיתִיבֵי יָבֵשׁ הָאִילָן אוֹ נִקְצַץ שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין בּוֹ בְּיָצִד עֲשָׂאָן יְקָלְחָן בּוֹ קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּירוֹת וְה

אי אתה מוצא אלא ביין זה דמהומחק יאמר לחביריו ליית לך בגבאי ולא מידי דקיים תנאך וא"ת דמ"מ מם נתן כל השכירות אמאי לא יטול השוכר שכר חציי הדרך שלא הלך וי"ל כיון שנתן לו שכרו נתרצה שיהיה שלו לאלתר ומלמה יפסיד השוכר שכר חצי הדרך שלא הלך וי"ל כיון שנתן לו שכרו נתרצה שיהיה שלו לאלתר משתלמת אלא לבסוף לדעת בן אע"ג דאינה משתלמת אלא לבסוף נותנו לאלתר אם לא ישאר בו ודיבים פי' הא דפריך בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן לא פריך אלא אמאי לא יתן שכר חצי הדרך שלא הלך לא קשה ליה דיבון שהוא מהומחק ומומן לקיים תנאו ניחא ליה שלא יחזיר בלל השכירות ומשני ביין זה ספינה זו דמאן דתפיס לא מפקינן מיניה דהמוחזק יאמר לחביריו כיון שאינך יכול לקיים תנאך מזלך גרם המוציא מחביריו עליו הראיה: **בוילה** אגרא בעי למיתב ליה. לאו דוקא בוליה אלא בלומר בפועל בטל:

דפרקיה לטוען בגזיה. פי' בקונטרס שהוסיף המשא בחצי הדרך וקשה דהוה ליה למימר פריק לה ביין שממקום אחר היה פורק לספינה ועוד דקאמר ושינוי דעתא מה מפסיד דבל שכן טוב לו שמרויח יותר ור"ח פירש דפרקיה לטוענייה שמוכר סחורה שבספינה לאחר היינו שינוי דעת כי שמא זה אדם הקונה הוא אדם קשה א"נ לאשלא יתירא שצריך חבלים להוציא כלים של ראשונים ולהכניס של אחרונים וא"ת ואמאי מוכי לה הכי לימא לעולם דשכירי לאוגורי וב"ת מאי תרעומת איכא משום שינוי דעתא וי"ל כיון דמסיק טעמא דספיקא דספינה הוי לא מצי למימר הכי דטעמא מעלייתא הוא וריב"ם פי' דהכי קאמר לעולם דשכירי לאוגורי וליכא רספקא דספינה דאייתי דפרקיה לטוענייה בגזיה כלומר שהתיר חבילה בתוך הספינה והוציא על יד על יד ובן אחרים שהכניס סחורה במעט מעט ולא רפקה ספינה ותרעומת הוי משום שינוי דעת שלא הורגל עם זה האחר ולא ידע להתנהג לפי דעתו אי נמי לאשלא יתירא שאם ירבה זה במשא יצטרך לקנות כאן ביוקר חבלים זקוקים כי אם היה יודע בביתו היה קונה שם בדמים מועטים וליכא אלא תרעומת דלאו מעלה מעלייתא היא שבנבך זה מרויח שנוטל שכר יותר מחבילה מחמת גודלה: **בכותו**. ר"ח גריס בכותו בסת שמניחין מראשותיו דבסת הוא הקפון וכר הוא הגדול כדתנן במסכת (כלים) (פכ"ח מ"ה) כר שעשאו סדין וכסת שעשאה מוספחת: **מאונא** לאונא. נקט הכי משום דאי שכית להיום אם בן לומה מניח חמר מזונות של כל היום ומעיקרא דקאמר אי דשכית למזנן חמר נמי ליעבד ה"מ למימר שוכר נמי ליעבד לחמר להניח מזונו כלל של אותו היום כיון דשכית בכל מקום למזנן מדלא קאמר אי דשכית מאונא לאונא אלא לא חש להאריך כל כך: **אשה** בין גדולה ובין קטנה. באיש לא רצה לשנות בין קטן בין גדול משום דגברי שכיחי שהם גדולים דאדעתא דגדול נמי אגרייה ניחליה: **השתא** מניקה אמרת דרכבה מעובדת מבעיא. כן גרסת הספרים ואין נראה לר"ת דאין זה פריכא דוה ואף זו קתני ועוד דאין מתיישב שפיר לפי גרסא זו דקאמר ש"מ ביניהם אגב ברפקה תקלה ע"כ נראה לו בגירסי' שמעצא מניקה מבעיא דאשה מעוברת בבירה יותר ממניקה עם בנה לפי שהזהי נושא את עצמו ומיקל אבל בשהוא במעי אמו מבביד ואבריה בבידים עליה וגם מליאה דם והשתא א"ש דקאמר שמע מינה ביניהם אגב ברפקה תקלה שאם היה חוצה לה לא יבבד כ"כ בין הכל ויש ליישב גירסת הספרים ומכל מקום פריך שפיר דלא שייך כה"ג למתני זו ואף זו דיין דאיתיה בכלל מאי דקאמר בסוף כמו גבי מפנין ארבע ונחמש קופות (שבת ד' קכו:) דפריך חמש מפנין ארבע מיבעיא ומשני ארבע ונחמש דקאמרי אינשי אבל אי לאו הכי אמרי אינשי לא שייך לשנויי דוו ואף זו קתני דיין דאדעתא בכלל חמש אלא שמוסיף וקתני נמי מעוברת שהוא גוף אחד בכלל מניקה שהם שני גופים וקאמר ש"מ ביניהם אגב ברפקה תקלה פי' מדקתני ברישא בין גדולה ובין קטנה ובכלל זה נמי יש במשמע בין גמה ובין דקה ולמאי איצטריך למתני ואפילו מעוברת דהיינו גמה דגוף אחד הוא אפילו למ"ד עובר לאו ברך לאו גוף הוא מ"מ כיון דאדעתא דהכי שמע מינה גוף אחד אלא ודאי שמע מינה דגמה מחמת עיבור בבירה יותר מגמה מחמת עצמה כי העובר מבביר: היכא

ניתנה ליה הם לי ההוא חמרא ואנא מייתינא ספינתא אחריתי הואיל והספן יש בידו להשלים תנאו ונותן מעבד ישלם כל השכר: **לא משכחת**. לקמ' דר' נתן: **אלא ביין זה וספינה זו**. זו. ולא ביד זה וזה להשלים הלבך יד תובע על התחתונה דאמר ליה היאך אנא לא מעבדנא מכי מיתיית דידך: חולקין. אם קבל יחזור החציי ואם לא נתן לו שכרו נתרצה שיהא שלו לאלתר

ניתנה ליה הם לי ההוא חמרא ואנא מייתינא ספינתא אחריתי הואיל והספן יש בידו להשלים תנאו ונותן מעבד ישלם כל השכר: **לא משכחת**. לקמ' דר' נתן: **אלא ביין זה וספינה זו**. זו. ולא ביד זה וזה להשלים הלבך יד תובע על התחתונה דאמר ליה היאך אנא לא מעבדנא מכי מיתיית דידך: חולקין. אם קבל יחזור החציי ואם לא נתן לו שכרו נתרצה שיהא שלו לאלתר

אמר רב בפא לא משכחת לה אלא בספינה זו ויין זה אבל בספינה סתם ויין סתם חולקין ת"ר השוכר את הספינה ופרקה לה בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אילימא דקא משכח לאגורה אמאי אית ליה תרעומת ואי דלא קא משכח לאגורה פוזיה אגרה בעי שלומי לעולם דקא משכח לאגורה אלא אמאי אית ליה תרעומת משום דפסקתה דספינתא אי הכי מטענא מעלייתא הוא ומטונא אית ליה נביה אלא מאי פרקה דפרקה לטוענייה בגויה אלא מאי תרעומת משום שינוי דעתא אי נמי לאשלא יתירא. צריך אני לקנות חבלים ביוקר כאן שבשהספינה מובצרת צריך להפליגה אל אמצעית הנהר למקום מים עמוקים שלא תזאב גושתת וצריך חבלים ארוכים ואתה לא הודעתני שאבניס חבלים הצריכים לה: **חפר נמי ליעבד**. השוכר שלא יניח עליה אלא מזונות של יום אחד: **מאונא לאונא**. ממלון לחלילה למלון דלילה: **למטרה**. לחזור ולשאול בעיר מי מוכר מזונות: **ואשה** בין גדולה ובין קטנה. פסק לרבוה עליה אשה מרביץ עליה כל אשה שיראה בין שהיא גדולה ובין שהיא קטנה: **השתא** מניקה. שהיא שני גופים והולד בבד אמרת תרבה עם וולדה: **מעוברת**. דחד גופא הוא מיבעיא: **ש"מ**. מדקתני אפילו מעוברת דמשמע שהמעוברת בבירה מן הריננית: **האי ביניתא**. דג הנמצר בשוק במשקל: **אברסה תקלה**. לפי בריסה כובדה אם בריסה גדול משקלה יותר: **ומכר**. אם ראית דג שברסו גדול לא תקנה במשקל אלא אם כן יוצא את מעיו: מתני'

אמר רב בפא לא משכחת לה אלא בספינה זו ויין זה אבל בספינה סתם ויין סתם חולקין ת"ר השוכר את הספינה ופרקה לה בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אילימא דקא משכח לאגורה אמאי אית ליה תרעומת ואי דלא קא משכח לאגורה פוזיה אגרה בעי שלומי לעולם דקא משכח לאגורה אלא אמאי אית ליה תרעומת משום דפסקתה דספינתא אי הכי מטענא מעלייתא הוא ומטונא אית ליה נביה אלא מאי פרקה דפרקה לטוענייה בגויה אלא מאי תרעומת משום שינוי דעתא אי נמי לאשלא יתירא. צריך אני לקנות חבלים ביוקר כאן שבשהספינה מובצרת צריך להפליגה אל אמצעית הנהר למקום מים עמוקים שלא תזאב גושתת וצריך חבלים ארוכים ואתה לא הודעתני שאבניס חבלים הצריכים לה: **חפר נמי ליעבד**. השוכר שלא יניח עליה אלא מזונות של יום אחד: **מאונא לאונא**. ממלון לחלילה למלון דלילה: **למטרה**. לחזור ולשאול בעיר מי מוכר מזונות: **ואשה** בין גדולה ובין קטנה. פסק לרבוה עליה אשה מרביץ עליה כל אשה שיראה בין שהיא גדולה ובין שהיא קטנה: **השתא** מניקה. שהיא שני גופים והולד בבד אמרת תרבה עם וולדה: **מעוברת**. דחד גופא הוא מיבעיא: **ש"מ**. מדקתני אפילו מעוברת דמשמע שהמעוברת בבירה מן הריננית: **האי ביניתא**. דג הנמצר בשוק במשקל: **אברסה תקלה**. לפי בריסה כובדה אם בריסה גדול משקלה יותר: **ומכר**. אם ראית דג שברסו גדול לא תקנה במשקל אלא אם כן יוצא את מעיו: מתני'

שניהם להשלים ואם יעבד הנהבע מליתן החציי יעשה תנאו: **השוכר את הספינה ופרקה לה בתוך הדרך**. ריעוע הספינה שמתרועעת בהוצאת חבילות והכנסת חבילות: **דפרקה לטוענייה בגויה**. בתבי הדרך הכלבו נותן לו שכר תוספת המשאות שלו חצי הדרך: **משום שינוי דעתא**. הייתי סבור בלבך מהר ולחזור מהר: **לאשלא יתירתא**. צריך אני לקנות חבלים ביוקר כאן שבשהספינה מובצרת צריך להפליגה אל אמצעית הנהר למקום מים עמוקים שלא תזאב גושתת וצריך חבלים ארוכים ואתה לא הודעתני שאבניס חבלים הצריכים לה: **חפר נמי ליעבד**. השוכר שלא יניח עליה אלא מזונות של יום אחד: **מאונא לאונא**. ממלון לחלילה למלון דלילה: **למטרה**. לחזור ולשאול בעיר מי מוכר מזונות: **ואשה** בין גדולה ובין קטנה. פסק לרבוה עליה אשה מרביץ עליה כל אשה שיראה בין שהיא גדולה ובין שהיא קטנה: **השתא** מניקה. שהיא שני גופים והולד בבד אמרת תרבה עם וולדה: **מעוברת**. דחד גופא הוא מיבעיא: **ש"מ**. מדקתני אפילו מעוברת דמשמע שהמעוברת בבירה מן הריננית: **האי ביניתא**. דג הנמצר בשוק במשקל: **אברסה תקלה**. לפי בריסה כובדה אם בריסה גדול משקלה יותר: **ומכר**. אם ראית דג שברסו גדול לא תקנה במשקל אלא אם כן יוצא את מעיו: מתני'

מתני' הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפָּרָה לַחֲרוֹשׁ בָּהּ וְחָרַשׁ בַּבְּקָעָה אִם נִשְׁבַּר הַקַּנְקַן פָּטוּר בַּבְּקָעָה וְחָרַשׁ בָּהּ אִם נִשְׁבַּר הַקַּנְקַן חַיָּיב לְרוֹשׁ בְּקַטְנִית וְרָשׁ בְּהַתְּאוָה פָּטוּר בַּהַתְּאוָה לְרוֹשׁ בְּקַטְנִית חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהַקַּטְנִית מַחֲלֶקֶת:

גמ' הֵיכָא דְּלָא שַׁנֵּי בָּהּ מֵאן מְשַׁלֵּם א"ר פָּפָּא דְּנָקְטִי מְשַׁלֵּם רַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי אָמַר דְּנָקְטִי מָנָא מְשַׁלֵּם וְהִלְכְתָא דְּנָקְטִי מָנָא מְשַׁלֵּם וְאִי הֵיכָא דְּמַחְזְקָא גּוּבְדְּרֵי תְּרַוַיְיהוּ מְשַׁלְּמֵי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַמּוֹכֵר פָּרָה לַחֲבֵירוֹ וְאָמַר לוֹ פָּרָה זוֹ נְגָחָנִית הִיא בַּעֲמָנִית הִיא רַכְצָנִית הִיא וְהָיָה בָּהּ מוּם אֶחָד וְסָנְגוֹ בֵּין הַמּוּמִין הָרֵי זֶה מָקח טָעוּת מוּם זֶה וּמוּם אַחֵר אֵין זֶה מָקח טָעוּת א"ל רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אַשֵׁי הֵיכָא בָּהּ כָּל הַמּוּמִין הָלְלוּ מַהוּ אָמַר לֵיהּ רַב מָרְדְּכַי לְרַב אַשֵׁי הָכִי אָמְרִינָן מִשְׁעָמֵּא דְּרָבָא הֵיכָא בָּהּ כָּל הַמּוּמִין הָלְלוּ אֵין זֶה מָקח טָעוּת:

מתני' הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְהָבִיא עָלָיו חִטִּין וְהֵבִיא עָלָיו תֶּבֶן חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהַנֶּפַח קָשֶׁה כְּמַשָּׂאוֹ לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא לְתֹךְ שְׂעוֹרִין פָּטוּר וְאִם מוֹסִיף עַל מַשָּׂאוֹ חַיָּיב וְכַמָּה יוֹסִיף עַל מַשָּׂאוֹ וְיהָא חַיָּיב סוּמְכוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם ר"מ סָאָה לְגָמָל שְׁלֹשָׁה קַבִּין לַחֲמוֹר: **גמ'** אִיתְּמַר אַבַּיֵי אָמַר קָשֶׁה כְּמַשָּׂאוֹ תְּנַן רָבָא אָמַר קָשֶׁה לְמַשָּׂאוֹ תְּנַן אַבַּיֵי אָמַר קָשֶׁה כְּמַשָּׂאוֹ תְּנַן נִפְתָּא כִּי תַּקְלָא וְאִי מוֹסִיף שְׁלֹשָׁה קַבִּין חַיָּיב רָבָא אָמַר קָשֶׁה לְמַשָּׂאוֹ תְּנַן תַּקְלָא כִּי תַּקְלָא וְנִפְתָּא חֲוֵי תּוֹסֶפְתָּ תְּנַן לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא לְתֹךְ שְׂעוֹרִין פָּטוּר וְאִם הוֹסִיף עַל מַשָּׂאוֹ חַיָּיב לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא לְתֹךְ שְׂעוֹרִין הוֹסִיף עַל מַשָּׂאוֹ וְיהָא חַיָּיב סוּמְכוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם ר"מ סָאָה לְגָמָל שְׁלֹשָׁה קַבִּין לַחֲמוֹר תְּנַן וְהֵבִיא שֵׁשׁ

בָּהּ מוּם אֶחָד וְסָנְגוֹ עִם הָרְבָּה מוּמִין הֲרֵי זֶה מָקח טָעוּת:

קָשֶׁה בְּמַשְׂאוֹ תְּנַן. לְאַבַּיֵי סֵיפָא דְּקָתָנֵי כְּמָה יוֹסִיף קַאי לְפָרָ"ש רִישָׁא וּלְרָבָא רֵישָׁא) דְּקָתָנֵי לְהָבִיא חִטִּין וְהֵבִיא עָלָיהָ שְׂעוֹרִין הֲיֵינוּ בְּכוֹבֵד הַחִטִּין שֶׁהוּא סָאָה כְּדִמּוֹכַח בִּשְׁמַעְתִּין חַיָּיב דְּנִסְפָּחָא דְּתֵי תּוֹסֶפְתָּא לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא לְתֹךְ שְׂעוֹרִים פָּטוּר אֲפִילּוּ הוֹסִיף ג' קַבִּין לְחֲמוֹר דְּלֵיכָא כִּי תַּקְלָא דְּהֵיכָא דְּלָא שָׁנֵי בָּהּ מֵאן מְשַׁלֵּם רַ"ת ש"מ לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא עַל מַשָּׂאוֹ וְיהָא חַיָּיב סוּמְכוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם ר"מ סָאָה לְגָמָל שְׁלֹשָׁה קַבִּין לַחֲמוֹר ת"ש לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא

שׁשׁ

הֵיכָא דְּלֹא שַׁנֵּי מֵאן מְשַׁלֵּם. וא"ת הֵיכָא דְּשַׁנֵּי נְמִי אֲמַאי לֹא מְשַׁלֵּם אֶחָד מִן הַפּוֹעֲלִים שֶׁפָּשַׁע בִּשְׁבִירַת הַקַּנְקַן וּתְיַבְּעִי נְמִי מֵאן מְשַׁלֵּם וְי"ל דְּהֵיכָא דְּשַׁנֵּי לֹא מְשַׁלֵּם תְּמִידִי שֶׁהַמְשַׁכִּיר אֶת הַפָּרָה הוּא שׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים לַיְלַךְ עִם פָּרָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ הַשּׂוֹכֵר וּלְהָבֵי לֹא מְשַׁלֵּם דְּ"ל לְמַשְׂכִּיר אֲנוּ לֹא הִתְנוּ עִמּוֹ אֶלָּא לְחָרְשׁוֹ בַּבְּקָעָה וְלֹא קִבְּלוּנוּ שְׁמִירַת הַקַּנְקַן

מתני' הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפָּרָה לַחֲרוֹשׁ בָּהּ וְחָרַשׁ בַּבְּקָעָה אִם נִשְׁבַּר הַקַּנְקַן פָּטוּר בַּבְּקָעָה וְחָרַשׁ בָּהּ אִם נִשְׁבַּר הַקַּנְקַן חַיָּיב לָרוֹשׁ בְּקַטְנִית וְרָשׁ בְּהַתְּאוָה פָּטוּר בַּהַתְּאוָה לָרוֹשׁ בְּקַטְנִית חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהַקַּטְנִית מַחֲלֶקֶת:

גמ' הֵיכָא דְּלָא שַׁנֵּי בָּהּ מַאן מְשַׁלֵּם א"ר פָּפָּא דְּנָקְטִי מָנָא מְשַׁלֵּם רַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי אָמַר דְּנָקְטִי מָנָא מְשַׁלֵּם וְהִלְכְתָא דְּנָקְטִי מָנָא מְשַׁלֵּם וְאִי הֵיכָא דְּמַחְזְקָא גּוּבְדְּרֵי תְּרַוַיְיהוּ מְשַׁלְּמֵי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַמּוֹכֵר פָּרָה לַחֲבֵירוֹ וְאָמַר לוֹ פָּרָה זוֹ נְגָחָנִית הִיא בַּעֲמָנִית הִיא רַכְצָנִית הִיא וְהָיָה בָּהּ מוּם אֶחָד וְסָנְגוֹ בֵּין הַמּוּמִין הָרֵי זֶה מָקח טָעוּת מוּם זֶה וּמוּם אַחֵר אֵין זֶה מָקח טָעוּת א"ל רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אַשֵׁי הֵיכָא בָּהּ כָּל הַמּוּמִין הָלְלוּ מַהוּ אָמַר לֵיהּ רַב מָרְדְּכַי לְרַב אַשֵׁי הָכִי אָמְרִינָן מִשְׁעָמֵּא דְּרָבָא הֵיכָא בָּהּ כָּל הַמּוּמִין הָלְלוּ אֵין זֶה מָקח טָעוּת:

מתני' הַשּׂוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְהָבִיא עָלָיו חִטִּין וְהֵבִיא עָלָיו תֶּבֶן חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהַנֶּפַח קָשֶׁה כְּמַשָּׂאוֹ לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא לְתֹךְ שְׂעוֹרִין פָּטוּר וְאִם מוֹסִיף עַל מַשָּׂאוֹ חַיָּיב וְכַמָּה יוֹסִיף עַל מַשָּׂאוֹ וְיהָא חַיָּיב סוּמְכוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם ר"מ סָאָה לְגָמָל שְׁלֹשָׁה קַבִּין לַחֲמוֹר: **גמ'** אִיתְּמַר אַבַּיֵי אָמַר קָשֶׁה כְּמַשָּׂאוֹ תְּנַן רָבָא אָמַר קָשֶׁה לְמַשָּׂאוֹ תְּנַן אַבַּיֵי אָמַר קָשֶׁה כְּמַשָּׂאוֹ תְּנַן נִפְתָּא כִּי תַּקְלָא וְאִי מוֹסִיף שְׁלֹשָׁה קַבִּין חַיָּיב רָבָא אָמַר קָשֶׁה לְמַשָּׂאוֹ תְּנַן תַּקְלָא כִּי תַּקְלָא וְנִפְתָּא חֲוֵי תּוֹסֶפְתָּ תְּנַן לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא לְתֹךְ שְׂעוֹרִין פָּטוּר וְאִם הוֹסִיף עַל מַשָּׂאוֹ חַיָּיב לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא לְתֹךְ שְׂעוֹרִין הוֹסִיף עַל מַשָּׂאוֹ וְיהָא חַיָּיב סוּמְכוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם ר"מ סָאָה לְגָמָל שְׁלֹשָׁה קַבִּין לַחֲמוֹר ת"ש לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא

שׁשׁ

בָּהּ מוּם אֶחָד וְסָנְגוֹ עִם הָרְבֵּה מוּמִין הֲרֵי זֶה מָקח טָעוּת:

קָשֶׁה בְּמַשְׂאוֹ תְּנַן. לְאַבַּיֵי סֵיפָא דְּקָתָנֵי כְּמָה יוֹסִיף קַאי לְפָרָ"ש רֵישָׁא וּלְרָבָא רֵישָׁא) דְּקָתָנֵי לְהָבִיא חִטִּין וְהֵבִיא עָלָיהָ שְׂעוֹרִין הֲיֵינוּ בְּכוֹבֵד הַחִטִּין שֶׁהוּא סָאָה כְּדִמּוֹכַח בִּשְׁמַעְתִּין חַיָּיב דְּנִסְפָּחָא דְּתֵי תּוֹסֶפְתָּא לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא לְתֹךְ שְׂעוֹרִים פָּטוּר אֲפִילּוּ הוֹסִיף ג' קַבִּין לְחֲמוֹר דְּלֵיכָא כִּי תַּקְלָא דְּהֵיכָא דְּלָא שָׁנֵי בָּהּ מֵאן מְשַׁלֵּם רַ"ת ש"מ לְהָבִיא לְתֹךְ חִטִּין וְהֵבִיא עַל מַשָּׂאוֹ וְיהָא חַיָּיב סוּמְכוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם ר"מ סָאָה לְגָמָל שְׁלֹשָׁה קַבִּין לַחֲמוֹר כו':

תרגמה

תרגמה אביי במזיקקא. מה שהקשקה בקונטרס לפי תשובת הגאונים נראה דלאו פירקא היא דכי אם התנה עמו לחוליך ברזל או אבנים וחולוך סובין או נוצה ה"נ דאם יוסיף יהא חייב:

סתם ספינה בת תלתין בורין. משמע דתוספת אחד משלשים ורואם כן מדהתנא סאה לגמל משמע דמשא גמל כור וק' לריב"ם דבפ' מי שהחשיך (שבת ד' קנה:) אמר רב ירמיה מדפתי לדידי חזי לי ההוא טייעא דאובלה בורא ואטעינה בורא משמע דשאר גמלים אין טוענים כל כך אלא ההוא שהיה משונה וי"ל בדפ"ה התם דאטעינה כורא למזונות אותו הדרך לבד שאר המשאוי וכן נראה דאין סברא שיוכל להאכיל לגמל אפילו ע"י אבוקה בדי משאו בפעם אחת: **גמ'** תנן סתמא דלא כר' מאיר. מדמסי ליה אומן לשומר דכי היכי דאומן חייב שומר שכר אע"פ שאינו נוטל שכר על השמירה אלא שכר טורחו ה"נ שומר חייב שכר אף על פי שאינו נוטל שכר שמירה אלא ביון שנתנה ממנה בשכר שנותן: **דקא** חייכי ליה וטפי פורתא חיי עליה שומר שכר. והתם מצי לאקשויי מי לא עסקינן דלא חייכי ליה טפי פורתא אלא בלאו הכי פרוך ליה תפיס ליה: **דקא** חייכי ליה מאגריה חיי שומר שכר. וא"ת הא דתנן במתני' הלוהו על המשכון שומר שכר ודחיק לאשכוחי טעמא בגמ' דחיי שומר שכר כדשמואל או ברב יוסף לימא טעמא דבהדיא הנאה דתפיס ליה אחוביה חיי שומר שכר וי"ל דהתם לא איתתבי מלוה מידי דאין מרויח במה שהלוה ממה שלא היה מלוה ולא היה לו משכון וא"ת שומר נמי בהדיא הנאה דתפיס ליה אשכרו שנתן לייהיר שומר שכר וי"ל דאומן ודאי חיי שומר שכר במאי דתפיס ליה אחוביה לפי שרוב אומנים עושין מלאכה בבית בעל הבית ואיכא תופסים כלום בשכרם וזה שעושה בביתו ותפוס בכלי נהנה הרבה אבל שומר אין לו הנאה שכל שוברים תפוסים בדבר שישכרנו דאין יכולין לעשות אומנתן בלא שיהא ברשותם: הא

1 שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שְׁעוֹרִים חַיָּיב הָא שְׁלֹשָׁה קַבִּין פָּטוּר
2 תְּרַגְמָהּ אַבַּיֵי בְּמַחֲקָתָא ת"ר קַב לְכַתָּף אַדְרִיב
3 לַעֲרֵיבָה כּוּר לְסְפִינָה שְׁלֹשָׁה כּוּרִים לְבוּרֵי גְּרוֹלָה
4 אָמַר מַר קַב לְכַתָּף אִם אֵיתָא דְּלֵא מְצֵי בֵּיהּ בַּר
5 דַּעַת הוּא לְשַׁדְיֵהּ אָמַר אַבַּיֵי בְּשָׁהֲבִטוֹ לְאַלְתַּר רָבָא
6 אָמַר אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּשָׁלֹא הֲבִטוֹ לְאַלְתַּר לֹא צְרִיכָא
7 אֶלָּא לְאַגְרָא יְתִירָא רַב אַשִׁי אָמַר הוּא סְבוּר חוֹלְשָׁא
8 הוּא דְּנָקִיט לֵיהּ כּוּר לְסְפִינָה שְׁלֹשָׁה כּוּרִים לְבוּרֵי
9 גְּדוֹלָה אָמַר רַב פָּפָּא ש"מ סְתָם סְפִינוֹת בַּת תֵּלְתִין
10 כּוֹרִין לְמַאי נָפְקָא מִינָּהּ לְמֵקַח וּמִמְכָּר: **מתני'** כָּל
11 הָאוּמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן וְכוּלָּן שֶׁאָמְרוּ טוֹל אֶת שֶׁלְּךָ
12 וְהָבֵא מָעוֹת שׁוֹמֵר חִנָּם שְׁמוֹר לִי וְאֶשְׁמוֹר לְךָ שׁוֹמֵר
13 שָׂכָר שְׁמוֹר לִי וְאֵל הַנַּח לְפָנַי שׁוֹמֵר חִנָּם הִלְוֵהוּ עַל
14 הַמַּשְׁכּוֹן שׁוֹמֵר שָׂכָר ר' יְהוּדָה אוֹמֵר הִלְוֵהוּ מָעוֹת
15 שׁוֹמֵר חִנָּם הִלְוֵהוּ פֵּירוֹת שׁוֹמֵר שָׂכָר אֲבָא שָׁאוּל
16 אוֹמֵר רַשָּׁאי אָדָם לְהַשְׂכִּיר מַשְׂכּוֹנוֹ שֶׁל עָנִי לְחוֹתֵל
17 פּוֹסֵק וְהוֹלֵךְ עָלָיו מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַשִּׂיג אֲבֵידָה: **גמ'**
18 לֵימָא מַתְנִיתִין דְּלֹא כְּרַבִּי מֵאִיר דְּתַנְיָא שׁוֹכֵר כֵּיצַד
19 מְשַׂלֵּם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם ר' יְהוּדָה אוֹמֵר
20 כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי מֵאִיר בְּהָהִיא הֲנָאָה
21 דְּקָא שָׁבִיק כּוּלֵּי עָלְמָא וְאָזְלִי לֵיהּ לְדִידֵיהּ הֲוֵי עֵילְוֵיהּ
22 שׁוֹמֵר שָׂכָר אִי הָכֵי שׁוֹכֵר נָמֵי בְּהָהִיא הֲנָאָה דְּקָא
23 שָׁבִיק כּוּלֵּי עָלְמָא וּמוֹגֵר לֵיהּ לְדִידֵיהּ הֲוֵי עֵילְוֵיהּ
24 שׁוֹמֵר שָׂכָר אֶלָּא אֲפִילּוּ תֵּימָא ר' מֵאִיר בְּהָהִיא הֲנָאָה
25 דְּקָא יָהִיב לֵיהּ טְפֵי פּוּרְתָּא הֲוֵי עֵילְוֵיהּ שׁוֹמֵר שָׂכָר
26 שׁוֹכֵר נָמֵי מִי לֹא עָסְקִי? דְּקָא מַשְׁוֵי לֵיהּ טְפֵי פּוּרְתָּא
27 אֶלָּא אֲפִילּוּ תֵּימָא ר"מ בְּהָהִיא הֲנָאָה דְּתָפֵישׂ לֵיהּ אַאַגְרֵיהּ דִּילֵיהּ בְּעֵי לְמֵיעַל וּלְמֵיפַּק אַזּוּזֵי
28 הֲוֵי עֲלֵיהּ ש"ס אֲיִבְּעְיָא אֵימָא כְּדְמַחֲלִיף רַבָּה בַּר אֲבוּהּ וְתָנֵי שׁוֹכֵר כֵּיצַד מְשַׁלֵּם ר' מֵאִיר
29 אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם: וְכוּלָּן שֶׁאָמְרוּ טוֹל אֶת שֶׁלְּךָ וְהָבֵא מָעוֹת
30 שׁוֹמֵר חִנָּם: תְּנַן הָתָם אָמַר לוֹ שׁוֹאֵל שְׁלַח וְשָׁלְחָה וּמֵתָה חַיָּב וְכֵן בְּשָׁעָה שֶׁמַּזְהִירָהּ אָמַר
31 רַבָּרְבִי בַּר פָּפָּא אָמַר רַב חִסְדָּא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁהֶחֱזִירָהּ בְּתוֹךְ יָמִי שְׁאִילָתָהּ אֲבָל לְאַחַר יָמִי
32 שְׁאִילָתָהּ פָּטוּר מֵתִיב רַב נַחְמָן בַּר פָּפָּא וְכוּלָּן שֶׁאָמְרוּ טוֹל אֶת שֶׁלְּךָ וְהָבֵא מָעוֹת שׁוֹמֵר חִנָּם

הא

לא שכר שמירה הוא נוטל אלא שכר בפועלה: **דקא** יהיב ליה **טפי פורתא**. שאי אפשר לצמצם שכר קבלנות לשכר דמי בפועלה שלא יוטר יותר: **מי לא עסקינן דקא משוי ליה**. אוזיל משאר משכירי בהמה מי לא אמר רבי מאיר נמי דהני שומר חנם: **משוי**. לישנא דמוזיל ומשכיר בשוה כמו (סוכה לה:) אשוי זביני (לעיל ד' נב.) ושוי לברסיקי: **ואיבעית אימא**. אי נמי דמי אומן לשוכר קא מיתוקמנא מתני' כרבי מאיר דתניא כר' מאיר משום דסתם משנה ר"מ: **תנן התם**. לקמן בפרק השואל (ד' צח:) אמר לו השואל שלח אותה לי ביד עבדך או שלוחך: **ושלחה ומתה**. כדרכה בדרך קודם שתיכנס לבירתו: **חייב**. באונסים שמשעה שמסרה לשלוחו במצות השואל נתחייב השואל באונסיה ואם לא אמר לו שלח אלא המשאיל שלחה לו כשאמר לו זה השאילני פרתך אמר לו הן ועמד ושלחה ומתה בדרך פטור: **וכן בשעה שמזהירה**. אם מסרה השואל ליד השליח להשיבה לבעלה ולא אמר המשאיל שלחה לו ביד פלוני ומתה חייב דלא קמה ברשותיה דמשאיל: **לא שנו**. שהשואל חייב בה עד שתבא ליד המשאיל: **אלא** שהחזירה **בתוך ימי שאילתה**. שא"ל השאילני עד זמן פלוני והחזירה בתוך הזמן דהתם אבחי לא כקיבא שאלה עד דאתיא ליד בעלים: **אבל לאחר ימי שאילתה פטור**. ואפילו בביתו של שואל מהתם משכחת לה ימים אינו שואל עליה: **וכולן שאמרו וכו'**. טעמא דגזל דעתיה שאינו חפץ להיות עוד שומר עליה:

הא

[דף נ"ט ע"א]

נִישְׁמַעִינָהּ מִן הָדָא: "וְהָיוּ לְךָ לְאוֹת" – מִי שֶׁצְּרִיכִין אוֹת. יָצְאוּ שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים שֶׁהֵן גּוּפָן אוֹת.

וְלֹא כְּבָר כְּתִיב "מִיָּמִים יָמִימָה". לֵית לָךְ אֶלָּא כַּיי דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל מִלָּה דְּלֹא מְחַוָּרָא מְסַמְּכִין לֵיהּ מִן אַתְרִין סַגִּין.

נָשִׁים מִנַּיִן? "וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם" – וְלֹא בְּנוֹתֵיכֶם. הַחַיָּב בַּתּוֹרָה – חַיָּב בִּתְפִלִּין. נָשִׁים שֶׁאֵין חַיָּבוֹת בַּתּוֹרָה – אֵין חַיָּבוֹת בִּתְפִלִּין. הַתִּיבוֹן, הֲרֵי מִיכַל בַּת שָׁאוּל הָיְתָה לוֹבֶשֶׁת תְּפִלִּין! אֵשֶׁת יוֹנָה הָיְתָה עוֹלָה לָרֶגֶל! וְלֹא מִחוּ בְיָדָם חֲכָמִים. רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ: אִשְׁתּוֹ שֶׁל יוֹנָה הִיא שָׁבָה. מִיכַל בַּת שָׁאוּל מִחוּ בָהּ חֲכָמִים.

הָוֹון בָּעֵי מֵימָר, עַל דַּעְתּוֹן דְּרַבָּנָן אֵין מְחַוָּר, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַוָּר.

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל: שְׁעָרוּ לוֹמַר, עַד מָקוֹם שֶׁגָּבְהוּ שֶׁל רֹאשׁ מַחֲזִיק. וְכַמָּה מַחֲזִיק? שְׁתַּיִם!

מֵעַתָּה אֲפִילוּ בַּחוֹל? אָמַר רַבִּי חַגַּיי: אֵין בָּעֵי מֵיהַב יְהָבֵי.

אָמַר רַבִּי זְרִיקָא: אַסְבְּרִי רַב הַמְנוּנָא, עַד מָקוֹם שֶׁמּוֹחוֹ שֶׁל הַתִּינוֹק רוֹפֵף. תַּמָּן תְּנִינַן, עַל תַּרְנְגוֹל שֶׁנִּסְקַל בִּירוּשָׁלַם שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, רָאָה רֹאשׁוֹ שֶׁל תִּינוֹק רוֹפֵף, חָלַךְ וְנִקְרוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: כִּינִי מַתְנִיתִין, וּבִלְבַד עַל יְדֵי שְׁנַיִם. רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: וַאֲפִילוּ שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

הָוֹון בָּעֵי מֵימָר, עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנָן – אֵין מְחַוָּר.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אַחָא – מְחַוָּר.

וִיבִיאֵם בְּיָדוֹ: מוּטָב לַהֲבִיאָם דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ וְלֹא דֶּרֶךְ מַשָּׂאוּי,

[דף נ"ט ע"ב]

מוּטָב לִדְחוֹת אֶת הַשַּׁבָּת פַּעַם אַחַת וְלֹא שְׁנֵי פְּעָמִים.

תָּנֵי, אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה. הָוֹון בָּעֵי מֵימָר, מַאן דְּמַר מְחַוָּר הִיא, נִיתָּא מַאן דְּמַר אֵינוֹ מְחַוָּר לֹא יְהֵא מְחַוָּר אֵצֶל הָאִישׁ, וִיהֵא מְחַוָּר אֵצֶל הָאִשָּׁה.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מַאן תַּנָּא אִשָּׁה רַבָּן גַּמְלִיאֵל, דְּתָנֵי, טָבִי עֶבֶד רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה נוֹתֵן תְּפִלִּין וְלֹא מִחוּ בְּיָדוֹ חֲכָמִים, וְכָא מִחוּ בְּיָדוֹ! הוּא עֶבֶד הִיא אִשָּׁה.

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּיְשָׁנוֹת, אֲבָל בַּחֲדָשׁוֹת – מַתָּר, לָמָּה? יְשָׁנוֹת בְּדוּקוֹת, וַחֲדָשׁוֹת אֵין בְּדוּקוֹת.

תָּנֵי, תְּפִלִּין צָרִיךְ לְבוֹדְקָן אַחַת לִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינָן צְרִיכוֹת בְּדִיקָה. הֵלֵל הַזָּקֵן אוֹמֵר: אִלּוּ מֵאֲבִי אִמָּא הֵן.

מָצָא שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה צְבָתִין – בּוֹדֵק זוֹג רִאשׁוֹן מִצְּבַת רִאשׁוֹן. וְכֵן בַּשֵּׁנִי וְכֵן בַּשְּׁלִישִׁי. יִצְחָק בֶּן אֶלְעָזָר שָׁאַל: אֶחָד חֲזָקָה לְכֻלָּם אוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ? אֵין תֵּימַר אֶחָד חֲזָקָה לְכֻלָּן – בּוֹדֵק זוֹג רִאשׁוֹן מִצְּבַת רִאשׁוֹן, אֵין תֵּימַר כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲזָקָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ – בּוֹדֵק שְׁלֹשָׁה זוּגוֹת מִכָּל צְבַת וּצְבַת:

וּבַסַּכָּנָה מְכָסָן וְהוֹלֵךְ לוֹ. אִם הָיָה עוֹנַת גְּשָׁמִים – חֲרִי זֶה מְעַטֵּף בְּעוֹר וּמְכַסָּן.

רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי בָּא: חֲדָא דְּתֵימַר בָּרַךְ, אֲבָל בַּקָּשָׁה כְּמַשְׁאוּי הוּא, בְּשֶׁהָיָה הַמָּקוֹם מְנַדָּרָן אֲבָל לֹא הָיָה הַמָּקוֹם מְנַדָּרָן – לֹא בְּדָא.

הֲלָכָה ב׳ מַתְנִי׳ – רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: נוֹתְנוֹ לַחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה.

[דף ס׳ ע״א]

וְכֵן בְּנוֹ, נוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נוֹתֵן אָדָם חָבִית לַחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ חוּץ לְתְחוּם. אָמְרוּ לוֹ: לֹא תְהַלֵּךְ זוֹ יוֹתֵר מֵרַגְלֵי בְּעָלֶיהָ.

גְּמָרָא – רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר וְרַבִּי אַבְדִּימִי תַּרְוַיְיהוּ בְּשֵׁם רַבִּי מָנָא, חַד אָמַר: בְּתִינוֹק שֶׁל סַפָּנָה. מוֹתִיב לֵיהּ חַבְרָיָא: אִם בְּתִינוֹק שֶׁל סַפָּנָה יָבִיאוּ בַּיִד! אָמַר לֵיהּ: בְּיָכוֹל לַחֲבִיאוֹ דֶּרֶךְ הֶחֵתֵר.

רֵישׁ לָקִישׁ בְּשֵׁם לֵוִי: סוּכְיָא בַּמְּעָרָה מִפַּד לְכַד הִיא מַתְנִיתִין. דְּלֹא בֵן, רַבִּי יְהוּדָה כְּדַעְתֵּיהּ, דְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ:

הֲלָכָה ג׳ מַתְנִי׳ – הַקּוֹרֵא בַּסֵּפֶר עַל הָאַסְקַפָּה וְנִתְגַּלְגֵּל הַסֵּפֶר מִיָּדוֹ גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ.

הָיָה קוֹרֵא בְּרֹאשׁ הַגַּג וְנִתְגַּלְגֵּל הַסֵּפֶר מִיָּדוֹ, עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לָעֲשָׂרָה טְפָחִים – גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ, וּמִשֶּׁהִגִּיעַ לָעֲזָרָה – הוֹפְכוֹ עַל הַכְּתָב.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ אֵינוֹ מְסַלֵּק מִן הָאָרֶץ אֶלָּא מִלֹּא הַחוּט – גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִילּוּ בָּאָרֶץ עַצְמָהּ – גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ, שֶׁאֵין דָּבָר מִשּׁוּם שְׁבוּת עוֹמֵד בִּפְנֵי כִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ:

[דף ס׳ ע״ב]

גְּמָרָא – מַתְנִיתִין בְּאַסְקָפָּה מֻתֶּרֶת, אֲבָל חוּץ לָאַסְקָפָּה – אֲסוּרָה.

תִּפְתַּר, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְקוֹרֵא בּוֹ מִבְּעוֹד יוֹם וְשָׂכַח וְהוֹצִיאוֹ:

עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לָעֲשָׂרָה טְפָחִים – גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ, מִשֶּׁהִגִּיעַ לָעֲשָׂרָה טְפָחִים – אָסוּר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יֵסָא: דְּרַבִּי יוּדָה הִיא דְּאָמַר אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּאֲוִיר עֲשָׂרָה טְפָחִים:

מִשֶּׁהִגִּיעַ לָעֲשָׂרָה טְפָחִים הוֹפְכוֹ עַל הַכְּתָב – לָמָּה? שֶׁלֹּא יִתְבַּזֶּה הַכְּתָב. וְאַתְיָא כְּדָמַר רַבִּי אַחָא רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: סֵפֶר שֶׁאֵין עָלָיו מַפָּה – הוֹפְכוֹ עַל הַכְּתָב, שֶׁלֹּא יִתְבַּזֶּה הַכְּתָב:

רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר אֲפִילּוּ אֵינוֹ מְסַלֵּק מִן הָאָרֶץ אֶלָּא מִלֹּא הַחוּט גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ – מְהַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, תַּמָּן הוּא אָמַר אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּאֲוִיר עֲשָׂרָה, וְכָא אָמַר הָכִין! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כָּאן רַבִּי יוּדָה אֶלָּא רַבִּי מֵאִיר, דְּבְרֵי חֲכָמִים.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא סוֹף דָּבָר סֵפֶר אֶלָּא אֲפִילּוּ פְּסוּקְיָא:

הֲלָכָה ד׳ מַתְנִי׳ – זֵיז שֶׁלִּפְנֵי הַחַלּוֹן נוֹתְנִין עָלָיו וְנוֹטְלִין מִמֶּנּוּ בַּשַּׁבָּת.

גְּמָרָא – לֹא אָמַר אֶלָּא אַחַת, אֲבָל שְׁתַּיִם – אָסוּר, שֶׁאֵין שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת מִשְׁתַּמְּשׁוֹת בִּרְשׁוּת אַחַת,

בְּשֶׁאֵין בָּהֶן רֹחַב אַרְבָּעָה, אֲבָל יֵשׁ בָּהֶן רֹחַב אַרְבָּעָה, הֲדָא דְּמַר רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: זִיזִין וּכְתָלִים שֶׁגְּבוֹהִין עֲשָׂרָה וּרְחָבִין אַרְבָּעָה – מֻתָּר לְכָאן וּלְכָאן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחְלִיף:

הֲלָכָה ה׳ מַתְנִי׳ – עוֹמֵד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד.

[דף ס״א ע״א]

וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת.

לֹא יַעֲמֹד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיַשְׁתִּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיַשְׁתִּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְכֵן לֹא יָרוֹק. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מִי שֶׁנִּתְלַשׁ רַקּוֹ מִפִּיו, לֹא יְהַלֵּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַד שֶׁיָּרוֹק.

גְּמָרָא – לֹא סוֹף דָּבָר עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּבְלְבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת. אָמַר רַב: מַתְנִיתִין אָמְרָה כֵּן – ״לֹא יַעֲמֹד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיַפְתֶּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיַפְתֶּה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד״ אֶלָּא אִם כֵּן עָשָׂה לוֹ מְחִיצָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר

רַב אָמַר: בְּפִיחָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּפִיחָה. דְּלֹא כֵּן, רַבִּי יוּדָה בְּדַעְתֵּיהּ, דְּאָמַר: מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ חִבּוּר.

לֹא סוֹף דָּבָר עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמַשְׁתִּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֶלָּא אֲפִילוּ עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַשְׁתִּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהֵן מִתְגַּלְגְּלִין וְיוֹרְדִין לִרְשׁוּת הַיָּחִיד – אָסוּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: לֹא סוֹף דָּבָר עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַשְׁתִּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, אֶלָּא אֲפִילוּ עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמַשְׁתִּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּמִתְגַּלְגְּלִין וְיוֹרְדִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים – אָסוּר. אָמַר רַבִּי יָסָא: הֲדָא אָמְרָה, סִילּוֹן הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה, אֵין שׁוֹפְכִין לְתוֹכוֹ מַיִם שֶׁמִּתְגַּלְגְּלִין וְיוֹרְדִין:

הֲלָכָה ו׳ מַתְנִי׳ – לֹא יַעֲמוֹד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, אֶלָּא אִם כֵּן הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְמָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹתֶה.

וְכֵן בַּגַּת,

קוֹלֵט אָדָם מִן הַמְּזוֹחֲלָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים מִן הַצִּנּוֹר וּמִכָּל מָקוֹם שׁוֹתֶה:

גְּמָרָא - נִיחָא בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד – אֵין פִּיו לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים. שַׁנְיָא הִיא שֶׁמִּתְגַּלְגְּלִין וְיוֹרְדִין.

תָּנֵי, גָּמָל שֶׁרֹּאשׁוֹ וְרֻבּוֹ מִבִּפְנִים מַלְעִיטִין אוֹתוֹ מִבִּפְנִים, מִבַּחוּץ מַלְעִיטִין אוֹתוֹ מִבַּחוּץ. נִיחָא, מִבִּפְנִים מַלְעִיטִין אוֹתוֹ מִבִּפְנִים, מִבַּחוּץ מַלְעִיטִין אוֹתוֹ מִבַּחוּץ, אֵין פִּיו

[דף ס״א ע״ב]

לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים.

רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן מְחַלְּפָה שְׁמוּעָתֵיהּ. לֹא כֵן אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה, שָׁכַל שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשָׁה שֶׁהֵן סְמוּכִין לִמְחִיצָה כִּמְחִיצָה! תִּפְתֵּר, בְּיוֹצֵא חוּץ לִשְׁלֹשָׁה שֶׁאֵין בּוֹ רוֹחַב אַרְבָּעָה.

נָעַץ קָנֶה וְהִקִּיפוֹ מְחִיצָה וְזָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ. רַבִּי יִצְחָק בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּמַחְלֹקֶת.

הֵתִיב רַבִּי יוּדָן: וְהָתַנִינָן, הָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּרֹאשׁ הַגַּג וְזָרְקוֹ לָהּ בֵּינוֹן שֶׁהִגִּיעַ לַאֲוִיר הַגַּג – חַיָּרִי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת.

אָמַר רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר: מַתְנִיתִין אָמְרָה, בְּגַג שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲקֶה, וְהוּא שֶׁיָּרַד לְאֲוִיר מַעֲקֶה, וְשֶׁאֵין לוֹ מַעֲקֶה שֶׁיָּרַד לְאֲוִיר שְׁלֹשָׁה, שֶׁהֵן סְמוּכִין לַגַּג, שָׁכַל שְׁלֹשָׁה הַסְּמוּכִין לַגַּג – כְּגַג הֵן.

אָמַר רַבִּי חִיָּה: וְכֵן בְּנַת לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא! דְּאָמַר: אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַכֹּתֶל כְּגָמוּם.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: דִּבְרֵי הַכֹּל בְּמִשְׁתַּפֵּעַ עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ שְׁלֹשָׁה.

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: אִם בְּמִשְׁתַּפֵּעַ עֲשָׂרָה טְפָחִים לֹא מִתּוֹךְ שְׁלֹשָׁה כְּגַג הֵן? מַה נָן תַּמָּן, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ נִיחָא, אַתְּ אָמַר עַד שֶׁיַּנִּיחַ, כָּאן שֶׁצָּרִיךְ נִיחָא לֹא כָל שֶׁכֵּן!

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: מִכָּל מָקוֹם לֹא נָחוּ! אָמַר לֵיהּ: מִכֵּינוֹן שֶׁאֵין בּוֹ רוֹחַב ד׳ אֲפִילּוּ נָח כְּאִלּוּ לֹא נָח.

הֲלָכָה ז׳ מַתְנִי׳ – בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְחוּלְיָתוֹ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, חַלּוֹן שָׁעַל גַּבָּיו – מְמַלִּין מִמֶּנּוּ בַּשַּׁבָּת. אַשְׁפּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים

[דף ס״ב ע״א]

גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, חַלּוֹן שֶׁעַל גַּבָּהּ – שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ מַיִם בַּשַּׁבָּת:

גְּמָרָא – אֵין אַתְּ רוֹאֶה עָמוֹק כְּגָבהַּ. שֶׁאֵין בְּפִיו רוֹחַב אַרְבָּעָה.

עַד כְּדוֹן בְּסָתוּם, הָיָה מַפְקֵג? רַב וּשְׁמוּאֵל, חַד אָמַר: נוֹתֵן נָסָר. וְחַד אָמַר: נוֹעֵץ קָנֶה. וְלֹא יָדְעִינַן מַאן מַר דָּא וּמַאן מַר דָּא,

מִן מַה דְּתָנֵי שְׁמוּאֵל: לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה שְׁבוּת הוּא, דֵּין אָמַר: נוֹתֵן נָסָר.

הָיוּ שְׁנַיִם, תְּרֵין אָמְרִין, חַד אָמַר: עֲשָׂרָה. וְחוֹרָן אָמַר: אַרְבָּעָה.

מֵתִיב מַאן דְּמַר עֲשָׂרָה לְמָאן דְּמַר אַרְבַּע: לֹא נִמְצְאוּ שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת מִשְׁתַּמְּשׁוֹת בִּרְשׁוּת אַחַת? אָמַר לֵיהּ? רְשׁוּת הָרַבִּים מְבַטָּלָת:

הֲלָכָה ח׳ מַתְנִי׳ – אִילֶן שֶׁהוּא מֵיסֵב עַל הָאָרֶץ, אִם אֵין נוֹפוֹ גָּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים – מְטַלְטְלִין תַּחְתָּיו.

שָׂרָשָׁיו גְּבוֹהִין מֵהָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים – לֹא יֵשֵׁב עֲלֵיהֶן.

הַדֶּלֶת שֶׁבַּמַּקֵּצָה וְהַחֲדָקִין שֶׁבַּפִּרְצָה, וּמַחֲצֶלֶת – אֵין נוֹעֲלִין בָּהֶן, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ גְּבוֹהִין מִן הָאָרֶץ.

גְּמָרָא – וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהוּ בּוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, וְלֹא יְהוּ מְחִיצוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה, וְלֹא יְהוּ פְּרָצוֹת יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, וְלֹא יְהֵא עוֹמֵד כְּנֶגֶד עוֹמֵד וּפָרוּץ כְּנֶגֶד פָּרוּץ.

רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַב: אָסוּר לִתְלֹשׁ שָׂרְשֵׁי זְמוֹרָה בַּשַּׁבָּת.

הִיא שָׂרְשֵׁי אִילָן הִיא שָׂרְשֵׁי כְּרוּב.

בִּגְבוֹהִין שְׁלֹשָׁה אֲבָל אֵין גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה כָּאָרֶץ הֵם.

מַתְנִיתִין

[דף ס״ב ע״ב]

בְּשֶׁאֵין לָהֶן צִירִין, אֲבָל יֵשׁ לָהֶן צִירִין, הֲדָא הִיא דְתָנֵי: דֶּלֶת גּוֹדֶרֶת, מַחֲצֶלֶת גּוֹדֶרֶת, קַנְקִילוֹן גּוֹדֵר. פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בַּשַּׁבָּת וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב. מַחֲצֶלֶת הַקְּשׁוּרָה וּתְלוּיָה בַּשַּׁבָּת – פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב.

הֲלָכָה ט׳ מַתְנִי׳ – לֹא יַעֲמוֹד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיִפְתַּח בִּרְשׁוּת הָרַבִּים,

בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיִפְתַּח בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לוֹ מְחִיצָה גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.

אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה בְּשׁוּק שֶׁל פַּטְמִין שֶׁהָיָה בִּירוּשָׁלַם, הָיוּ נוֹעֲלִין וּמַנִּיחִין אֶת הַמַּפְתֵּחַ בְּחַלּוֹן שֶׁעַל גַּבֵּי הַפֶּתַח. רַבִּי יוֹסָה אוֹמֵר: שׁוּק שֶׁל צַמָּרִין הָיָה.

גְּמָרָא – רַבִּי אַחָא רַבִּי חִנְנָה בְּשֵׁם כַּהֲנָא: אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה.

רַבִּי אַבָּא בַּר פַּפַּי בָּעֵי: לָמָּה עָבַד רַבִּי מֵאִיר אֶת הַכֹּתֶל כְּנָמוּם בְּנָקוּב. אֵין תֵּימַר בְּנָמוּם, אֲפִילוּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה מֻתָּר. אֵין תֵּימַר בְּנָקוּב, אֲפִילוּ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה – אָסוּר.

פֻּתַּח גְּנוּת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן בֵּית שַׁעַר מִבִּפְנִים – פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל מִבִּפְנִים. מִבַּחוּץ – פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל מִבַּחוּץ. מִיכַּן וּמִיכַּן פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל, מִיכַּן וּמִיכַּן, לֹא מִיכַּן וְלֹא מִיכַּן – חֲרֵי זֶה נוֹטֵל אֶת הַמַּפְתֵּחַ, וּפוֹתֵחַ וְנוֹעֵל וּמַנִּיחוֹ בִּמְקוֹמוֹ.

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּזְּמַן שֶׁהַמַּנְעוּל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, אֲבָל אִם הָיָה הַמַּנְעוּל לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים – חֲרֵי זֶה נוֹטֵל אֶת הַמַּפְתֵּחַ מִתּוֹךְ הָאַסְקֻפָּה וּפוֹתֵחַ וְנוֹעֵל וּמַנִּיחוֹ בִּמְקוֹמוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּנְעוּל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים. אֲבָל אִם הָיָה הַמַּנְעוּל לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, מֵבִיא הַמַּפְתֵּחַ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וּפוֹתֵחַ וְנִכְנָס, וּמְטַלְטְלוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְנוֹעֵל, וְנוֹתְנוֹ בַּחוֹר לְמַעְלָה מִן הַמַּשְׁקוֹף. אִם הָיָה הַחוֹר שֶׁל אַרְבָּעָה טְפָחִים – אָסוּר, שֶׁאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת דֶּרֶךְ רְשׁוּת.

[דף ס"ג ע"א]

הֲדָא אָמְרָה בְּנָמוּם עָבַד לָהּ רַבִּי יוּדָה.

נִיחָא מִבִּפְנִים צָרִיךְ בֵּית שַׁעַר. מִבַּחוּץ צָרִיךְ בֵּית שַׁעַר?

לֹא נִמְצְאוּ שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת מִשְׁתַּמְּשׁוֹת בִּרְשׁוּת אַחַת?!

הֲלָכָה י' מַתְנִי' – נָגָר שֶׁיֵּשׁ בְּרֹאשׁוֹ קִלּוֹסְטְרָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר, וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מַעֲשֶׂה בִּכְנֶסֶת שֶׁבְּטְבֶרְיָא שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִין בּוֹ הֶתֵּר, עַד שֶׁבָּא רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְהַזְּקֵנִים וְאָסְרוּ לָהֶן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִסּוּר נָהֲגוּ בָהּ. בָּא רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְהַזְּקֵנִים וְהִתִּירוּ לָהֶן;

נָגָר הַנִּגָּרר, נוֹעֲלִים בּוֹ בַּמִּקְדָּשׁ, אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה.

וְהַמַּנָּה, כָּאן וְכָאן אָסוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמַּנָּה מֻתָּר בַּמִּקְדָּשׁ, וְהַנִּגָּרר בַּמְּדִינָה.

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי: כְּדִבְרֵי מִי שֶׁמַּתִּיר עוֹשֶׂה הַנָּגָר טָפֵל לְקִלּוֹסְטְרָא, כְּדִבְרֵי הָאוֹסֵר עוֹשֶׂה הַקִּלּוֹסְטְרָא טָפֵל לַנָּגָר.

אִי זֶהוּ נָגָר? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: קָשׁוּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ תָלוּי. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְשָׁכַנִי חִילְפַּי וְהִרְאַנִי שֶׁל בֵּית רַבִּי קָשׁוּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ תָלוּי.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַתְיָא דְּיִחִידָאָה דְּהָכָא כְּסְתָמָא דְּתַמָּן, וּדְיִחִידָאָה דְּתַמָּן כְּסְתָמָא דְּהָכָא.

רַבִּי יוֹסָה בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יִרְמְיָה: הֵיךְ עָבְדִין עוֹבָדָא? אָמַר לֵיהּ: מִן דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְשָׁכַנִי חִילְפַּיי וְהִרְאַנִי שֶׁל בַּיִת רַבִּי קָשׁוּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ תָלוּי, הֲדָא אָמְרָה כְּרַבִּי יְהוּדָה עָבְדִין,

עַד שֶׁיְּהֵא קָשׁוּר בַּדָּלֶת.

רַבִּי יַנַּאי חַמּוֹי דְּרַבִּי אַמִּי: עַד שֶׁיְּהֵא קָשׁוּר בַּדָּלֶת בְּדָבָר שֶׁיְּכוֹל לְהַעֲמִידוֹ. נִגְּרָה, הֲדָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר קִטֵּר בְּגָמִי, נִשְׁמָט אָסוּר. נִקְמַז, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבָּנָן:

[דף ס"ג ע"ב]

מְדַדֵּהוּ בְּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו.

רַבִּי בָּא בַּר בַּהֲנָא, רַבִּי חִיָּא בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

הֲלָכָה יא מַתְנִי' – מַחֲזִירִין צִיר הַתַּחְתּוֹן בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה. הָעֶלְיוֹן, כָּאן וְכָאן אָסוּר.

מַחֲזִירִין רְטִיָּה בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה, אִם בַּתְּחִלָּה, כָּאן וְכָאן אָסוּר:

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: לֹא כָל שְׁבוּת הִתִּירוּ בַּמִּקְדָּשׁ.

תָּנֵי, לֹא יִקַּח אָדָם אֶת הָאִיסְפְּלָנִית שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי מֵרוּחַ, וְהַמְּמָרַחַ בַּשַּׁבָּת חַיָּב חַטָּאת.

וְהָתָנֵי, הֶחֱלִיקָה מִמַּטָּן מַחֲזִירָהּ מִלְמַעְלָן, הֶחֱלִיקָה מִלְמַעְלָה מַחֲזִירָהּ מִלְּמַטָּה. מְנַלָּה מִקְצַת אִסְפְּלָנִית מִיכָּן וּמִקְצַת אִסְפְּלָנִית מִיכָּן, וּמְנַלָּה מִקְצַת אִסְפְּלָנִית מִיכָּן וּמִקְצַת הַמַּכָּה מִיכָּן, אֲבָל לֹא יִקַּח אֶת הָאִיסְפְּלָנִית, שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי מֵרוּחַ, וְהַמְּמָרַחַ בַּשַּׁבָּת – חַיָּב חַטָּאת.

תָּנֵי, רְטִיָּה שֶׁתְּפָחָה – מַחֲזִירִין אוֹתָהּ בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יָסָא: וְהִיא שֶׁתְּפָחָה כְּנֶגֶד הַמַּכָּה, וְהָתָנֵי, הֶחֱלִיקָה מִלְּמַטָּן מַחֲזִירָהּ מִלְמַעְלָן. הֶחֱלִיקָה מִלְמַעְלָן מַחֲזִירָהּ מִלְּמַטָּן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תֵצֵא רְשׁוּת כָּל אוֹתָהּ הַמַּכָּה.

רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יָסָא: מַכָּה שֶׁנִּתְרַפְּאַת – נוֹתְנִין עָלֶיהָ רְטִיָּה שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּמִשַּׁמְּרָהּ. רַבִּי בוֹן בְּשֵׁם רַבָּנָן דְּתַמָּן: נוֹתְנִין רְטִיָּה עַל גַּבֵּי מַכָּה בַּשַּׁבָּת, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּמִשַּׁמְּרָהּ. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּמָא: חוּץ מֵעֲלֵי גְפָנִים שֶׁהֵן לִרְפוּאָה.

אָמַר רַבִּי הוּנָא: הֲדָא פוּאָה עִקָּר טָב הִיא סַגִּין, כַּד אִית בָּהּ חֲמִשָּׁה אוֹ שִׁבְעָה אוֹ תִּשְׁעָה קוֹטְרִין וּבִלְבַד דְּלֹא יְתֵן מוֹיי.

אֵין קוֹרִין פָּסוּק עַל גַּבֵּי מַכָּה בְּשֵׁם, וְהָהֵן דִּקְרָא עַל יַבְרוּחָא – אָסוּר. "בּוֹא וּקְרָא פָּסוּק זֶה עַל בְּנֵי שֶׁהוּא מִתְבָּעֵת, תֵּן עָלָיו סֵפֶר אוֹ תְּפִלִּין בִּשְׁבִיל שֶׁיִּשַּׁן" – אָסוּר.

וְהָתָנֵי 'אוֹמְרִים הָיוּ שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים בִּירוּשָׁלַם'! אָמַר רַבִּי יוּדָן: כָּאן עַד שֶׁלֹּא נִפְגַּע וְכָאן מִשֶּׁנִּפְגַּע. אֵי זֶהוּ שִׁיר פְּגָעִים: מָה רַבּוּ צָרָי" וְכָל הַמִּזְמוֹר "יוֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן", עַד "כִּי אַתָּה ה' מַחֲסִי".

הֲלָכָה יב מַתְנִי' – קוֹשְׁרִין נִימִין בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה, אִם בַּתְּחִלָּה – כָּאן וְכָאן אָסוּר, חוֹתְכִין יַבֶּלֶת בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה, אִם בִּכְלִי – כָּאן וְכָאן אָסוּר:

[דף ס"ד ע"א]

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא, דְּתָנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: נִימָא שֶׁבִּכְנוֹר שֶׁנִּפְסְקָה וּקְשָׁרָהּ הִיא אֵינָהּ מַשְׁמַעַת אֶת הַקּוֹל, אֶלָּא מְשַׁלְשֶׁל מִלְמַעְלָן וְעָנָב מִלְמַטָּה. תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵל וּכְלֵי שִׁיר מְעַכְּבִין אֶת הַקָּרְבָּן:

חוֹתְכִין יַבֶּלֶת בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה. תַּמָּן תְּנִינַן, חֲתִיכַת יַבֶּלֶתוֹ אֵין הוֹחִין, וְהָכָא אַתְּ אָמַר חָכִין?

רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם רַבִּי פְּדָת: מִפְּנֵי קִלְקוּל פְּיָסוֹת. אָמַר רַבִּי: וְהֵן שֶׁהֵפִיסוּ.

אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם לֵוִי: סִיכְיָיה, בֵּין בְּנִפְרֶכֶת בֵּין בְּשֶׁאֵינָהּ נִפְרֶכֶת.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יָקִים אָמַר: כָּאן בְּלַחָה כָּאן בִּיבֶשָׁה.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא אָמַר: כָּאן בַּיָּד כָּאן בִּכְלִי.

אָתְיָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יָקִים כְּבַר קַפְרָא, וּדְרַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא כְּרַבִּי יוֹחָנָן, דְּתָנֵי, כָּל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין חוּץ מִמַּבְעִיר וְהָעוֹשֶׂה חֲבוּרָה. בַּר קַפְרָא אָמַר: אֲפִלּוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לְדָם אֵינוֹ צָרִיךְ לְאֵפֶר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְדָם אוֹ לְאֵפֶר.

רַבִּי אַחָא רַבִּי חֲנִינָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּאן וְכָאן בְּלַחָה אֲנַן קָיְמִין, וְהוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְדָם:

הֲלָכָה יג מַתְנִי' – כֹּהֵן שֶׁלָּקָה בְּאֶצְבָּעוֹ – כּוֹרֵךְ עָלָיו גֻּמִּי בַּמִּקְדָּשׁ, אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה. אִם לְהוֹצִיא דָּם – כָּאן וְכָאן אָסוּר.

בּוֹזְקִין מָלַח עַל גַּבֵּי הַפֶּכֶשׂ בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יַחְלִיק.

וּמְמַלִּין מִבּוֹר הַגּוֹלָה בַּגַּלְגַּל בַּשַּׁבָּת מִבּוֹר הַגָּדוֹל, וּמִבְּאֵר הַפַּר בְּיוֹם טוֹב׃

גְּמָרָא – יְהוּדָה בְּרַבִּי אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא גֶּמִי, אֲבָל לֹא בְּנִיגְיוֹן אָסוּר, מִפְּנֵי יִתּוּר בְּגָדִים. סָבְרִין מֵימַר יִתּוּר בְּגָדִים כְּחִסּוּר בְּגָדִים. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יָסָא: דְּרַבִּי חֲנִינָא, דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: בִּלְבַד שֶׁלֹּא יָחוֹץ בֵּינוֹ לְבֵין בֶּגֶד, וְלֹא בֵּין בֶּגֶד לְבֶגֶד.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי חֲנִינָה, אֵי זֶהוּ יִתּוּר בְּגָדִים? שְׁתֵּי כָּתֳנוֹת, שְׁתֵּי מִצְנָפוֹת, שְׁנֵי מִכְנָסַיִם, שְׁנֵי אַבְנְטִים.

כֹּהֵן שֶׁלָּקָה בְּאֶצְבָּעוֹ וְכָרַךְ עָלֶיהָ אַבְנְטוֹ, כָּל שֶׁם אַבְנְטוֹ פָּסוּל, אוֹ אֵינוֹ פָּסוּל אֶלָּא מַלְבּוּשׁ?

תָּנֵי,

[דף ס"ד ע"ב]

מַעֲלִין בַּדִּיּוּבִי . וּמְוסִיפִין בָּעֲרַךְ לַחוֹלָה בַּשַּׁבָּת .

מַעֲלִין בַּדִּיּוּבִיט – מַשְׁתַּמִּיחָה . מְטִיפִין בָּעֲרַךְ, אִית דְּבָעֵי מֵימַר עוֹרָרָה , אִית דְּבָעֵי מֵימַר קוֹקְנִיתָה.

חָצֵר שֶׁיָּרְדוּ בָהּ גְּשָׁמִים וְהָיָה בָהּ בֵּית–אָבֵל אוֹ בֵּית–מִשְׁתֶּה – חֲרֵי זֶה נוֹטֵל אֶת הָאֶבֶן וּמוֹרִיד, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בַּשַּׁבָּת כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל.

תָּנֵי, אֵין מְמַלִּין בָּעֲדָשָׁה בַּשַּׁבָּת, אִם כְּחָם עַל הַחֶבֶל אוֹ עַל הַמְּשִׁיחָה מַתִּיר׃

מְמַלִּין מִבּוֹר הַגּוֹלָה בַּגַּלְגַּל בַּשַּׁבָּת מִבּוֹר הַגָּדוֹל וּמִבּוֹר הַפַּר בְּיוֹם טוֹב. מִפְּנֵי מַה מְמַלִּין מִבּוֹר הַפַּר בַּגַּלְגַּל בְּיוֹם טוֹב? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגּוֹלָה חָנוּ עַל אוֹתָהּ הַבְּאֵר וְהִתְנוּ עִמָּהֶן נְבִיאִים שֶׁיְּהוּ מְמַלִּין מִבּוֹר הַפַּר בַּגַּלְגַּל בְּיוֹם טוֹב. לֹא כָּל הַבְּאֵרוֹת הַפַּר הִתִּירוּ, אֶלָּא אוֹתָהּ הַבְּאֵר שֶׁחָנוּ עָלֶיהָ בִּלְבַד. הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן, מַה שֶּׁהַתַּר הֻתַּר, וְכָא מַה שֶּׁהֻתַּר הֻתַּר.

הֲלָכָה יד מַתְנִי' – שֶׁרֶץ שֶׁנִּמְצָא בַּמִּקְדָּשׁ, כֹּהֵן מוֹצִיאוֹ בְהֶמְיָנוֹ, שֶׁלֹּא לְשַׁהוֹת אֶת הַטֻּמְאָה, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּצְבַת שֶׁל עֵץ, שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת אֶת הַטֻּמְאָה.

מֵהֵיכָן מוֹצִיאִין אוֹתוֹ, מִן הַהֵיכָל וּמִן הָאוּלָם וּמִבֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מָקוֹם שֶׁחַיָּבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, מִשָּׁם מוֹצִיאִין אוֹתוֹ, וּשְׁאָר כָּל הַמְּקוֹמוֹת כּוֹפִין עָלָיו פְּסַכְתֵּר.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, מָקוֹם שֶׁהִתִּירוּ לְךָ חֲכָמִים, מִשֶּׁלְּךָ נָתְנוּ לָךְ, שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לְךָ אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבוּת.

[דף ס"ה ע"א]

גְּמָרָא – אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה: לֹא נִמְצֵאתָ מַשְׁהֶא בְּטַמְאָה? אָמַר לוֹ: לֹא נִמְצֵאתָ מַרְבֶּה בְּטַמְאָה. אָמַר לוֹ: מוּטָב לְעָבוֹר עַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא בָּאתָ לְיָדֵי, מִמִּצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּאתָ לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: אָתְיָא אִילֵּין פְּלוּגְתָא כְּאִילֵּין פְּלוּגְתָא,

דְּתָנֵינַן תַּמָּן, כֵּיצַד מַפְרִישִׁין חַלָּה בְּטַמְאָה בְּיוֹם טוֹב? רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא תִקְרָא לָהּ שֵׁם עַד שֶׁתֵּאָפֶה. בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: תַּטִּיל לְצוֹנֵן.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא נִמְצֵאתָ כְּשׁוֹרֵף קָדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב? אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר: מֵאֲלֵיהֶן הֵן נִשְׂרָפִין אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא נִמְצֵאתָ עוֹבֵר עַל לֹא יֵרָאֶה וְלֹא יִמָּצֵא? אָמַר לוֹ: מוּטָב לַעֲבוֹר עַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא בָּאת לְיָדֶךָ, מִמִּצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּאת לְפָנֶיךָ.

תַּמָּן תְּנִינַן, הַנִּתָּנִין בְּמַתָּן אַחַת שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּתָּנִין מַתָּנָה אַחַת – יִנָּתְנוּ בְּמַתָּנָה אַחַת. מַתָּן אַרְבַּע בְּמַתָּן אַרְבַּע – יִנָּתְנוּ מַתָּן אַרְבַּע.

מַתָּן אַרְבַּע בְּמַתָּן אַחַת, רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ מַתָּן אַרְבַּע. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ מַתָּן אַחַת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר: לֹא נִמְצֵאתָ עוֹבֵר עַל "בַּל תִּגְרַע"? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא נִמְצָא עוֹבֵר עַל "בַּל תּוֹסִיף"? אָמַר לוֹ: מוּטָב לַעֲבוֹר עַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא בָּאת לְיָדֵי, מִמִּצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּאתָ לְיָדֵי.

תַּמָּן תְּנִינַן, הַכְּנִים רֹאשׁוֹ וְנָתַן עַל תְּנוּךְ אָזְנוֹ יָדוֹ, וְנָתַן עַל בֹּהֶן יָדוֹ וְרַגְלוֹ וְכוּ'.

מְחַלְּפָה שִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה, תַּמָּן הוּא אוֹמֵר: אָסוּר לְהַעֲרִים, וְכָא אוֹמֵר מֻתָּר.

תַּמָּן, שֶׁמָּא יַכְנִים רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ וְיִהֵא עָנוּשׁ כָּרֵת, בְּרַם הָכָא מִשּׁוּם מַכְנִים בֵּלִים טְמֵאִים בַּשַּׁבָּת.

מְחַלְּפָה שִׁיטָה דְּרַבָּנִין, תַּמָּן אָמְרִין מֻתָּר לְהַעֲרִים, וְכָא אָמְרִין אָסוּר לְהַעֲרִים.

תַּמָּן דְּלֹא יְכַאֲבְתֵּיהּ תְּלָתָא זִימְנִין, בְּרַם הָכָא טַמְאָה יְדִיעָה מִבִּפְנִים הִיא. וְאֶפְשָׁר לָהּ לָצֵאת בְּלֹא שָׁהוּת בְּלֹא טַמְאָה? אָמַר לוֹ: מוּטָב לוֹ לַעֲבוֹר עַל מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁלֹּא בָּאת לְיָדוֹ, מִמִּצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁבָּאת לְפָנָיו.

הוֹצִיא מִמָּקוֹם שֶׁחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וְנָפַל לְמָקוֹם שֶׁאֵין חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת,

[דף ס"ה ע"ב]

כְּבָר נִרְאֵית לָצֵאת, מָצְאתָ אַחֵר בְּצִדּוֹ מוֹצִיא אֶת שְׁנֵיהֶם אוֹ אֵינוֹ מוֹצִיא אֶלָּא אֶת שֶׁנִּרְאָה לָצֵאת?

הוּא הָיָה אוֹמֵר צְבַת בִּצְבָת עָבַד. צְבָתָא קַדְמָיְתָא מַה חֲוָות? בְּרִיָּה חֲוָת! אָמַר רַבִּי חֲנִינָא קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: וּמַה אַתְּ אָמַר לָהּ? מִצְבָתָא אַחַת לָמְדוּ מַבָּה צְבוֹתוֹת, וְכָא מִשְׁבִיתָה אַחַת לָמְדוּ מַבָּה שְׁבִיתוֹת:

הדרן עלך המוצא תפילין וסליקא לה מסכת עירובין

הַדְרָן עָלָךְ מַסֶּכֶת עֵרוּבִין, וְהַדְרָךְ עָלָךְ. דַּעְתָּן עָלָךְ מַסֶּכֶת עֵרוּבִין, וְדַעְתָּךְ עָלָן. לָא נִתְנַשֵּׁי מִנָּךְ מַסֶּכֶת עֵרוּבִין, וְלָא תִתְנַשֵּׁי מִנָּן, לָא בְעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְעָלְמָא דְאָתֵי: (ג' פְּעָמִים)

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אָמָנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא.
חֲנִינָא בַּר פָּפָּא, רְמִי בַּר פָּפָּא, נַחְמָן בַּר פָּפָּא, אַחָאי בַּר פָּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא, רַבְרֶם בַּר פָּפָּא, רְכִישׁ בַּר פָּפָּא, סוּרְחָב בַּר פָּפָּא, אַדָּא בַּר פָּפָּא, דָּרוּ בַּר פָּפָּא:
הַעֲרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ:
מַאִירֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ, כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:
מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשַּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קָרְנוֹת. שֶׁאֲנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אֲנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדִבָרִים בְּטֵלִים. אֲנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אֲנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכַר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכַר. אֲנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אֲנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת, אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם, וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לִסַּיֵּם מַסֶּכֶת עֵרוּבִין, כֵּן תַּעֲזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וְזַכּוּת כָּל הַמַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי, שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי, בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְּשִׂיחָךְ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ, וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, בְּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז,א אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בְּרֵאשׁוֹנָה לֹא הָיוּ חוֹתְמִים עַל כְּתֻבַּת נָשִׁים כְּשֵׁרוֹת, אֶלָּא כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים הַמְּשִׁיאִין לַכְּהֻנָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּרֵאשׁוֹנָה לֹא הָיָה מַחְלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, בֵּית דִּין שֶׁל שִׁבְעִים וְאֶחָד שֶׁהָיוּ בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית וּשְׁאָר בָּתֵּי דִינִין שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה הָיוּ בַּעֲיָרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּשְׁנֵי בָתֵּי דִינִין שֶׁל שְׁלֹשָׁה הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם, אֶחָד בְּהַר הַבַּיִת וְאֶחָד בַּחֵיל, נִצְרָךְ אֶחָד מֵהֶן הֲלָכָה הוֹלֵךְ אֵצֶל בֵּית דִּין שֶׁבְּעִירוֹ, אֵין בֵּית דִּין בְּעִירוֹ - הוֹלֵךְ לְבֵית דִּין הַסָּמוּךְ לְעִירוֹ. אִם שָׁמְעוּ - אָמְרוּ לָהֶם. וְאִם לָאו - הוּא וְהַמַּפְלֶא שֶׁבָּהֶן בָּאִין לְבֵית דִּין שֶׁבְּהַר הַבַּיִת, אִם שָׁמְעוּ - אָמְרוּ לָהֶם. וְאִם לָאו - הוּא וְהַמַּפְלֶא שֶׁבָּהֶן בָּאִין לְבֵית דִּין שֶׁבַּחֵיל. אִם שָׁמְעוּ - אָמְרוּ לָהֶם. וְאִם לָאו אֵלּוּ וְאֵלּוּ בָּאִין לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּלְשְׁכַּת הַגָּזִית, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא שִׁבְעִים וְאֶחָד, אֵין פָּחוֹת מֵעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, נִצְרָךְ אֶחָד מֵהֶן לָצֵאת, רוֹאֶה אִם יֵשׁ שָׁם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה - יוֹצֵא, וְאִם לָאו - אֵינוֹ יוֹצֵא, עַד שֶׁיִּהוּ שָׁם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. וְשָׁם הָיוּ יוֹשְׁבִין מִתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר וְעַד תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, בַּשַּׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים לֹא הָיוּ נִכְנָסִין אֶלָּא לְבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁבְּהַר הַבַּיִת. נִשְׁאֲלָה שְׁאֵלָה, אִם שָׁמְעוּ - אָמְרוּ לָהֶם, אִם לָאו - עוֹמְדִין לְמִנְיָן, אִם רַבּוּ מְטַמְּאִין - טִמְּאוּ, רַבּוּ מְטַהֲרִין - טִהֲרוּ, וּמִשָּׁם הֲלָכָה רוַּחַת בְּיִשְׂרָאֵל. מְשֻׁרְבּוּ תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָּן, הִרְבּוּ מַחֲלוֹקוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וְנַעֲשׂוּ שְׁתֵּי תוֹרוֹת, וּמִשָּׁם שׁוֹלְחִין וּבוֹדְקִין, כָּל מִי שֶׁהוּא חָכָם וְעָנָיו וְשָׁפֵל וִירֵא חֵטְא, וּפִרְקוֹ טוֹב וְרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה עָלָיו - עוֹשִׂין אוֹתוֹ דַּיָּן בְּעִירוֹ. מְשֻׁנְּעָשָׂה דַּיָּן בְּעִירוֹ - מַעֲלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּהַר הַבַּיִת, מִשָּׁם מַעֲלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בַּחֵיל, מִשָּׁם מַעֲלִין וּמוֹשִׁיבִין בִּלְשְׁכַּת הַגָּזִית, וְשָׁם יוֹשְׁבִין וּבוֹדְקִין אֶת יַחֲסֵי כְּהוּנָּה וְאֶת יַחֲסֵי לְוִיָּה, כֹּהֵן שֶׁנִּמְצָא בּוֹ פְּסוּל - לוֹבֵשׁ שְׁחוֹרִין

הַשָּׁלֵם

וּמִתְעַטֵּף שְׁחוֹרִין, וְשֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ פְּסוּל - לוֹבֵשׁ לְבָנִים וּמְשַׁמֵּשׁ עִם אֶחָיו הַכֹּהֲנִים. מֵבִיא עֲשִׁירִית הָאֵיפָה מְשֻׁלָּשׁ וַעֲבוֹדָה בְּיָדוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַמִּשְׁמָר שֶׁלּוֹ. אֶחָד כֹּהֵן גָּדוֹל וְאֶחָד כֹּהֵן הֶדְיוֹט שֶׁעָבְדוּ עַד שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ הָעֲשִׂירִית הָאֵיפָה - עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה.

ז,ב אֵין דָּנִין שְׁנֵי דִינִין בְּיוֹם אֶחָד, אֲפִלּוּ נוֹאֶפֶת, אֶלָּא דָּנִין אֶת הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ דָּנִין אֶת הַשֵּׁנִי, אֵין נִמְנִין עַל שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד, וְאֵין נִשְׁאָלִין עַל שְׁתֵּי שְׁאֵלוֹת כְּאֶחָד, אֶלָּא נִמְנִין עַל הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ נִמְנִין עַל הַשֵּׁנִי, וְנִשְׁאָלִים עַל הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאָלִין עַל הַשֵּׁנִיָּה, אֵין דָּנִין אֶלָּא בְּמָקוֹם גָּדוֹל, וְאֵין נִמְנִין אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁמוּעָה, אֶחָד אוֹמֵר מִשּׁוּם שְׁמוּעָה, וְכֻלָּם אוֹמְרִים לֹא שָׁמַעְנוּ עַל זֶה, מִנְיָן עוֹמֵד אֶחָד אוֹסֵר וְאֶחָד מַתִּיר, אֶחָד מְטַמֵּא וְאֶחָד מְטַהֵר, וְכֻלָּן אוֹמְרִים לֹא שָׁמַעְנוּ, מִנְיָן עוֹמֵד אֶחָד אוֹמֵר מִשּׁוּם שְׁנַיִם וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים מִשּׁוּם אֶחָד, יָפֶה כֹּחַ אֶחָד הָאוֹמֵר מִשּׁוּם שְׁנַיִם מִכֹּחַ שְׁנַיִם הָאוֹמְרִים מִשּׁוּם אֶחָד. עֲשָׂרָה אוֹמְרִים מִשּׁוּם אֶחָד - כֻּלָּן אֶחָד, וּבְטָהֳרוֹת וּבְטֻמְאוֹת - הָאָב וּבְנוֹ הָרַב וְתַלְמִידוֹ - שְׁנֵיהֶם נִמְנִין שְׁנַיִם. בְּקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וּבְעִבּוּר שָׁנָה, בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת וּבְדִינֵי נְפָשׁוֹת, אָב וּבְנוֹ הָרַב וְתַלְמִידוֹ - שְׁנֵיהֶן נִמְנִין אֶחָד. וְלֹא יְהֵא יוֹשֵׁב בְּצִדּוֹ, וַאֲפִלּוּ הוּא שׁוֹתֵק, אֶלָּא עוֹמֵד וְהוֹלֵךְ לוֹ בְּקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וּבְעִבּוּר שָׁנָה. בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת - מַתְחִילִין מִן הַגָּדוֹל. מִפְּנֵי מָה בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת מַתְחִילִין מִן הַצַּד? שֶׁלֹּא יְהֵא סָמוּךְ עַל דִּבְרֵי רַבּוֹ.

ז,ג בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת פּוֹתְחִין לִזְכוּת וְאֵין פּוֹתְחִין לְחוֹבָה, חוּץ מִן הַמִּסִית. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: אַף הַמַּדִּיחַ. חַיְבֵי גְלִיּוֹת - בֵּית דִּין מַחֲזִירִין אוֹתָם לִזְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לה) : "וְלֹא תִקְחוּ כֹּפֶר לְנֶפֶשׁ רוֹצֵחַ", וְאוֹמֵר (דברים יט) : "רֶזֶה דְּבַר הָרֹצֵחַ", רוֹצֵחַ רוֹצֵחַ לִגְזֵרָה שָׁוָה, חַיְבֵי מַלְקִיּוֹת - בֵּית דִּין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ לִזְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כה) : "וְהִצְדִּיקוּ אֶת הַצַּדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת

תּוֹסֶפְתָּא

הָרְשָׁע״ וְגוֹ׳, וְאוֹמֵר (דְּבָרִים כה): ״וְהָיָה אִם בֶּן הַכּוֹת הָרָשָׁע״; רָשָׁע רָשָׁע לְגִזְרָה שָׁוָה. הַסָּרִיס, וּמִי שֶׁלֹּא רָאָה לוֹ בָּנִים - כָּשֵׁר לָדוּן דִּינֵי נְפָשׁוֹת. דִּינֵי מָמוֹנוֹת וְאֵין כָּשֵׁר לָדוּן דִּינֵי נְפָשׁוֹת. רַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף אַף אַכְזָרִי וְהָרַחֲמָן. אֵין מוֹסִיפִין עַל הַדַּיִן בַּתְּחִלָּה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוֹסִיפִין עַל הַדַּיִן.

ז,ד בַּתְּחִלָּה הָיוּ שְׁנַיִם, אֶחָד אוֹסֵר וְאֶחָד מַתִּיר, אֶחָד מְטַמֵּא וְאֶחָד מְטַהֵר, הָאוֹסֵר וְהַמְטַמֵּא - עָלָיו לְהָבִיא רְאָיָה, וְכָל הַמַּחְמִיר - עָלָיו לְהָבִיא רְאָיָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אַף הַמֵּקֵל. אֵין נִזְקָקִין לַדִּין אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מְכָרִיעִין, וְאֵין מוֹשִׁיבִין אֶת הָאָדָם אֶלָּא כְּמִדּוֹתָיו, נִסְתַּלֵּק הַדִּין - אֵין רַשַּׁאי לְהָשִׁיב. כֵּיצַד אֵין מוֹסִיפִין עַל הַדִּין בַּתְּחִלָּה? נִגְמַר דְּבָרוֹ - אֵין רַשַּׁאי לְהָשִׁיב. נָתַן לוֹ חֲבֵרוֹ רְשׁוּת - רַשַּׁאי לְהָשִׁיב. נִסְתַּלֵּק הָעִקָּר נַעֲשָׂה טְפֵלָה עִקָּר, לֹא יָשִׁיב אֶת חֲבֵרוֹ יַתִּיר מִשָּׁלֹשׁ תְּשׁוּבוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּטָּרֵף דַּעְתּוֹ. אֶחָד דָּן כְּנֶגֶד שְׁנַיִם וּשְׁנַיִם דָּנִין כְּנֶגֶד אֶחָד, שְׁנַיִם דָּנִין כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשָׁה דָּנִין כְּנֶגֶד שְׁנַיִם, אֲבָל לֹא שְׁלֹשָׁה כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה, וְלֹא מֵהֶן וּלְמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה בֵּית דִּין מְעֹרָב.

ז,ה בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת אוֹמְרִין ׳נִזְדַּקֵּק הַדִּין׳. בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, אֵין אוֹמְרִין ׳נִזְדַּקֵּק הַדִּין׳. וְהַגָּדוֹל שֶׁבַּדַּיָּנִים אוֹמֵר: ׳נִזְדַּקֵּק הַדִּין׳, אֵין שׁוֹאֲלִין מְעַמְּד וְאֵין מְשִׁיבִין מְעַמְּד, לֹא מִגְּבוֹהַּ וְלֹא מֵרָחוֹק, וְלֹא מֵאֲחוֹרֵי הַזְּקֵנִים. אֵין שׁוֹאֲלִין אֶלָּא בְּעִנְיָן וְאֵין מְשִׁיבִין אֶלָּא בְּמַדָּע, וְלֹא יִשְׁאַל הַשּׁוֹאֵל בְּעִנְיָן יַתִּיר מִשָּׁלֹשׁ הֲלָכוֹת. אֶחָד שׁוֹאֵל וְאֶחָד אוֹמֵר שֶׁלֹּא לִשְׁאוֹל - נִזְקָקִין לַשּׁוֹאֵל. וְהַשּׁוֹאֵל מַעֲשֶׂה - צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר: ״מַעֲשֶׂה אֲנִי שׁוֹאֵל״! וְהַשּׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וְהַשּׁוֹאֵל שֶׁלֹּא כְּעִנְיָן -מְשִׁיבִין אֶת הַשּׁוֹאֵל כְּעִנְיָן. וְהַשּׁוֹאֵל שֶׁלֹּא כְּעִנְיָן - צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר ״שֶׁלֹּא כְּעִנְיָן שָׁאַלְתִּי״; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה עִנְיָן אֶחָד. עִנְיָן וְשֶׁאֵינוֹ עִנְיָן -נִזְקָקִין לְעִנְיָן. מַעֲשֶׂה וְשֶׁאֵינוֹ מַעֲשֶׂה - נִזְקָקִין לַמַּעֲשֶׂה. הֲלָכָה

הַשָּׁלֵם

וּמִדְרָשׁ - נִזְקָקִין לַהֲלָכָה. מִדְרָשׁ וְאַגָּדָה - נִזְקָקִין לַמִּדְרָשׁ. מִדְרָשׁ וְקַל וָחוֹמֶר - נִזְקָקִין לְקַל וָחוֹמֶר. קַל וָחוֹמֶר וּגְזֵרָה שָׁוָה - נִזְקָקִין לְקַל וָחוֹמֶר. חָכָם וְתַלְמִיד - נִזְקָקִין לְחָכָם. תַּלְמִיד וְעַם הָאָרֶץ - נִזְקָקִין לְתַלְמִיד. הָיוּ שְׁנֵיהֶם חֲכָמִים, וּשְׁנֵיהֶם תַּלְמִידִים, וּשְׁנֵיהֶם עַמֵּי הָאָרֶץ, שְׁתֵּי הֲלָכוֹת, וּשְׁתֵּי שְׁאֵלוֹת, וּשְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת, וּשְׁנֵי מַעֲשִׂים - הָרִאשׁוֹת בְּיַד הַתַּרְגְּמָן מֵעַתָּה.

כְּשֶׁהַנָּשִׂיא נִכְנָס, כָּל הָעָם עוֹמְדִים, וְהֵן יָשְׁבוּ, עַד שֶׁאָמַר לָהֶם: שְׁבוּ! כְּשֶׁאָב בֵּית דִּין נִכְנָס, עוֹשִׂים לוֹ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת מִכָּאן וּמִכָּאן, עַד שֶׁנִּכְנָס וְיָשַׁב בִּמְקוֹמוֹ. חָכָם שֶׁנִּכְנָס, אֶחָד עוֹמֵד וְאֶחָד יוֹשֵׁב, עַד שֶׁנִּכְנַס וְיָשַׁב בִּמְקוֹמוֹ.

בְּנֵי חֲכָמִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, בִּזְמַן שֶׁהָרַבִּים צְרִיכִים לָהֶם - מְקַפְּצִין אֲפִלּוּ עַל רֹאשֵׁי הָעָם, וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ אֵין שֶׁבַח לְתַלְמִיד שֶׁיִּכָּנֵס בָּאַחֲרוֹנָה. יָצָא לְצָרְךְ - נִכְנַס וְיָשַׁב בִּמְקוֹמוֹ. בְּנֵי חֲכָמִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם דַּעַת לִשְׁמֹעַ - הוֹפְכִין אֶת פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי אֲבִיהֶם. אֵין בָּהֶם דַּעַת לִשְׁמֹעַ - הוֹפְכִין אֶת פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הָעָם. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה עוֹשִׂים אוֹתָן סַנְיפִין. חָכָם שֶׁנִּכְנַס - אֵין שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ. נִכְנַס וּמָצָאָם כְּשֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּהֲלָכָה - לֹא יְהֵא קוֹפֵץ לְתוֹךְ דִּבְרֵיהֶם, עַד שֶׁיְּוַדַּע בְּאֵיזֶה עִנְיָן הֵן עוֹסְקִים. וְאִם עָשָׂה כֵּן, עַל זֶה נֶאֱמַר: ׳שִׁבְעָה דְּבָרִים בְּגִלְמֹ׳. שֶׁבַע מִדּוֹת דָּרַשׁ הִלֵּל לִפְנֵי זְקֵנֵי בְתֵרָה: קַל וָחוֹמֶר, וּגְזֵרָה שָׁוָה, וּבִנְיַן אָב, וְכָתוּב אֶחָד, וּבִנְיַן אָב וּשְׁנֵי כְתוּבִים, וּכְלָל וּפְרָט וּכְלָל, וְכֵיוֹצֵא בּוֹ מִמָּקוֹם אַחֵר- דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ; אֵלּוּ שֶׁבַע מִדּוֹת שֶׁדָּרַשׁ הִלֵּל הַזָּקֵן לִפְנֵי זְקֵנֵי בְתֵרָה.

מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק שְׁמִינִי

ח,א כָּל סַנְהֶדְרִין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנַיִם יוֹדְעִים לְדַבֵּר וְכֻלָּם רְאוּיִן לִשְׁמוֹעַ - רְאוּיִם לַעֲשׂוֹת סַנְהֶדְרִין. שְׁלֹשָׁה - בֵּינוֹנִית. אַרְבָּעָה - חֲכָמָה. סַנְהֶדְרִין הָיְתָה כַּחֲצִי גֹּרֶן עֲגוּלָה,

תּוֹסֶפְתָּא

כְּדֵי שֶׁיְּהוּ רוֹאִין זֶה אֶת זֶה. הַנָּשִׂיא יוֹשֵׁב בְּאֶמְצַע וּזְקֵנִים יוֹשְׁבִים מִימִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צָדוֹק: כְּשֶׁהָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל יוֹשֵׁב בְּבֵית דִּין בְּיַבְנֶה, אַבָּא יוֹשֵׁב בִּימִינוֹ וּזְקֵנִים מִשְּׂמֹאלוֹ, מִפְּנֵי מָה אֶחָד יוֹשֵׁב מִימִינוֹ שֶׁל זָקֵן? מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל זָקֵן! שֶׁלֹּשׁ שׁוּרוֹת שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יוֹשְׁבִים לְפָנֵיהֶם, גְּדוֹלִים בָּרִאשׁוֹנָה וּשְׁנֵיִים בַּשְּׁנִיָּה, וּשְׁלִישִׁים בַּשְּׁלִישִׁית, מִכָּאן וָאֵילָךְ לֹא הָיָה שָׁם סֵדֶר אֶלָּא כָּל הַקֹּדֶם אֶת חֲבֵרוֹ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת – זָכָה. שׁוֹטְרֵי הַדַּיָּנִים וְהַנְּדוֹן, וְהָעֵדִים, וְזוֹמְמֵיהֶם וְזוֹמְמֵי זוֹמְמֵיהֶם – עוֹמְדִין מִשּׁוּרָה הַחִיצוֹנָה וְלָעָם, וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים לֵידַע אֵיזֶהוּ נְדוֹן, מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתוֹ שֶׁנֵּי לָעֵד הָרִאשׁוֹן.

ח,ב כֵּיצַד אוֹמֵר? שֶׁמָּא תֹּאמַר רְאִינוּהוּ שֶׁרַץ אַחַר חֲבֵרוֹ וְסַיָּף בְּיָדוֹ, נִכְנַס מִפָּנָיו לַחָנוּת, נִכְנַס אַחֲרָיו לַחָנוּת, וְנִכְנְסוּ אַחֲרָיו וּמְצָאנֻהוּ הָרוּג וְסַיָּף בְּיַד הָרוֹצֵחַ, וּמְטֻנָּף דָּם! שֶׁמָּא תֹּאמְרוּ: אִם לָאו? מִי הֲרָגוֹ? אֲמַר שִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח: אֲרָאֶה בִנְחָמָה אִם לֹא רָאִיתִי אֶחָד שֶׁרַץ אַחַר חֲבֵרוֹ וְסַיָּף בְּיָדוֹ, נִכְנַס מִפָּנָיו לְחָרְבָּה, וְנִכְנַס אַחֲרָיו, וְנִכְנַסְתִּי אַחֲרָיו וּמְצָאתִיהוּ הָרוּג וְהַסַּיָּף בְּיַד הָרוֹצֵחַ, וְהַטִּיף דָּם. נִמְתִּי לוֹ: רָשָׁע! מִי הֲרָגוֹ לָזֶה? אֲרָאֶה בִּנְחָמָה אִם לֹא אוֹ אֲנִי אוֹ אַתָּה הֲרַגְנוּהוּ, אֲבָל מַה אֶעֱשֶׂה לְךָ? דְּאֵין דִּינְךָ מָסוּר בְּיָדַי, שֶׁהֲרֵי אָמְרָה תּוֹרָה (דְּבָרִים יט): ״עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת״, אֶלָּא יוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת הוּא יִפְרַע מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ, לֹא זוֹ מִשָּׁם עַד שֶׁנִּשְׁכּוֹ נָחָשׁ וָמֵת.

ח,ג אָדָם נִבְרָא יְחִידִי בָּעוֹלָם, וְלָמָּה נִבְרָא יְחִידִי בָּעוֹלָם? שֶׁלֹּא יְהוּ צַדִּיקִים אוֹמְרִים: ״אָנוּ בָנָיו שֶׁל צַדִּיק״! וְשֶׁלֹּא יְהוּ רְשָׁעִים אוֹמְרִים: ״אָנוּ בָּנָיו שֶׁל רָשָׁע״! דָּבָר אַחֵר: לָמָּה נִבְרָא יְחִידִי: שֶׁלֹּא יְהוּ מִשְׁפָּחוֹת מִתְגָּרוֹת זוֹ בְזוֹ, וּמַה עָכְשָׁו שֶׁנִּבְרָא יְחִידִי מִתְגָּרוֹת זוֹ בְזוֹ, אִילּוּ נִבְרָא שְׁנַיִם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה! דָּבָר אַחֵר: לָמָּה נִבְרָא יְחִידִי? מִפְּנֵי הַגְּזָלָנִין וְהַחֲמָסָנִין, וּמַה עָכְשָׁו שֶׁנִּבְרָא יְחִידִי – גְּזָלָנִין וְחַמְסָנִין, אִלּוּ נִבְרָא שְׁנַיִם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה! דָּבָר אַחֵר: לָמָּה נִבְרָא יְחִידִי? לְהַגִּיד גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּחוֹתָם אָחָד בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּמֵחוֹתָם אֶחָד יָצְאוּ חוֹתָמוֹת הַרְבֵּה, שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב לח): ״תִּתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר חוֹתָם״ וְגוֹ׳. מִפְּנֵי מָה אֵין פַּרְצוּפוֹתֵיהֶן דּוֹמוֹת זוֹ לָזוֹ? מִפְּנֵי הָרַמָּאִים, שֶׁלֹּא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד קוֹפֵץ בְּתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵרוֹ, וּבָא עַל אֵשֶׁת אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב לח): ״וְיִמְּנַע מֵרָשָׁעִים אוֹרָם״ וְגוֹ׳. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: שְׁנָה מָקוֹם מֵרָאֶה פָּנִים דַּעַת וְקוֹל, מֵרָאֶה פָּנִים וְדַעַת – מִפְּנֵי הַחַמְסָנִין וְהַגַּזְלָנִין. קוֹל – מִפְּנֵי הָעֲרָוָה.

ח,ד אָדָם נִבְרָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְלָמָּה נִבְרָא בָּאַחֲרוֹנָה? שֶׁאִם תָּזוּחַ דַּעְתּוֹ עָלָיו, אוֹמֵר לוֹ: ״יַתּוּשׁ קָדְמָךְ בְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית״! דָּבָר אַחֵר: כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְמִצְוָה מִיָּד. דָּבָר אַחֵר: כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לַסְּעוּדָה מִיָּד. מָשְׁלוּ מָשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁבָּנָה פַּלְטְרִין, וְחָצְבָה, וְהִתְקִין סְעוּדָה, וְאַחַר כָּךְ זִמֵּן הָאוֹרְחִים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי ט): ״חָכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְגוֹ׳. ״חָכְמַת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ״ – זֶהוּ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבָּנָה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּחָכְמָה. ״וְחָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה״ – אִלּוּ שִׁבְעַת יְמֵי בְרֵאשִׁית. ״טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ״ – אֵלּוּ יַמִּים וּנְהָרוֹת וּמִדְבָּרוֹת וּשְׁאָר כָּל צָרְכֵי עוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ ״שָׁלְחָה נַעֲרוֹתֶיהָ תִּקְרָא״ – זֶה אָדָם וְחַוָּה.

מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

ט,א רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מַסִּיעִין אֶת הָעֵד מִמְּקוֹמוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁתִּטָּרֵף דַּעְתּוֹ עָלָיו. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לֹא הָיוּ צְרִיכִין לוֹמַר בְּאֵיזֶה שָׁבוּעַ? בְּאֵיזוֹ שָׁנָה? בְּאֵיזֶה חֹדֶשׁ? בְּכַמָּה בְחֹדֶשׁ? אֶלָּא בְּאֵיזֶה יוֹם? בְּאֵיזֶה חֹדֶשׁ? בְּאֵיזוֹ שָׁעָה? בְּאֵיזֶה מָקוֹם? מַכִּירִין אַתֶּם אוֹתוֹ? הִתְרַתֶּם בּוֹ? בַּמֶּה הֲרָגוֹ? בְּסַיָּף הֲרָגוֹ? בְּמַקֵּל הֲרָגוֹ? עַל שׁוֹקָיו הִכָּהוּ? אוֹ

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

עַל צַפּוֹר נַפְשׁוֹ הִכָּהוּ? לְהֵיכָן הָיוּ פָּנָיו הֲפוּכוֹת בְּשָׁעָה שֶׁהָרְגוּ? אֶחָד אוֹמֵר ׳בַּשְּׁנַיִם בַּחֹדֶשׁ׳, וְאֶחָד אוֹמֵר ׳בִּשְׁלִשָּׁה בַּחֹדֶשׁ׳ - עֲדוּתָן קַיֶּמֶת, שֶׁאֵין הַכֹּל בְּקִיאִין בָּעִבּוּר. אֶחָד אוֹמֵר ׳בִּשְׁתֵּי שָׁעוֹת׳, וְאֶחָד אוֹמֵר ׳בִּשְׁלֹשׁ שָׁעוֹת׳ - עֲדוּתָן קַיֶּמֶת, שֶׁאֵין הַכֹּל בְּקִיאִין בַּשָּׁעוֹת, אֶחָד אוֹמֵר ׳בִּשְׁלֹשׁ שָׁעוֹת׳, וְאֶחָד אוֹמֵר ׳בְּחָמֵשׁ׳ - עֲדוּתָן בְּטֵלָה. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר - קַיֶּמֶת. אֶחָד אוֹמֵר ׳בְּחָמֵשׁ׳, וְאֶחָד אוֹמֵר ׳בְּשֵׁשׁ׳ - עֲדוּתָן בְּטֵלָה, שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁבְּחָמֵשׁ חַמָּה בַּמִּזְרָח, וּבְשֵׁשׁ חַמָּה בַּמַּעֲרָב.

ט,ב נִמְצָא עֲדוּתָן שֶׁל עֵדִים מְכַוֶּנֶת, הַגָּדוֹל שֶׁבַּדַּיָּנִים פּוֹתֵחַ בִּזְכוּת, וַחֲבֵרוֹ מְסַיְּעוֹ. מָצְאוּ לוֹ זְכוּת - פְּטָרוּהוּ. אִם לָאו - מַעֲבִירִין אוֹתוֹ, וּלְמָחָר מְזַדְּוְגִין זוּגוֹת, וּמְמַעֲטִים בְּמַאֲכָל, וְלֹא הָיוּ שׁוֹתִין יַיִן, וְנוֹשְׁאִין וְנוֹתְנִין בְּפָרָשַׁת הָעִנְיָן כָּל הַלַּיְלָה. וְאִם הָיָה רוֹצֶה, נוֹשְׁאִין וְנוֹתְנִין בְּפָרָשַׁת רוֹצֵחַ, וְאִם הָיָה מְגַלֶּה עֲרָיוֹת, וּלְמָחָר נוֹשְׁאִין וְנוֹתְנִין בְּפָרָשַׁת מְגַלֶּה עֲרָיוֹת, וּלְמָחָר מַשְׁכִּימִין וּבָאִין לְבֵית דִּין, הַחֲזָנִין קוֹרִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּשְׁמוֹ - פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי. מְזַכֶּה הָיִיתִי וְעַכְשָׁו מְזַכֶּה אֲנִי - מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. מְחַיֵּב הָיִיתִי וְעַכְשָׁו מְחַיֵּב אֲנִי - מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. מְזַכֶּה הָיִיתִי וְעַכְשָׁו מְחַיֵּב אֲנִי אוֹתוֹ - אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. מְחַיֵּב הָיִיתִי וְעַכְשָׁו מְחַיֵּב אֲנִי - אוֹמְרִים לוֹ: ׳לְמַד דְּבָרֶיךָ כְּבַתְּחִלָּה׳. טָעָה אֶחָד בִּדְבָרָיו מִן הַמְּזַכִּין - סוֹפְרֵי הַדַּיָּנִין מַזְכִּירִין אוֹתוֹ. מִן הַמְּחַיְּבִין - אֵין סוֹפְרֵי הַדַּיָּנִין מַזְכִּירִין אוֹתוֹ, אֶלָּא אוֹמְרִין לוֹ: לְמַד דְּבָרֶיךָ כְּבַתְּחִלָּה. אִם מָצְאוּ לוֹ זְכוּת - פְּטָרוּהוּ. אִם לָאו - עוֹמְדִין לְמָנְיָן, שִׁשָּׁה וְשִׁשָּׁה מְזַכִּים וּשְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה מְחַיְּבִין - זַכַּאי. שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה מְחַיְּבִים וּשְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה מְזַכִּים - דָּנִין אֵלּוּ כְּנֶגֶד אֵלּוּ, עַד שֶׁיֹּאמַר אֶחָד מִן הַמְּחַיְּבִין - רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי הַמְּזַכִּין. אָמַר אֶחָד מִן הַתַּלְמִידִים: יֵשׁ לִי לְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת - מְקַבְּלִין אוֹתוֹ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, וּמַעֲלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ עִמָּהֶן, אִם יֵשׁ מַמָּשׁ בִּדְבָרָיו - פְּטָרוּהוּ, וְלֹא הָיָה יוֹרֵד מִשָּׁם עוֹלָמִית, וְאִם לָאו - לֹא יָרַד מִשָּׁם כָּל הַיּוֹם, שֶׁלֹּא תְּהֵא עֲלָיָתוֹ יְרִידָה. הוּא שֶׁאָמַר יֵשׁ לִי לְלַמֵּד עַל עַצְמִי זְכוּת - שׁוֹמְעִין לוֹ. חוֹבָה - מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ בְּנִזְיפָה. הָעֵד, אֵין מְלַמֵּד עָלָיו לֹא זְכוּת וְלֹא חוֹבָה. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְלַמֵּד זְכוּת וְאֵין מְלַמֵּד חוֹבָה. שְׁנַיִם עָשָׂר מְזַכִּין וְאַחַד עָשָׂר מְחַיְּבִין - זַכַּאי. שְׁנַיִם עָשָׂר מְחַיְּבִין וְאַחַד עָשָׂר מְזַכִּין - יוֹסִיפוּ הַדַּיָּנִים, עַד שֶׁיַּכְרִיעַ אֶחָד לִזְכוּת וּשְׁנַיִם לְחוֹבָה. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יַחְזְרוּ וְיִמְנוּ בַּתְּחִלָּה, פַּעַם רִאשׁוֹנָה שְׁנֵיָּה וּשְׁלִישִׁית, בֵּין שֶׁיֵּשׁ מַמָּשׁ בִּדְבָרָיו בֵּין שֶׁאֵין מַמָּשׁ בִּדְבָרָיו, מִכָּאן וָאֵילָךְ, אִם יֵשׁ מַמָּשׁ בִּדְבָרָיו - שׁוֹמְעִין לוֹ, וְאִם לָאו - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

ט,ג הָרוֹגֵי בֵּית דִּין יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, מִפְּנֵי שֶׁמִּתְוַדִּין עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶן, רָחוֹק מִבֵּית הַסְּקִילָה עֶשֶׂר אַמּוֹת, וְאוֹמְרִין לוֹ: הִתְוַדֵּה! וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁיָּצָא לִסָּקֵל, אָמְרוּ לוֹ: הִתְוַדֵּה! אָמַר: תְּהֵא מִיתָתִי כַּפָּרָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי, וְאִם עָשִׂיתִי כָּךְ - אַל יִמָּחֵל לִי וְיִהְיֶה בֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל נָקִי, וּכְשֶׁבָּא דָּבָר אֵצֶל חֲכָמִים - זָלְגוּ דְּמָעוֹת. אָמְרוּ לָהֶם: לְהַחְזִירוֹ אִי אֶפְשָׁר, שֶׁכְּבָר נִגְזְרָה גְּזֵרָה, אֶלָּא הֲרֵי דָּמָיו תְּלוּיִן בְּעֵדָיו, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-א ב, ו): ״וּבְנֵי זֶרַח זִמְרִי וְאֵיתָן וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וְדָרְדַּע כֻּלָּם חֲמִשָּׁה״; וְכִי אֵין יוֹדְעִים שֶׁכֻּלָּם חֲמִשָּׁה? אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁאַף עָכָן הוּא עִמָּהֶם לְעוֹלָם הַבָּא. רָחוֹק מִבֵּית הַסְּקִילָה אַרְבַּע אַמּוֹת מַפְשִׁיטִין אֶת בְּגָדָיו, הָאִישׁ מְכַסִּים אוֹתוֹ פֶּרֶק מִלְּפָנָיו, וְהָאִשָּׁה פֶּרֶק מִלְּפָנֶיהָ וּפֶרֶק מֵאַחֲרֶיהָ, מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה כְּלָה עֶרְוָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הָאִישׁ נִסְקָל עָרוֹם וְאֵין הָאִשָּׁה נִסְקֶלֶת עֲרֻמָּה. בֵּית הַסְּקִילָה הָיָה גָּבוֹהַּ שְׁתֵּי קוֹמוֹת, וְהוּא קוֹמָה אַחַת - הֲרֵי שָׁלֹשׁ קוֹמוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֶבֶן הָיְתָה שָׁם, וְיֵשׁ בָּהּ מַשְׁאוּי שְׁנַיִם, נוֹטֵל וְנוֹתְנָהּ עַל לִבּוֹ, כְּדֵי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוַת סְקִילָה. וּכְשֶׁתּוֹלִין - אֶחָד

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

קוֹשֶׁר וְאֶחָד מַתִּיר, כְּדֵי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוַת תְּלִיָּה. הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים כא, כג): ״כִּי קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי״, מָשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לִשְׁנֵי אֲחִים דּוֹמִים זֶה לָזֶה, אֶחָד שַׂר עַל כָּל הָעוֹלָם, וְאֶחָד יָצָא לִסְטִים. לְאַחַר זְמַן, נִתְפַּס זֶה שֶׁיָּצָא לִסְטִים, הָיוּ צוֹלְבִין אוֹתוֹ עַל הַצֶּלוּב, וְהָיָה כָּל עוֹבֵר וְשָׁב אוֹמֵר: דּוֹמֶה שֶׁהַשַּׂר צָלוּב, לְכָךְ נֶאֱמַר: ״כִּי קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי״, סִיָּף שֶׁנֶּחֱרַג בּוֹ, סוֹדָר שֶׁנֶּחְנַק בּוֹ, אֶבֶן שֶׁנִּסְקַל בָּהּ, וְעֵץ שֶׁנִּתְלָה עָלָיו - כֻּלָּן טְעוּנִין קְבוּרָה, וְלֹא הָיוּ קוֹבְרִין אוֹתוֹ עִמּוֹ. נִתְאַכֵּל הַבָּשָׂר, שִׁלּוּחֵי בֵית דִּין מְלַקְּטִין אֶת הָעֲצָמוֹת, וְקוֹבְרִים אוֹתוֹ בְּאַרְזִין, אֲפִלּוּ מֶלֶךְ שֶׁבַּמְּלָכִים לֹא הָיוּ קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּקִבְרֵי אֲבוֹתָיו, אֶלָּא בְּקִבְרֵי בֵּית דִּין, שְׁנֵי קְבָרוֹת הָיוּ מִתְקָנִין לְבֵית דִּין, אֶחָד לַנִּסְקָלִין וְלַנִּשְׂרָפִין, וְאֶחָד לַנֶּחְנָקִים וְלַנֶּהֱרָגִים. וְכֵן דָּוִד אוֹמֵר (תְּהִלִּים כו, ט): ״אַל תֶּאֱסֹף עִם חַטָּאִים נַפְשִׁי״ וְגוֹ׳, אַרְבַּע מִיתוֹת נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין - סְקִילָה, שְׂרֵפָה, הֶרֶג וְחֶנֶק. הָרְשׁוּת - לֹא נִתַּן לָהּ אֶלָּא סִיָּף בִּלְבַד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק: תִּינוֹק הָיִיתִי, וְהָיִיתִי רוֹכֵב עַל כְּתֵפוֹ שֶׁל אַבָּא, וְרָאִיתִי בַּת כֹּהֵן שֶׁזִּנְּתָה בִּירוּשָׁלַיִם, וְהִקִּיפוּהָ חֲבִילֵי זְמוֹרוֹת וּשְׂרָפוּהָ. אָמְרוּ לוֹ: תִּינוֹק הָיָה, וְאֵין עֵדוּת לְתִינוֹק. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֲרֵי אוֹמֵר (וַיִּקְרָא יט, יח): ״וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ״ - בְּרֹר לוֹ מִיתָה יָפָה שֶׁבְּמִיתוֹת! כֵּיצַד עוֹשִׂין לוֹ? מְנִיחַ רֹאשׁוֹ עַל הַסַּדָּן וְקוֹצֵץ בְּקוֹפִיץ. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מִיתָה מְנֻוֶּלֶת מִזּוֹ. אָמַר לָהֶם: וַדַּאי אֵין מִיתָה מְנֻוֶּלֶת מִזּוֹ, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יח, ג): ״וּבְחֻקּוֹתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ״.

מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק עֲשִׂירִי

י,א רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַבָּא עַל הָאֵם - אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם הָאֵם בִּלְבַד. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַבָּא עַל אֶשֶׁת אָב - אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם אֶשֶׁת אָב בִּלְבַד. הַבָּא עַל הָאֵם, אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט, אוֹ שֶׁהָיְתָה אֲנוּסְתּוֹ וּמְפוּתָּתוֹ שֶׁל אָבִיו, אוֹ שֶׁהָיְתָה אַחַת מִכָּל הָעֲרָיוֹת שֶׁל אָבִיו - חַיָּב. הַבָּא עַל אֶשֶׁת אָב, אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט - חַיָּב. אֲנוּסְתּוֹ וּמְפוּתָּתוֹ שֶׁל אָבִיו - פָּטוּר. אוֹ שֶׁהָיְתָה אַחַת מִכָּל עֲרָיוֹת שֶׁל אָבִיו - פָּטוּר. הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ - חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֲחוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם בַּת אֶשֶׁת אָב. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם אֲחוֹתוֹ בִּלְבַד. וְכֵן הַבָּא עַל כַּלָּתוֹ, הַבָּא עַל הַזָּכוּר, בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, וְהַבָּא עַל הַבְּהֵמָה, כְּדַרְכָּהּ וְשֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ. הָאִשָּׁה הַמְבִיאָה אֶת הַבְּהֵמָה כְּדַרְכָּהּ וְשֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ.

י,ב וְהָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, אֶחָד הָעוֹבֵד וְאֶחָד הַמְזַבֵּחַ, וְאֶחָד הַמַּקְטִיר וְאֶחָד הַמְנַסֵּךְ, וְאֶחָד הַמִּשְׁתַּחֲוֶה, וְהַמְקַבְּלוֹ עָלָיו לֵאלֹהּ, וְאוֹמֵר לוֹ: ׳אֵלִי אָתָּה׳! הַצִּילֵנִי׳! כֻּלָּן בִּסְקִילָה. הָעוֹשֶׂה עֲבוֹדָה זָרָה, הַמְּחַתֵּךְ וְהַמַּעֲמִיד, הַסָּךְ, הַמְקַנֵּחַ, הַמְגָרֵד - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אֲבָל אֵינָן חַיָּבִים קָרְבָּן, אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה, כְּגוֹן הַמְזַבֵּחַ וְהַמַּקְטִיר וְהַמְנַסֵּךְ, וְהַמִּשְׁתַּחֲוֶה. אֲבָל הַמְגַפֵּף, וְהַמְנַשֵּׁק, הַמְכַבֵּד, הַמְרַבִּיץ, הַמַּלְבִּישׁ וְהַמַּנְעִיל, וְהַמַּעֲטִיף - הֲרֵי אֵלּוּ בַּאֲזָהָרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מַלְאָכִים א יט, יח): ״וְהִשְׁאַרְתִּי בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל הַבְּרָכַיִם אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשַׁק לוֹ״ - מַקִּישׁ נְשִׁיקָה לְכָרִיעָה, מָה כְּרִיעָה - חַיָּבִין עָלֶיהָ, אַף נְשִׁיקָה חַיָּבִין עָלֶיהָ. וּבַמֶּה הִיא מִיתָתָן? בִּידֵי שָׁמַיִם.

י,ג הַנּוֹתֵן מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ - אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּמְסֹר לַמֹּלֶךְ, וְיַעֲבִיר בָּאֵשׁ. מָסַר לַמֹּלֶךְ וְלֹא הֶעֱבִיר בָּאֵשׁ, הֶעֱבִיר בָּאֵשׁ וְלֹא מָסַר - אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּמְסֹר לַמֹּלֶךְ וְיַעֲבִיר בָּאֵשׁ, וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲבִיר כְּדַרְכּוֹ, הֶעֱבִיר בְּרַגְלָיו - פָּטוּר. וְאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל יוֹצְאֵי יְרֵיכוֹ, הַמַּעֲבִיר אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְאֶת אֲחִיו וְאֶת אֲחוֹתוֹ - פָּטוּר. הַמַּעֲבִיר עַצְמוֹ - פָּטוּר. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מְחַיֵּב. אֶחָד מוֹלֵךְ וְאֶחָד שֶׁאָר עֲבוֹדָה זָרָה - חַיָּב, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשֵּׁם מוֹלֵךְ בִּלְבַד. בַּעַל אוֹב - זֶה

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

פִּיתּוֹם, הַמְדַבֵּר מִבֵּין פְּרָקָיו, וּמִבֵּין אֲצִילֵי יָדָיו. יְדִעוֹנִי - זֶה הַשֵּׁם עֶצֶם שֶׁל יְדִעוֹנִי בְּפִיו - הֲרֵי אֵלּוּ בְּסִקְילָה, וְהַנִּשְׁאָל בָּהֶן בְּאַזְהָרָה. "דּוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים" - זֶה הַמַּעֲלֶה בְּזִכּוּרוֹ. אֶחָד הַמַּעֲלֶה בְּזִכּוּרוֹ, וְאֶחָד הַנִּשְׁאָל בְּגָלְגֹּלֶת, מַה בֵּין מַעֲלֶה בְּזִכּוּרוֹ לַנִּשְׁאָל בְּגָלְגֹּלֶת? שֶׁהַמַּעֲלֶה בְּזִכּוּרוֹ אֵינוֹ עוֹלֶה כְּדַרְכּוֹ, וְאֵינוֹ עוֹלֶה בְּשַׁבָּת, וְהַנִּשְׁאָל בְּגָלְגֹּלֶת - עוֹלֶה כְּדַרְכּוֹ וְעוֹלֶה בְּשַׁבָּת.

י,ד הַבָּא עַל נַעֲרָה מְאוֹרָסָה - אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁתְּהֵא נַעֲרָה בְּתוּלָה מְאוֹרָסָה, וְהִיא בְּבֵית אָבִיהָ. נַעֲרָה אֲרוּסָה בְּבֵית בַּעְלָהּ, בּוֹגֶרֶת אֲרוּסָה בְּבֵית אָבִיהָ, נְשׂוּאָה בֵּין בְּבֵית אָבִיהָ בֵּין בְּבֵית בַּעְלָהּ. הַבָּא עָלֶיהָ - הֲרֵי זֶה בְּחֶנֶק. בָּאוּ עָלֶיהָ עֶשָׂרָה, וַעֲדַיִן הִיא בְּתוּלָה - כֻּלָּם בְּסִקְילָה. וְאִם אֵינָהּ בְּתוּלָה, הָרִאשׁוֹן בְּסִקְילָה וְכֻלָּם בְּחֶנֶק. הַמְקַבֶּלֶת אֶת בַּעְלָהּ בְּבֵית אָבִיהָ, וְאַף עַל פִּי בְּתוּלָה, הַבָּא עָלֶיהָ - הֲרֵי זֶה בְּחֶנֶק. נַעֲרָה אֲרוּסָה שֶׁזִּנְּתָה - סוֹקְלִין אוֹתָהּ עַל פֶּתַח בֵּית אָבִיהָ. אֵין לָהּ פֶּתַח בֵּית אָבִיהָ - סוֹקְלִין אוֹתָהּ בְּמָקוֹם שֶׁזִּנְּתָה, וְאִם הָיְתָה עִיר שֶׁל נָכְרִים - סוֹקְלִין אוֹתָהּ עַל פֶּתַח בֵּית דִּין. כֵּיוֹצֵא בּוֹ, הָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה - סוֹקְלִין אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁעָבַד, וְאִם הָיְתָה עִיר שֶׁל נָכְרִים - סוֹקְלִין אוֹתוֹ עַל פֶּתַח בֵּית דִּין.

י,ה כָּל חַיָּבֵי מִיתוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה אֵין מַכְמִינִין עֲלֵיהֶם חוּץ מִן הַמַּסִּית כֵּיצַד עוֹשִׂין לוֹ? כּוֹנְסִין לוֹ שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לַבַּיִת הַפְּנִימִי, וְהוּא יוֹשֵׁב בַּבַּיִת הַחִיצוֹן, וּמַדְלִיקִין לוֹ אֶת הַנֵּר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רוֹאִין אוֹתוֹ וְשׁוֹמְעִים אֶת קוֹלוֹ, וְכֵן עָשׂוּ לְאִישׁ אֶחָד בְּלוּד, נִמְנוּ עָלָיו שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וֶהֱבִיאוּהוּ לְבֵית דִּין, וְסָקְלוּהוּ, פּוֹתְחִין אֶת דִּינוֹ בַּיּוֹם וְגוֹמְרִין אַף בַּלַּיְלָה. פּוֹתְחִין וְגוֹמְרִין בּוֹ בַּיּוֹם, בֵּין לְזְכוּת בֵּין לְחוֹבָה, מַטִּין עַל פִּי עֵד אֶחָד, בֵּין לְזְכוּת בֵּין לְחוֹבָה, הַכֹּל מִלְמַדְּרִין זְכוּת וְחוֹבָה. הַמְלַמֵּד זְכוּת - יָכוֹל לַחֲזֹר וְלִלְמֹד חוֹבָה. הַסָּרִיס, וּמִי שֶׁלֹּא רָאָה לוֹ בָּנִים - יוֹשְׁבִין בְּדִינוֹ. וְרַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף אֶת הָאַכְזָרִי.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק אַחַד עָשָׂר

יא,א וּשְׁאָר חַיָּבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין, אֵין מְמִיתִין אוֹתָם אֶלָּא עַל פִּי עֵדִים וְהַתְרָאָה, עַד שֶׁיּוֹדִיעוּהוּ שֶׁחַיָּב מִיתָה בְּבֵית דִּין. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיּוֹדִיעוּהוּ בְּאֵיזֶה מִיתָה הוּא מֵת, בֵּין שֶׁהָתְרוּ בּוֹ כָּל עֵדָיו, וּבֵין שֶׁהָתְרוּ בּוֹ מִקְצָת עֵדָיו - חַיָּב. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר, עַד שֶׁהָתְרוּ בּוֹ כָּל עֵדָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יט, טו): "עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים" - עַד שֶׁיִּהְיוּ פִּי שְׁנֵי עֵדִים מַתְרִין בּוֹ כְּאֶחָד. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יוֹסֵי שֶׁאִם הִתְרָה בּוֹ רִאשׁוֹן וְהָלַךְ לוֹ, הַשֵּׁנִי וְהָלַךְ לוֹ - שֶׁהוּא פָּטוּר. מַתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתְקִים, מַתְרִין בּוֹ וּמַרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר "יוֹדֵעַ אֲנִי" - פָּטוּר, עַד שֶׁיֹּאמַר: "יוֹדֵעַ אֲנִי וְעַל מְנָת כָּךְ אֲנִי עוֹשֶׂה". כֵּיצַד? רָאוּהוּ שֶׁמְּחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, וְאוֹמְרִים לוֹ: הֲוֵי יוֹדֵעַ שֶׁהַשַּׁבָּת "מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת", אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר "יוֹדֵעַ אֲנִי" - פָּטוּר, עַד שֶׁיֹּאמַר "יוֹדֵעַ אֲנִי וְעַל מְנָת כָּךְ אֲנִי עוֹשֶׂה". כֵּיצַד? שֶׁהוֹרֵג אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְאוֹמֵר: הֲוֵי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא בֶּן בְּרִית, וְנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט, ו): "שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ" וְגוֹ', אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר: "יוֹדֵעַ אֲנִי" - פָּטוּר, עַד שֶׁיֹּאמַר: "יוֹדֵעַ אֲנִי וְעַל מְנָת כֵּן אֲנִי עוֹשֶׂה". רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הוּא שֶׁיִּתְוַדֶּה בְּעַצְמוֹ - פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יט, טז): "לַעֲנוֹת בּוֹ סָרָה" - שֶׁיַּחְזְרוּ בּוֹ אֲחֵרִים וְלֹא שֶׁיִּתְוַדֶּה הוּא בְּעַצְמוֹ.

יא,ב רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַמַּדִּיחַ - הֲרֵי זֶה בְּחֶנֶק. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הֲלָכוֹת הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שׁוֹנֶה בְּמִכְשֵׁפָה, וְלֹא לָמְדָתִי מִמֶּנּוּ אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים. שְׁנַיִם מְלַקְּטִין קְשׁוּאִין, אֶחָד לוֹקֵט - פָּטוּר. וְאֶחָד לוֹקֵט - חַיָּב. הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה - חַיָּב. הָאוֹחֵז אֶת הָעֵינַיִם - פָּטוּר. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה לֹא הָיָה וְלֹא עָתִיד לִהְיוֹת. לָמָּה נִכְתַּב? אֶלָּא לוֹמַר דְּרֹשׁ וְקַבֵּל שָׂכָר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּדִין הוּא, הַבַּת וְלֹא הַבֵּן, אֶלָּא גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ הָיָה. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, אֲפִלּוּ הֶעֱלָה עַל שֻׁלְחָנוֹ

תּוֹסֶפְתָּא

כְּשֶׁלְּמָה בְּשִׁעְתּוֹ - אֵין נַעֲשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, עַד שֶׁיִּתֵּן לְתוֹךְ פִּיו כַּשְּׁעוּר, אוֹ עַד שֶׁיֹּאכַל בַּחֲבֵרָה, שֶׁהוּא כַּיּוֹצֵא בּוֹ.

יא,ג בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, מַתְרִין בּוֹ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כא): ״וְתָפְשׂוּ בוֹ״ וְגוֹ׳ וְאָמְרוּ אֶל זְקְנֵי עִירוֹ״ - מִצָּוָה בִּזְקֵנֵי עִירוֹ. ״בְּנֵנוּ זֶה״ - זֶה הָאִישׁ לָקָה בִּפְנֵיכֶם. דָּבָר אַחֵר: ״בְּנֵנוּ זֶה״ - פָּרַט לְשֶׁבָּרַח וּבָא מִשֶּׁהִגְדִּיל. ״בְּנֵנוּ זֶה״ - פָּרַט לְשֶׁמֵּת אֶחָד מִן הַדַּיָּנִין. דָּבָר אַחֵר: ״בְּנֵנוּ זֶה״ - מְלַמֵּד שֶׁאֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים מִצְטָרֵף עִם הָאַחֲרוֹנִים, לְחַיְּבוֹ מִיתָה. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה וְזָקֵן מַמְרֶא עַל פִּי בֵּית דִּין, וְהַמֻּסִית וְהַמַּדִּיחַ, וּנְביא הַשֶּׁקֶר, וְעֵדִים זוֹמְמִין - אֵין מְמִיתִין אוֹתָן מִיַּד, אֶלָּא מַעֲלִין אוֹתָן לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, וּמְשַׁמְּרִין אוֹתָן עַד הָרֶגֶל, וּמְמִיתִים אוֹתָן בָּרֶגֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יז, יג): ״וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ״ וְגוֹ׳; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְכִי נֶאֱמַר: ״וְכָל הָעָם יִרְאוּ וְיִירָאוּ״, וַהֲלֹא לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא ״וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִירָאוּ״, לָמָּה מְעַנִּין דִּינוֹ שֶׁל זֶה? אֶלָּא מְמִיתִין אוֹתוֹ מִיַּד, וְכוֹתְבִין וְשׁוֹלְחִין לְכָל הַמְּקוֹמוֹת: אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי, נִגְמַר דִּינוֹ בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֵדָיו, וְכָךְ וְכָךְ עָשָׂה, וְכָךְ וְכָךְ עָשׂוּ לוֹ.

יא,ד רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַנּוֹי, וְהַכֹּחַ, וְהָעֹשֶׁר וְהַחָכְמָה, וְהַשֵּׂיבָה, וְהַתִּפְאֶרֶת, וּבָנִים לְצַדִּיקִים - נָאִים לָהֶם וְנָאֶה לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי טז, לא): ״עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה״ וְגוֹ׳. וְאוֹמֵר (שָׁם יז, ו): ״עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים״ וְגוֹ׳. וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי כ, כט): ״תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה״. וְאוֹמֵר (יְשַׁעְיָהוּ כד, כג): ״וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד״. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: אֵלּוּ שֶׁבַע מִדּוֹת שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים בַּצַּדִּיקִים - כֻּלָּן נִתְקַיְּמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו.

יא,ה הַבָּא בַּמַּחְתֶּרֶת, אִם בָּא לַהֲרוֹג - מַצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. לְטוֹל מָמוֹן - אֵין מַצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. סָפַק בָּא לַהֲרוֹג וְסָפֵק

הַשָּׁלֵם

בָּא לְטוֹל מָמוֹן - אֵין מַצִּילִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כב, ב): ״אִם זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ״. וְכִי עָלָיו בִּלְבַד חַמָּה זוֹרַחַת? וַהֲלֹא עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הִיא זוֹרַחַת? אֶלָּא מַה זְּרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא שָׁלוֹם לָעוֹלָם, אַף זֶה, כָּל זְמַן שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם הֵימֶנּוּ, בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה - אֵין מַצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ, וְכָל זְמַן שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שָׁלוֹם הֵימֶנּוּ, בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה - מַצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. יוֹתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: הָיוּ שָׁם כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן, וּשְׁבָרָן בְּשָׁעָה שֶׁהוּא חָתַר - חַיָּב. הִרּוֹדֵף אַחַר חֲבֵרוֹ - מַצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. כֵּיצַד מַצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ? קוֹטֵעַ אֶחָד מֵאֵבָרָיו, אִם אֵין יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ - מַקְּדִים וְהוֹרְגוֹ. הִרּוֹדֵף אַחַר הַזְּכוּר, בֵּין בְּבֵית וּבֵין בַּשָּׂדֶה - מַצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. אַחַר נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה, בֵּין בְּבֵית וּבֵין בַּשָּׂדֶה - מַצִּילִין אוֹתָהּ בְּנַפְשׁוֹ. אֶחָד נַעֲרָה מְאוֹרָסָה, וְאֶחָד כָּל עֲרָיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה - מַצִּילִין אוֹתָן בְּנַפְשׁוֹ. אֲבָל אִם הָיְתָה אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט - אֵין מַצִּילִין אוֹתָהּ בְּנַפְשׁוֹ, וְשֶׁנֶּעֱבַד בָּהּ עֲבֵרָה - אֵין מַצִּילִין אוֹתָהּ בְּנַפְשׁוֹ, וְאִם יֵשׁ לָהֶן מוֹשִׁיעִין - אֵין מַצִּילִין אוֹתָן בְּנַפְשׁוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם אָמְרָה: ׳הַנִּיחוּ לוֹ׳ - מַצִּילִין אוֹתָהּ בְּנַפְשׁוֹ. וּמִפְּנֵי מָה מַצִּילִין אוֹתָן בְּנַפְשׁוֹ? שֶׁאִם הָיוּ מוֹחִין בְּיָדָם - בָּאִים עַל עִסְקֵי נַפְשׁוֹתָם. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר: הָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה - מַצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ.

מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

יב,א וְאֵלּוּ הֵן הַנִּשְׂרָפִין: הַבָּא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ, וּבַת כֹּהֵן עִם זִיקַּת הַבַּעַל. בָּא עַל אִמָּהּ, וְאַחַר כָּךְ בָּא עַל בִּתָּהּ, בָּא עַל בִּתָּהּ וְאַחַר כָּךְ בָּא עַל אִמָּהּ - חַיָּב, לְפִי שֶׁלֹּא לָמְדָנוּ לְבִתּוֹ מֵאֲנוּסָתוֹ, שֶׁתְּהֵא בִּשְׂרָפָה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כ, יד): ״וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זִמָּה הִיא״, בְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּהּ לִקּוּחִין מְדַבֵּר הַכָּתוּב, תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא כא, ט): ״וּבַת אִישׁ כֹּהֵן״ מִכָּל מָקוֹם. נַעֲרָה מְאוֹרָסָה וּבַת אִישׁ כֹּהֵן שֶׁזִּנְּתָה בִּסְקִילָה.

תּוֹסֶפְתָּא

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בִּשְׁרָפָה. זָנְתָה עִם חָמִיהָ בִּסְקִילָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בִּשְׂרָפָה.

יב,ב שִׁמְעוֹן הַתֵּימָנִי אוֹמֵר: מַה הָאֶגְרוֹף הַיָּדוּעַ לְעַדָּה וְלָעֵדִים, אַף אֶבֶן תְּהֵא יְדוּעָה לְעַדָּה וְלָעֵדִים, פְּרָט לְשֶׁאָבַד הָאֶבֶן. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אֵין לִי אֶלָּא שֶׁאָבַד הָאֶבֶן. וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ הָיְתָה תְּלוּיָה אַף הִיא, אוֹ מַקֵּל בְּבֵית דִּין, וְיוֹדְעִין הַדַּיָּנִין שֶׁעַל שׁוֹקוֹ הַכֹּהֵן וְעַל צִפּוֹר נַפְשׁוֹ הַכֹּהֵן, הֲרֵי שֶׁדָּחֲאוֹ מֵרֹאשׁ הַבִּירָה, וְנָפַל וּמֵת, הָבֵא בִּירָה לְבֵית דִּין. וְאִם תֹּאמַר, יָבֹאוּ בֵּית דִּין וְיִרְאוּ אֶת הַבִּירָה שֶׁנָּפְלָה, אוֹמֵר אֲנִי, יַחְזְרוּ הַבְּעָלִים וְיִבְנוּ אוֹתָהּ, אֶלָּא מַה עֵדִים נֶאֱמָנִים עַל כָּךְ, אַף בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, הַכֹּל תְּלוּי בְּעֵדִים. נִתְעָרְבָה בַּאֲחֵרוֹת מְשַׁעֲרִין אֶת הַקַּלָּה שֶׁבָּהֶן. אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְהָמִית - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְאִם לָאו - פָּטוּר. נָפְלָה לָאוּר וְנִשְׂרְפָה אוֹ לַמַּיִם, וְנִמְחֵית פָּטוּר. נִתְכַּוֵּן לְהַכּוֹת זֶה וְהִכָּה אֶת זֶה. רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁאִם נִתְכַּוֵּן לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרַג אֶת הָאָדָם, לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וְהָרַג אֶת יִשְׂרָאֵל, לְנָפָלִים וְהָרַג אֶת בֶּן קַיָּמָא שֶׁהֵן פְּטוּר.

יב,ג חֲיָבֵי מִיתוֹת חֲמוּרוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּחַיָּבֵי מִיתוֹת קַלּוֹת - מְמִיתִין אוֹתָן בַּקַּלָּה שֶׁבָּהֶן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: קַלָּה שֶׁבְּמִיתוֹת בְּחֶנֶק. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נִדּוֹן בְּזִיקָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבָּאָה אֵלָיו. כֵּיצַד? הַבָּא עַל חֲמוֹתוֹ, וְהִיא אֵשֶׁת אִישׁ, הָיְתָה חֲמוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֵׂית אֵשֶׁת אִישׁ - נִדּוֹן בְּשִׂרָפָה. אֵשֶׁת אִישׁ וְאַחַר כָּךְ נַעֲשֵׂית חֲמוֹתוֹ - נִדּוֹן בְּחֶנֶק. עָבַר עֲבֵרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי מִיתוֹת - מְמִיתִים אוֹתוֹ בַּחֲמוּרָה שֶׁבָּהֶן. כָּל חַיָּבֵי מִיתוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁאִי אַתָּה יָכוֹל לַהֲמִיתוֹ בְּמִיתָה הָאֲמוּרָה בָּהֶן, הֱמִיתוֹ בְּכָל הַמִּיתוֹת, בֵּין קַלּוֹת בֵּין חֲמוּרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יז, ז): "וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ".

יב,ד מַתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתֵק, מַתְרִין בּוֹ וְהִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ, מַתְרִין בּוֹ פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה, וּבַשְּׁלִישִׁית כּוֹנְסִין אוֹתוֹ לַכִּפָּה. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: אַף בַּשְּׁלִישִׁית מַתְרִין בּוֹ, וּבָרְבִיעִית כּוֹנְסִין אוֹתוֹ לַכִּפָּה. וְנוֹתְנִין לוֹ לֶחֶם צַר וּמַיִם לַחַץ. כֵּיוָצֵא בּוֹ, חַיָּבֵי מַלְקוּת שֶׁלָּקוּ וְשָׁנוּ - מַלְקִין אוֹתָן פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה, וּבַשְּׁלִישִׁית כּוֹנְסִין אוֹתָן לַכִּפָּה. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: אַף בַּשְּׁלִישִׁית מַלְקִין אוֹתָן, וּבָרְבִיעִית כּוֹנְסִין אוֹתָן לַכִּפָּה, וּמַאֲכִילִין אוֹתָן שְׂעוֹרִים עַד שֶׁכְּרֵיסָם נִבְקַעַת.

יב,ה הוֹסִיפוּ, הַפּוֹרֵק עֹל, וְהַמֵּפֵר בְּרִית, וְהַמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה, וְהַהוֹגֶה אֶת הַשֵּׁם בְּאוֹתִיּוֹתָיו, שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַמְנַעְנֵעַ קוֹלוֹ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה, וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּמִין זֶמֶר - אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: הַלּוֹחֵשׁ עַל הַמַּכָּה וְאָמַר (שְׁמוֹת טו, כו): "כָּל הַמַּחֲלָה" כּוּ' וְרוֹקֵק - אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. אַרְבָּעָה מְלָכִים, יָרָבְעָם, אַחְאָב, אָחָז, מְנַשֶּׁה אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְנַשֶּׁה יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב לג, יט): "וּתְפִלָּתוֹ וְהֵעָתֵר לוֹ", וְכָל חֲטָאִים וּמְעִילוֹת וְהַמְקוֹמוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בָּהֶם בָּמוֹת, וְהֶעֱמִיד הָאֲשֵׁרָה וְהַפְּסִלִים לִפְנֵי הִכָּנְעוֹ, הִנָּם כְּתוּבִים עַל דִּבְרֵי חוֹזֶה - מִלַּמֵּד, שֶׁנִּעְתַּר לוֹ, וֶהֱבִיאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק שְׁלִשָּׁה עָשָׂר

יג,א תַּנָּא, בְּנֵי רְשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל - אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא חַיִּין לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְאָכִי ג, יט): "כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בּוֹעֵר כַּתַּנּוּר" וְגוֹ'; דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בָּאֵין הֵן לָעוֹלָם הַבָּא, וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים קטז, ו): "שֹׁמֵר פְּתָאִים ה'" וְגוֹ'. וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר (דָּנִיֵּאל ד, יא): "גִּדּוּ אִילָנָא וְקַצּוּ עַנְפּוֹהִי בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבָקוּ". אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: מַה אֲנִי מְקַיֵּם (מַלְאָכִי ג, יט): "אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שֹׁרֶשׁ וְעָנָף". אָמַר לוֹ: שֶׁאֵין הַמָּקוֹם מַנִּיחַ הַמְצוֹת וּשְׁיָרֵי מִצְוֹת לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם. דָּבָר אַחֵר, "שֹׁרֶשׁ" - זוֹ נְשָׁמָה. "וְעָנָף" - זֶה הַגּוּף. וּבְנֵי רְשָׁעֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים לֹא חַיִּין וְלֹא נִדּוֹנִין.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל רִשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ט, יח): "יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים"; "יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה" - אֵלּוּ רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. "כָּל גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים" - אֵלּוּ רִשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִלּוּ אָמַר הַכָּתוּב "יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל גּוֹיִם" וְשָׁתַק, הָיָה אוֹמֵר כִּדְבָרֶיךָ - אֵלּוּ רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְרִשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, עַכְשָׁו שֶׁאָמַר הַכָּתוּב "שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים", הָא יֵשׁ צַדִּיקִים בְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שְׁלֹשָׁה כִּתּוֹת הֵן, אַחַת לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְאַחַת לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם, אַחַת לְחַיֵּי עוֹלָם - אֵלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים. אַחַת לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם - אֵלּוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים. שְׁקוּלִים שֶׁבָּהֶן יוֹרְדִים לַגֵּיהִנֹּם וּמְצַפְצְפִים וְעוֹלִים וּמִתְרַפְּאִים, שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה יג, ט): "וְהֵבֵאתִי אֶת הַשְּׁלִשִׁית בָּאֵשׁ" וְגוֹ'. וַעֲלֵיהֶם אָמְרָה חַנָּה (שְׁמוּאֵל-א ב, ו): "ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה". וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: "וְרַב חֶסֶד" (שְׁמוֹת לד, ו) - מַטֶּה כְלַפֵּי חֶסֶד, וַעֲלֵיהֶם הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים קטז, א): "אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע". וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כָּל הַפָּרָשָׁה כֻּלָּהּ. פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוּפָן וּפוֹשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּגוּפָן יוֹרְדִין לַגֵּיהִנֹּם וְנִדּוֹנִין בָּהּ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, נִפְשָׁן כָּלָה וְגוּפָן נִשְׂרָף, וְגֵיהִנֹּם פּוֹלַטְתָּן, וְנַעֲשֵׂין אֵפֶר. וְהָרוּחַ זוֹרָה אוֹתָן וּמְפַזַּרְתָּן, וְנַעֲשֵׂית אֵפֶר תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְאָכִי ג, כא): "וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר" [וְגוֹ']. אֲבָל הַמְסוּרוֹת, וְהָאֶפִּיקוֹרְסִין, וְהַכּוֹפְרִין בַּתּוֹרָה, וּפוֹרְשִׁים מִדַּרְכֵי צִבּוּר, וְשֶׁאֵין מוֹדִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וְכָל מִי שֶׁחָטָא וְהֶחֱטִיא אֶת הָרַבִּים, כְּגוֹן יָרָבְעָם וְאַחְאָב, וְשֶׁנָּתְנוּ חֹתָמָם בְּאֶרֶץ חַיִּים, וְשֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּזְּבוּל - גֵּיהִנֹּם נִנְעֶלֶת בִּפְנֵיהֶם, וְנִדּוֹנִין בָּהּ לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה סו, כד): "וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים" וְגוֹ' - שְׁאוֹל כָּלֶה וְהֵם אֵינָם כָּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים מט, טו): "וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל". וּמִי גָּרַם לָהֶם? שֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּזְּבוּל, שֶׁנֶּאֱמַר

הַשָּׁלֵם

(שָׁם): "מְזִבּוּל לוֹ". וְאֵין זְבוּל אֶלָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-א ח, יג): "בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ". דּוֹר הַמַּבּוּל אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין חַיִּין לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ז, כג): "וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם וְגוֹ' הַשָּׁמַיִם" - בָּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ" - לָעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: "וַיֹּאמֶר ה' לֹא יָדוֹן רוּחִי בָּאָדָם" (בְּרֵאשִׁית ו, ג) - לֹא יָדוֹן וְלֹא רוּחִי בָּהֶן לָעוֹלָם. דָּבָר אַחֵר: "וַיֹּאמֶר ה' לֹא יָדוֹן"; אָמַר הַמָּקוֹם: אֵינִי מַחְזִיר רוּחִי לְנֶדָנָהּ. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: "לֹא יָדוֹן" - אָמַר הַמָּקוֹם, אֵינִי דָּנָן, בְּשָׁעָה שֶׁאֲנִי מְשַׁלֵּם שָׂכָר לַצַּדִּיקִים, אֲבָל רוּחָן שֶׁל רְשָׁעִים קָשֶׁה לָהֶם יוֹתֵר מִן הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה לג, יא): "רוּחֲכֶם אֵשׁ תֹּאכְלֶכֶם". דּוֹר הַמַּגְדֵּל אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵינָן חַיִּין לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יא, ח): "וַיָּפֶץ ה' אוֹתָם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ" - בָּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיַּחְדְּלוּ לִבְנוֹת" - לָעוֹלָם הַבָּא. אַנְשֵׁי סְדוֹם אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵינָן חַיִּין לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יג, יג): "וְאַנְשֵׁי סְדוֹם רָעִים וְחַטָּאִים" וְגוֹ' - בָּעוֹלָם הַזֶּה. "לַה' מְאֹד" - לָעוֹלָם הַבָּא. דָּבָר אַחֵר: "רָעִים" - אִישׁ עַל חֲבֵרוֹ. "וְחַטָּאִים" - בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת. "לַה'" - בַּעֲבוֹדָה זָרָה. "מְאֹד" - בִּשְׁפִיכוּת דָּמִים. מְרַגְּלִים אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין בָּאִים לָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יד, כג): "וְכָל מְנַאֲצַי לֹא יִרְאוּהָ". קֹרַח וַעֲדָתוֹ אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין חַיִּין לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר טז, לג): "וַתְּכַס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ" וְגוֹ' - בָּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל" - לָעוֹלָם הַבָּא; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: בָּאִין הֵן, וַעֲלֵיהֶן הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים קיט, קעו): "תָּעִיתִי כְשֶׂה אֹבֵד" וְגוֹ'. נֶאֱמַר כָּאן אֲבֵדָה, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן - אֲבֵדָה מִתְבַּקֶּשֶׁת, מַה אֲבֵדָה הָאֲמוּרָה לְהַלָּן - אֲבֵדָה מִתְבַּקֶּשֶׁת, אַף אֲבֵדָה הָאֲמוּרָה כָּאן - אֲבֵדָה מִתְבַּקֶּשֶׁת. דּוֹר הַמִּדְבָּר אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יד, לה): "בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ" - בָּעוֹלָם הַזֶּה. "וְשָׁם יָמוּתוּ" לָעוֹלָם הַבָּא. וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים צה, יא):

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

״אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי״ וְגוֹ׳; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בָּאִין הֵן, וַעֲלֵיהֶם הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים נ, ה): ״אִסְפוּ לִי חֲסִידָי״ וְגוֹ׳. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״בְּאַפִּי״? בְּאַפִּי נִשְׁבַּעְתִּי, וְחוֹזֵר אֲנִי בִּי. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: לֹא נֶאֶמְרוּ דְּבָרִים אֵלּוּ אֶלָּא כְּלַפֵּי דּוֹרוֹת. ״אִסְפוּ לִי חֲסִידָי״, עַל שׁוּם שֶׁעָשׂוּ לִי גְּמִילוּת חֶסֶד. ״כֹּרְתֵי בְרִיתִי״ - עַל שׁוּם שֶׁנִּכְרְתוּ עַל יָדִי. ״עֲלֵי זָבַח״ - עַל שׁוּם שֶׁעִילּוּ אוֹתִי, וְנִזְבְּחוּ עַל יָדִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס אוֹמֵר: בָּאִין הֵן, וַעֲלֵיהֶן הוּא אוֹמֵר (יְשַׁעְיָה נא): ״וּפְדוּיֵי ה׳ יְשׁוּבוּן״ וְגוֹ׳. עֶשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים אֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵינָן חַיִּין לְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כט): ״וַיִּתְּשֵׁם ה׳ מֵעַל אַדְמָתָם בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל״ - בָּעוֹלָם הַזֶּה. ״וַיַּשְׁלִיכֵם אֶל אֶרֶץ אַחֶרֶת״ - לָעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס מִשֵּׁם רַבִּי יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר אִיכּוֹס: ״כַּיּוֹם הַזֶּה״ - אִם מַעֲשֵׂיהֶם כַּיּוֹם הַזֶּה, אֵינָן בָּאִין, אִם לָאו בָּאִין הֵן. וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: אֵלּוּ וְאֵלּוּ יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה כז, יג): ״וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר״ וְגוֹ׳. ״אַשּׁוּר״ - אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים. ״וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם״ - אֵלּוּ דּוֹר הַמִּדְבָּר. אֵלּוּ וְאֵלּוּ ״וְהִשְׁתַּחֲווּ לַה׳ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם״.

איוב פרק ו

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:
ב לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל כַּעְשִׁי והיתי [והיתי] וְהַוָּתִי בְּמאזְנַיִם יִשְׂאוּ־יָחַד:
ג כִּי־עַתָּה מֵחוֹל יַמִּים יִכְבָּד עַל־כֵּן דְּבָרַי לָעוּ:
ד כִּי חִצֵּי שַׁדַּי עִמָּדִי אֲשֶׁר חֲמָתָם שֹׁתָה רוּחִי בְּעוּתֵי אֱלוֹהַּ יַעַרְכוּנִי:
ה הֶיְנַהַק־פֶּרֶא עֲלֵי־דֶשֶׁא אִם יִגְעֶה־שׁוֹר עַל־בְּלִילוֹ:
ו הֵיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי־מֶלַח אִם־יֶשׁ־טַעַם בְּרִיר חַלָּמוּת:
ז מֵאֲנָה לִנְגּוֹעַ נַפְשִׁי הֵמָּה כְּדְוֵי לַחְמִי:
ח מִי־יִתֵּן תָּבוֹא שֶׁאֱלָתִי [וְתִקְוָתִי] וְתִתֵּן אֱלוֹהַּ:
ט וְיֹאֵל אֱלוֹהַּ וִידַכְּאֵנִי יַתֵּר יָדוֹ וִיבַצְּעֵנִי:
י וּתְהִי־עוֹד | נֶחָמָתִי וַאֲסַלְּדָה בְּחִילָה לֹא יַחְמֹל כִּי־לֹא כִחַדְתִּי אִמְרֵי קָדוֹשׁ:
יא מַה־כֹּחִי כִּי־אֲיַחֵל וּמַה־קִּצִּי כִּי־אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי:
יב אִם־כֹּחַ אֲבָנִים כֹּחִי אִם־בְּשָׂרִי נְחוּשׁ:
יג הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִּי [וְתֻשִׁיָּה] וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי:
יד לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב:
טו אַחַי בָּגְדוּ כְמוֹ־נָחַל כַּאֲפִיק נְחָלִים יַעֲבֹרוּ:
טז הַקֹּדְרִים מִנִּי־קָרַח עָלֵימוֹ יִתְעַלֶּם־שָׁלֶג:
יז בְּעֵת יִזָּרְבוּ נִצְמָתוּ בֻּחֲמוֹ נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם:
יח יְלַפְּתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם יַעֲלוּ בַתֹּהוּ וְיֹאבֵדוּ:
יט הֵבִיטוּ אָרְחוֹת תֵּמָא הֲלִיכֹת שְׁבָא קִוּוּ־לָמוֹ:
כ בֹּשׁוּ כִּי־בָטָח בָּאוּ עָדֶיהָ וַיֶּחְפָּרוּ:
כא כִּי־עַתָּה הֱיִיתֶם לֹא תִרְאוּ חַתַּת וַתִּירָאוּ:
כב הֲכִי־אָמַרְתִּי הָבוּ לִי [וּמִכֹּחֲכֶם שְׁחַדוּ בַעֲדִי:
כג וּמַלְּטוּנִי מִיַּד־צָר וּמִיַּד עָרִיצִים תִּפְדּוּנִי:
כד הוֹרוּנִי וַאֲנִי אַחֲרִישׁ וּמַה־שָּׁגִיתִי הָבִינוּ לִי:
כה מַה־נִּמְרְצוּ אִמְרֵי־יֹשֶׁר וּמַה־יּוֹכִיחַ הוֹכֵחַ מִכֶּם:
כו הַלְהוֹכֵחַ מִלִּים תַּחְשֹׁבוּ [וְלִרוּחַ אֲמְרֵי נָאָשׁ:
כז אַף־עַל־יָתוֹם תַּפִּילוּ [וְתִכְרוּ עַל־רֵיעֲכֶם:
כח וְעַתָּה הוֹאִילוּ פְנוּ־בִי וְעַל־פְּנֵיכֶם אִם־אֲכַזֵּב:
כט שׁוּבוּ־נָא אַל־תְּהִי עַוְלָה ושבי [ושבו] וְשֵׁבוּ עוֹד צִדְקִי־בָהּ:
ל הֲיֵשׁ־בִּלְשׁוֹנִי עַוְלָה אִם־חִכִּי לֹא־יָבִין הַוּוֹת:

איוב פרק ז

א הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנוֹשׁ עַל־עַלֵי־אָרֶץ וּכְיָמֵי שָׂכִיר יָמָיו:
ב כְּעֶבֶד יִשְׁאַף־צֵל [וּכְשָׂכִיר] יְקַוֶּה פָּעֳלוֹ:
ג כֵּן הָנְחַלְתִּי לִי יַרְחֵי־שָׁוְא וְלֵילוֹת עָמָל מִנּוּ־לִי:
ד אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי מָתַי אָקוּם וּמִדַּד־עָרֶב וְשָׂבַעְתִּי נְדָדִים עֲדֵי־נָשֶׁף:
ה לָבַשׁ בְּשָׂרִי רִמָּה וגיש [וְגוּשׁ] עָפָר עוֹרִי רָגַע וַיִּמָּאֵס:
ו יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֶג [וַיִּכְלוּ] בְּאֶפֶס תִּקְוָה:
ז זְכֹר כִּי־רוּחַ חַיָּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת טוֹב:
ח לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי:
ט כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה:
י לֹא־יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקֹמוֹ:
יא גַּם־אֲנִי לֹא אֶחְשָׂךְ פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר רוּחִי אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי:

יב הֲיָם־אָנִי אִם־תַּנִּין כִּי־תָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר:
יג כִּי־אָמַרְתִּי תְּנַחֲמֵנִי עַרְשִׂי יִשָּׂא בְשִׂיחִי
מִשְׂכָּבִי:
יד וְחִתַּתַנִי בַּחֲלֹמוֹת וּמֵחֲזִינוֹת תְּבַעֲתַנִי:
טו וַתִּבְחַר מַחֲנָק נַפְשִׁי מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי:
טז מָאַסְתִּי לְאֹ־לְעֹלָם אֶחְיֶה חֲדַל מִמֶּנִּי כִּי־
הֶבֶל יָמָי:
יז מָה־אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי־תָשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ:
יח וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לְרָגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ:
יט כַּמָּה לְאֹ־תִשְׁעֶה מִמֶּנִּי לְאֹ־תַרְפֵּנִי עַד־בִּלְעִי
רֻקִּי:
כ חָטָאתִי מָה אֶפְעַל | לָךְ נֹצֵר הָאָדָם
לָמָּה שַׂמְתַּנִי לְמִפְגָּע לָךְ וָאֱהְיֶה עָלַי לְמַשָּׂא:
כא וּמֶה | לְאֹ־תִשָּׂא פִּשְׁעִי וְתַעֲבִיר אֶת־עֲוֹנִי
כִּי־עַתָּה לֶעָפָר אֶשְׁכָּב וְשִׁחַרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי:

איוב פרק ח

א וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר:
ב עַד־אָן תְּמַלֶּל־אֵלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי־פִיךָ:
ג הַאֵל יְעַוֶּת מִשְׁפָּט וְאִם־שַׁדַּי יְעַוֶּת־צֶדֶק:
ד אִם־בָּנֶיךָ חָטְאוּ־לוֹ וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד־פִּשְׁעָם:
ה אִם־אַתָּה תְּשַׁחֵר אֶל־אֵל וְאֶל־שַׁדַּי תִּתְחַנָּן:
ו אִם־זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה כִּי־עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ וְשִׁלַּם
נְוַת צִדְקֶךָ:
ז וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד:
ח כִּי־שְׁאַל־נָא לְדֹר רִישׁוֹן וְכוֹנֵן לְחֵקֶר אֲבוֹתָם:
ט כִּי־תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי־
אָרֶץ:
י הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִאוּ
מִלִּים:
יא הֲיִגְאֶה־גֹמֶא בְּלֹא בִצָּה יִשְׂגֶּה־אָחוּ בְלִי־
מָיִם:
יב עֹדֶנּוּ בְאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִיבָשׁ:
יג כֵּן אָרְחוֹת כָּל־שֹׁכְחֵי אֵל וְתִקְוַת חָנֵף
תֹּאבֵד:
יד אֲשֶׁר־יָקוֹט כִּסְלוֹ וּבֵית עַכָּבִישׁ מִבְטַחוֹ:
טו יִשָּׁעֵן עַל־בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד יַחֲזִיק בּוֹ וְלֹא
יָקוּם:
טז רָטֹב הוּא לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ וְעַל גִּנָּתוֹ יְנַקְתּוֹ
תֵּצֵא:
יז עַל־גַּל שָׁרָשָׁיו יְסֻבָּכוּ בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֶה:
יח אִם־יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקוֹמוֹ וְכִחֶשׁ בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ:
יט הֵן־הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ:
כ הֵן־אֵל לֹא יִמְאַס־תֹּם וְלֹא־יַחֲזִיק בְּיַד־
מְרֵעִים:
כא עַד־יְמַלֵּא שְׂחוֹק פִּיךָ וּשְׂפָתֶיךָ תְרוּעָה:
כב שֹׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ:

איוב פרק ט

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:
ב אָמְנָם יָדַעְתִּי כִי־כֵן וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־
אֵל:
ג אִם־יַחְפֹּץ לָרִיב עִמּוֹ לֹא־יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־
אָלֶף:
ד חֲכַם לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ מִי־הִקְשָׁה אֵלָיו
וַיִּשְׁלָם:
ה הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יָדָעוּ אֲשֶׁר הָפָכָם בְּאַפּוֹ:
ו הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן:
ז הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם:
ח נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדּוֹ וְדוֹרֵךְ עַל־בָּמֳתֵי יָם:

ט עֹשֶׂה־עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה וְחַדְרֵי תֵמָן׃
י עֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃
יא הֵן יַעֲבֹר עָלַי וְלֹא אֶרְאֶה וְיַחֲלֹף וְלֹא־אָבִין לוֹ׃
יב הֵן יַחְתֹּף מִי יְשִׁיבֶנּוּ מִי־יאמַר אֵלָיו מַה־תַּעֲשֶׂה׃
יג אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ תַּחְתָּו שָׁחֲחוּ עֹזְרֵי רָהַב׃
יד אַף כִּי־אָנֹכִי אֶעֱנֶנּוּ אֶבְחֲרָה דְבָרַי עִמּוֹ׃
טו אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה לְמִשְׁפְּטִי אֶתְחַנָּן׃
טז אִם־קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי לֹא־אַאֲמִין כִּי־יַאֲזִין קוֹלִי׃
יז אֲשֶׁר־בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי וְהִרְבָּה פְצָעַי חִנָּם׃
יח לֹא־יִתְּנֵנִי הָשֵׁב רוּחִי כִּי יַשְׂבִּעֵנִי מַמְרֹרִים׃
יט אִם־לְכֹחַ אַמִּיץ הִנֵּה וְאִם־לְמִשְׁפָּט מִי יוֹעִידֵנִי׃
כ אִם־אֶצְדָּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי תָּם־אָנִי וַיַּעְקְשֵׁנִי׃
כא תָּם־אָנִי לֹא־אֵדַע נַפְשִׁי אֶמְאַס חַיָּי׃
כב אַחַת הִיא עַל־כֵּן אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה׃
כג אִם־שׁוֹט יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם יִלְעָג׃
כד אֶרֶץ | נִתְּנָה בְיַד־רָשָׁע פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה אִם־לֹא אֵפוֹא מִי־הוּא׃
כה וְיָמַי קַלּוּ מִנִּי־רָץ בָּרְחוּ לֹא־רָאוּ טוֹבָה׃
כו חָלְפוּ עִם־אֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר יָטוּשׁ עֲלֵי־אֹכֶל׃
כז אִם־אָמְרִי אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֱזְבָה פָנַי וְאַבְלִיגָה׃
כח יָגֹרְתִּי כָל־עַצְּבֹתָי יָדַעְתִּי כִּי־לֹא תְנַקֵּנִי׃
כט אָנֹכִי אֶרְשָׁע לָמָּה־זֶּה הֶבֶל אִיגָע׃
ל אִם־הִתְרָחַצְתִּי בְמוֹ־בְמֵי שָׁלֶג וַאֲזַכּוֹתִי בְּבֹר כַּפָּי׃
לא אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי וְתִעֲבוּנִי שַׂלְמוֹתָי׃
לב כִּי־לֹא־אִישׁ כָּמוֹנִי אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט׃
לג לֹא יֵשׁ־בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ יָשֶׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ׃
לד יָסֵר מֵעָלַי שִׁבְטוֹ וְאֵמָתוֹ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃
לה אֲדַבְּרָה וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי לֹא־כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי׃

איוב פרק י

א נָקְטָה נַפְשִׁי בְּחַיָּי אֶעֶזְבָה עָלַי שִׂיחִי אֲדַבְּרָה בְּמַר נַפְשִׁי׃
ב אֹמַר אֶל־אֱלוֹהַּ אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי הוֹדִיעֵנִי עַל מַה־תְּרִיבֵנִי׃
ג הַטּוֹב לְךָ | כִּי־תַעֲשֹׁק כִּי־תְמָאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְעַל־עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ׃
ד הַעֵינֵי בָשָׂר לָךְ אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה׃
ה הֲכִימֵי אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם־שְׁנוֹתֶיךָ כִּימֵי גָבֶר׃
ו כִּי־תְבַקֵּשׁ לַעֲוֹנִי וְלִחַטָּאתִי תִדְרוֹשׁ׃
ז עַל־דַּעְתְּךָ כִּי־לֹא אֶרְשָׁע וְאֵין מִיָּדְךָ מַצִּיל׃
ח יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי׃
ט זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃
י הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגִּבְנָה תַּקְפִּיאֵנִי׃
יא עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבְעַצָמוֹת וְגִידִים תְּשֻׂכְּכֵנִי׃
יב חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה רוּחִי׃

יג וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִלְבָבֶךָ יָדַעְתִּי כִּי־זֹאת עִמָּךְ:
יד אִם־חָטָאתִי וּשְׁמַרְתָּנִי וּמֵעֲוֹנִי לֹא תְנַקֵּנִי:
טו אִם־רָשַׁעְתִּי אַלְלַי לִי וְצָדַקְתִּי לֹא־אֶשָּׂא ראֹשִׁי
שְׂבַע קָלוֹן וּרְאֵה עָנְיִי:
טז וְיִגְאֶה כַּשַּׁחַל תְּצוּדֵנִי וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא־בִי:
יז תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ | נֶגְדִּי וְתֶרֶב כַּעַשְׂךָ
עִמָּדִי חֲלִיפוֹת וְצָבָא עִמִּי:
יח וְלָמָּה מֵרֶחֶם הְוֹצֵאתָנִי אֶגְוַע וְעַיִן לֹא־
תִרְאֵנִי:
יט כַּאֲשֶׁר לֹא־הָיֵיתִי אֶהְיֶה מִבֶּטֶן לַקֶּבֶר אוּבָל:
כ הֲלֹא־מְעַט יָמַי יחדל וְחֲדַל ישית וְשִׁית מִמֶּנִּי
וְאַבְלִיגָה מְעָט:
כא בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ חֹשֶׁךְ
וְצַלְמָוֶת:
כב אֶרֶץ עֵפָתָה | כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא
סְדָרִים וַתֹּפַע כְּמוֹ־אֹפֶל:

איוב פרק יא

א וַיַּעַן צוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר:
ב הֲרַב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה וְאִם־אִישׁ שְׂפָתַיִם
יִצְדָּק:
ג בַּדֶּיךָ מְתִים יַחֲרִישׁוּ וַתִּלְעַג וְאֵין מַכְלִם:
ד וַתֹּאמֶר זַךְ לִקְחִי וּבַר הָיִיתִי בְעֵינֶיךָ:
ה וְאוּלָם מִי־יִתֵּן אֱלוֹהַּ דַּבֵּר וְיִפְתַּח שְׂפָתָיו
עִמָּךְ:
ו וְיַגֶּד־לְךָ | תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה כִּי־כִפְלַיִם
לְתוּשִׁיָּה
וְדַע כִּי־יַשֶּׁה לְךָ אֱלוֹהַּ מֵעֲוֹנֶךָ:
ז הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא אִם עַד־תַּכְלִית שַׁדַּי
תִּמְצָא:
ח גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה־תִּפְעָל עֲמֻקָּה מִשְּׁאוֹל מַה־
תֵּדָע:
ט אָרְכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וּרְחָבָה מִנִּי־יָם:
י אִם־יַחֲלֹף וְיַסְגִּיר וְיַקְהִיל וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ:
יא כִּי־הוּא יָדַע מְתֵי־שָׁוְא וַיַּרְא־אָוֶן וְלֹא
יִתְבּוֹנָן:
יב וְאִישׁ נָבוּב יִלָּבֵב וְעַיִר פֶּרֶא אָדָם יִוָּלֵד:
יג אִם־אַתָּה הֲכִינוֹתָ לִבֶּךָ וּפָרַשְׂתָּ אֵלָיו כַּפֶּיךָ:
יד אִם־אָוֶן בְּיָדְךָ הַרְחִיקֵהוּ וְאַל־תַּשְׁכֵּן
בְּאָהָלֶיךָ עַוְלָה:
טו כִּי־אָז | תִּשָּׂא פָנֶיךָ מִמּוּם וְהָיִיתָ מֻצָק וְלֹא
תִירָא:
טז כִּי־אַתָּה עָמָל תִּשְׁכַּח כְּמַיִם עָבְרוּ תִזְכֹּר:
יז וּמִצָּהֳרַיִם יָקוּם חָלֶד תָּעֹפָה כַּבֹּקֶר תִּהְיֶה:
יח וּבָטַחְתָּ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְחָפַרְתָּ לָבֶטַח תִּשְׁכָּב:
יט וְרָבַצְתָּ וְאֵין מַחֲרִיד וְחִלּוּ פָנֶיךָ רַבִּים:
כ וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנֶּהֶם
וְתִקְוָתָם מַפַּח־נָפֶשׁ:

איוב פרק יב

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:
ב אָמְנָם כִּי אַתֶּם־עָם וְעִמָּכֶם תָּמוּת חָכְמָה:
ג גַּם־לִי לֵבָב | כָּמוֹכֶם לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי
מִכֶּם וְאֶת־מִי־אֵין כְּמוֹ־אֵלֶּה:
ד שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ | אֶהְיֶה קֹרֵא לֵאלוֹהַּ
וַיַּעֲנֵהוּ שְׂחוֹק צַדִּיק תָּמִים:
ה לַפִּיד בּוּז לְעַשְׁתּוֹת שַׁאֲנָן נָכוֹן לְמוֹעֲדֵי רָגֶל:
ו יִשְׁלָיוּ אָהָלִים | לְשֹׁדְדִים וּבֹטְחוֹת לְמַרְגִּיזֵי
אֵל לַאֲשֶׁר הֵבִיא אֱלוֹהַּ בְּיָדוֹ:

ז וְאוּלָם שְׁאַל־נָא בְּהֵמוֹת וְתֹרֶךָּ וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְיַגֶּד־לָךְ׃

ח אוֹ שְׂיַח לָאָרֶץ וְתֹרֶךָּ וְיִסַּפְרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם׃

ט מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד־יְהוָה עָשְׂתָה זֹּאת׃

י אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ׃

יא הֲלֹא־אָזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ אֹכֶל יִטְעַם־לוֹ׃

יב בִּישִׁישִׁים חָכְמָה וְאֹרֶךְ יָמִים תְּבוּנָה׃

יג עִמּוֹ חָכְמָה וּגְבוּרָה לוֹ עֵצָה וּתְבוּנָה׃

יד הֵן יֶהֱרוֹס וְלֹא יִבָּנֶה יִסְגֹּר עַל־אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ׃

טו הֵן יַעְצֹר בַּמַּיִם וְיִבָּשׁוּ וְיְשַׁלְּחֵם וְיַהַפְכוּ אָרֶץ׃

טז עִמּוֹ עֹז וְתוּשִׁיָּה לּוֹ שֹׁגֵג וּמַשְׁגֶּה׃

יז מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים שׁוֹלָל וְשֹׁפְטִים יְהוֹלֵל׃

יח מוּסַר מְלָכִים פִּתֵּחַ וַיֶּאְסֹר אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם׃

יט מוֹלִיךְ כֹּהֲנִים שׁוֹלָל וְאֵתָנִים יְסַלֵּף׃

כ מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יָקָח׃

כא שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וּמְזִיחַ אַפִּיקִים רָפָּה׃

כב מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי־חֹשֶׁךְ וַיֹּצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת׃

כג מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם שִׁטַּח לַגּוֹיִם וַיְנַחֵם׃

כד מֵסִיר לֵב רָאשֵׁי עַם־הָאָרֶץ וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃

כה יְמַשְׁשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר וַיַּתְעֵם כַּשִּׁכּוֹר׃

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת אמור

יום **ראשון**	**ד** 12	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא עד ירושלמי: עירובין נט תוספתא: סנהדרין ז נ"ך: איוב ו	**יט לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:29 | חצות היום ..... 12:34 נץ החמה ..... 5:41 | שקיעה ..... 7:27 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:27 | צאת הכוכבים ..... 7:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:08 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:39
יום **שני**	**ה** 13	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא עה ירושלמי: עירובין ס תוספתא: סנהדרין ח נ"ך: איוב ז	**כ לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:28 | חצות היום ..... 12:34 נץ החמה ..... 5:40 | שקיעה ..... 7:28 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 | צאת הכוכבים ..... 7:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:08 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:40
יום **שלישי**	**ו** 14	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא עו ירושלמי: עירובין סא תוספתא: סנהדרין ט נ"ך: איוב ח	**כא לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:28 | חצות היום ..... 12:34 נץ החמה ..... 5:40 | שקיעה ..... 7:28 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 | צאת הכוכבים ..... 7:45 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:07 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:40
יום **רביעי**	**ז** 15	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא עז ירושלמי: עירובין סב תוספתא: סנהדרין י נ"ך: איוב ט	**כב לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:27 | חצות היום ..... 12:34 נץ החמה ..... 5:39 | שקיעה ..... 7:29 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:25 | צאת הכוכבים ..... 7:46 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:07 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:41
יום **חמישי**	**ח** 16	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא עח ירושלמי: עירובין סג תוספתא: סנהדרין יא נ"ך: איוב י	**כג לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:26 | חצות היום ..... 12:34 נץ החמה ..... 5:38 | שקיעה ..... 7:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:25 | צאת הכוכבים ..... 7:46 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:06 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:42
יום **ששי**	**ט** 17	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא עט ירושלמי: עירובין סד תוספתא: סנהדרין יב נ"ך: איוב יא	**ערב שבת קודש, כד לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:26 | חצות היום ..... 12:34 נץ החמה ..... 5:38 | שקיעה ..... 7:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 | צאת הכוכבים ..... 7:47 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:06 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:43 הדלקת נרות (40 דק): 6:51 (20 דק): 7:11
שב"ק	**י** 18	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא פ ירושלמי: עירובין סה תוספתא: סנהדרין יג נ"ך: איוב יב	**שב"ק פרשת אמור, כה לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:35 | חצות היום ..... 12:34 נץ החמה ..... 5:37 | שקיעה ..... 7:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 | צאת הכוכבים ..... 7:48 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:06 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:43 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:43

הִתְנַהֲגוּת הַהוֹרִים בַּבַּיִת – עוֹבֶרֶת יְשִׁירוֹת אֶל הַיְלָדִים; מַה שֶׁהַיְלָדִים רוֹאִים וְשׁוֹמְעִים בַּבַּיִת – אֶת זֶה הֵם מַעֲבִירִים הָלְאָה, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְהֶפֶךְ... כְּשֶׁהוֹרִים חַיִּים יַחְדָּיו בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם – הֵם זוֹכִים לְגַדֵּל יְלָדִים בְּרִיאִים בְּגוּף וּבְנֶפֶשׁ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)